

Adroddiad Blynyddol Cyllid a Llywodraethu 2016/2017

A H Kirkham BA (Anrhydedd) FCPFA

Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd

CYNNWYS

CYFLWYNIAD	Tudalen
	5
ADRODDIAD NARATIF	6 - 13
DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R DATGANIAD CYFRIFON	
▪ Cyfrifoldebau'r Awdurdod	14
▪ Cyfrifoldebau'r Swyddog Adran 151	15
ADRODDIAD YR ARCHWILIWR	16 - 17
DATGANIAD CYFRIFON 2016/17:	
DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISIŌU CADW CYFRIFON	18 - 37
DATGANIADAU CRAIDD	
▪ Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	39 - 40
▪ Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	41
▪ Symudiadau yn Natganiad y Cronfeydd wrth Gefn	42- 43
▪ Y Fantolen	44
▪ Datganiad ynglŷn â Llif Arian	45
NODIADAU I'R CYFRIFON:	
Nodyn 1	46
Nodyn 2	47
Nodyn 3	48
▪ Safonau Cyfrifo a Gyhoeddwyd ond Nad Ydynt Eto Wedi'u Mabwysiadu	
▪ Barn Gritigol mewn Cymhwyso Polisiâu Cyfrifo	
▪ Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif	
Nodyn 4	49
Nodyn 5	49
Nodyn 6	49
Nodyn 7	50 - 51
Nodyn 8	52
Nodyn 9	53
Nodyn 10	53
Nodyn 11	53
Nodyn 12	54 - 57
Nodyn 13	58 - 60
Nodyn 14	61 - 63
Nodyn 15	64
Nodyn 16	65
Nodyn 17	66 - 69
Nodyn 18	70
Nodyn 19	70
Nodyn 20	71
Nodyn 21	71
Nodyn 22	72
Nodyn 23	73
Nodyn 24	73 - 75
Nodyn 25	75
Nodyn 26	75 - 81
▪ Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	
▪ Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio	
▪ Datganiad Llif Arian - Addasiadau i'r gweddill neu'r diffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol	82
Nodyn 27	
Nodyn 28	82
Nodyn 29	83
Nodyn 30	83
Nodyn 31	84
▪ Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Buddsoddi	
▪ Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Ariannu	
▪ Gweithrediadau Caffaeledig ac a Derfynwyd	
▪ Gweithgarwch Masnachu	

		Tudalen
Nodyn 32	▪ Gwasanaethau Asiantaeth	85
Nodyn 33	▪ Lwfansau Aelodau	85
Nodyn 34	▪ Tâl Swyddogion	86 - 87
Nodyn 35	▪ Costau Archwilio Allanol	88
Nodyn 36	▪ Incwm Grantiau	89 - 90
Nodyn 37	▪ Partion Cysylltiedig	91 - 92
Nodyn 38	▪ Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf	93
Nodyn 39	▪ Gwariant Refeniw a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud	94
Nodyn 40	▪ Prydlesau	95 - 98
Nodyn 41	▪ Mentrau Cyllid Preifat a Chytundebau Tebyg	98 - 99
Nodyn 42	▪ Colledion Amhariad	100
Nodyn 43	▪ Buddiannau Terfynu	100
Nodyn 44	▪ Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt Fel Cynlluniau Diffiniedig	100
Nodyn 45	▪ Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig	100 - 104
Nodyn 46	▪ Rhwymedigaethau Dibynnol	105
Nodyn 47	▪ Asedau Dibynnol	105
Nodyn 48	▪ Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd	105
Nodyn 49	▪ Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol	106 - 109
Nodyn 50	▪ Cronfeydd Ymddiriedolaeth	110
Nodyn 51	▪ Ymrwymiad i'r Dyfodol	110
Nodyn 52	▪ Treth y Cyngor	111
Nodyn 53	▪ Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)	112
CRONFA'R DEGWM		113 - 116
YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST		117 - 118
GEIRFA		119 - 126
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL (ATODIAD)		1 - 35

CYFLWYNIAD

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn awdurdod unedol sy'n darparu holl brif wasanaethau llywodraeth leol megis Addysg, Gwasanaethau Cymdeithasol, Gwasanaethau Amgylcheddol, Hamdden, Cynllunio a Phrifyrdd.

Mae gan Fwrdeistref Sirol Conwy boblogaeth o oddeutu 116,200. Mae dros 80% o'r boblogaeth yn byw ar hyd y llain arfordirol sy'n cynnwys trefi Abergele, Bae Colwyn a Llandudno. Mae gweddill y boblogaeth wedi'i gwasgaru ar draws yr ardal gan ymestyn i Ddolwyddelan yn y de-orllewin a Llangwm a Dinmael yn y de-ddwyrain. Mae oddeutu traean o breswylwyr Conwy yn siarad Cymraeg ac fe aned oddeutu hanner poblogaeth y Fwrdeistref Sirol yng Nghymru.

Llywodraethu Gwleidyddol

Mae gan Conwy 59 o gynghorwyr sir a etholwyd i gynrychioli 38 o ranbarthau etholiadol. Cynhaliwyd etholiadau lleol ym mis Mai 2017, ac mae gwneuthuriad gwleidyddol y Cyngor ym mis Mehefin 2017 fel a ganlyn:-

- 16 Ceidwadol
- 14 Grŵp Annibynnol Conwy yn Gyntaf
- 7 Plaid Cymru
- 8 Llafur
- 7 Annibynnol
- 4 Democrat Rhyddfrydol
- 3 Nid yn aelod o unrhyw grŵp gwleidyddol o fewn Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Y Cyngor

Y Cyngor (59 cynghorydd) sy'n pennu'r gyllideb a'r polisiâu cyffredinol. Mae'n cyfarfod o leiaf pedair gwaith y flwyddyn, ac mae'n trafod y gwahanol ddewisiadau ar gyfer materion pwysig sy'n wynebu'r Fwrdeistref Sirol. Mae'r Cyngor yn penodi Arweinydd y Cyngor sy'n dewis yr Aelodau'r Cabinet, ac yn clustnodi cyfrifoldebau (portffolios) i aelodau Cabinet. Y Cyngor hefyd yw canolbwynt unrhyw drafodaeth am berfformiad y Cabinet.

Y Cabinet

Mae'r Cabinet yn cynnwys deg o Gynghorwyr ynghyd ag Arweinydd y Cyngor sy'n cadeirio cyfarfodydd y Cabinet. Mae gan bob Aelod Cabinet bortffolio penodol o gyfrifoldeb ar gyfer meysydd o wasanaethau'r Cyngor.

Mae rhagor o wybodaeth am y Cyngor ar gael ar y ddolen ganlynol:

<http://www.conwy.gov.uk/cy/Council/Council.aspx>

ADRODDIAD NARATIF

1. Diben Datganiad Cyfrifon y Cyngor yw darparu gwybodaeth glir am effaith ariannol gweithgareddau'r Cyngor yn ystod y cyfnod dan sylw, mewn arddull sy'n hawdd ei deall.
2. Mae'r Cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol 2016/17 (y Cod 2016/17), sy'n nodi egwyddorion ac arferion cyfrifo sy'n ofynnol i ddarparu 'safbwynt gwirioneddol a theg' o sefyllfa ariannol a thrafodion yr awdurdod lleol. Mae Cod 2016/17 yn nodi 'arferion cyfrifo priodol' o dan delerau adran 21 (2) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae Cod 2016/17 yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).
3. Yn dilyn adolygiad "adrodd yr hanes" o gyflwyniad datganiadau ariannol awdurdod lleol, mae Cod 2016/17 wedi newid trefniadau adrodd adrannol ar gyfer y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac wedi cyflwyno'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllid. Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllid yn cynnwys dadansoddiad adrannol yn seiliedig ar strwythur, gweithrediad, gwaith monitro a rheolaeth perfformiad ariannol y Cyngor. Yn flaenorol roedd y Cyngor yn adrodd cost gwasanaethau unigol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn unol â'r arddull a nodwyd yng Nghod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth. Mae data cymharol 2015/16 o ran adrannol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wedi'i ail-ddatgan a darparwyd data blwyddyn gymharol 2015/16 ar gyfer y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid. Ni chafwyd unrhyw effaith ar wybodaeth y Fantolen o ganlyniad i'r newidiadau hyn.
4. Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiadau ariannol canlynol yn unol â'r Cod:-

a) Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon

Mae hyn yn nodi cyfrifoldebau perthnasol y Cyngor a'i swyddogion ar gyfer paratoi a chymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

b) Datganiad o egwyddorion a pholisïau Cyfrifon

Diben y datganiad hwn yw egluro sail y ffigyrau yn y Cyfrifon. Mae'n amlinellu'r polisïau cyfrifo sydd wedi'u mabwysiadu.

c) Dadansoddiad Gwariant a Chyllid

Mae hwn yn ddadansoddiad newydd i ddangos y gwariant net sy'n daladwy i'w drethu ac yn ei gysoni i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

d) Datganiadau Ariannol 'Craidd'

1. Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad yn dangos y gost gyfrifeg yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifeg a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifeg. Mae'r sefyllfa trethiant wedi ei bodi yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth

Gefn. Mae'r datganiad yn dangos bod diffyg yn y flwyddyn o £11.150m (diffyg 2015/16 o £14.652m).

2. Datganiad ynglŷn â'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn yr Awdurdod, wedi'u dadansoddi yn 'gronfeydd y gellir eu defnyddio' (h.y. y rhai sy'n cael eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r arian dros ben (neu'r diffyg) ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, ac mae'r manylion wedi'u dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n berthnasol i Falans Cronfa'r Cyngor (y swm cyffredinol o arian at raid heb ei ddyrannu) ar gyfer sefydlu treth y cyngor. Mae'r Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo (i/o) gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn dangos Balans Cronfa'r Cyngor statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd gan y Cyngor.

Swm y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio oedd £24.754m ar ddiwedd y flwyddyn 31 Mawrth 2017 (31 Mawrth 2016 £27.157m) gan gynnwys balans Cronfa'r Cyngor o £2.466m (31 Mawrth 2016 £2.466m).

3. Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r dyledion sy'n cael eu cydnabod gan yr Awdurdod. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai dyledion) yn cael eu cydweddu â'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Awdurdod yn eu dal. Adroddir ynglŷn â chronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o gronfeydd wrth gefn ac ar unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn na ellir ei defnyddio ond i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled). Mae'r ail gategori o gronfeydd wrth gefn yn rhai na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn), ble y deuai symiau ar gael i ddarparu gwasanaeth dim ond os gwerthir yr asedau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a gaiff eu dangos yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido o dan reoliadau' yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Gwerth net yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2017 oedd £86.170m, gostyngiad o £33.851m o'r sefyllfa ar 31 Mawrth 2016, yn bennaf oherwydd y cynnydd mewn Dyled Pensiwn.

4. Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newid mewn arian parod a chyfwerth arian parod yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chyfwerth arian, drwy ddosbarthu llifoedd arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu'n ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu drwy drethiant ac incwm grant, neu gan bobl sy'n derbyn gwasanaethau a ddarperir gan yr awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r

graddau y mae all-lifoedd arian parod wedi'u gwneud ar gyfer adnoddau sydd wedi'u bwriadu i gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaeth yr Awdurdod yn y dyfodol.

5. Ariannu Gwasanaethau'r Cyngor

Mae gan y Cyngor ddau fath o wariant – gwariant refeniw a gwariant cyfalaf

Mae **Gwariant Refeniw** yn cynnwys gwario ar gostau dyddiol gwasanaethau megis cyflogau staff, cynnal a chadw adeiladau, cyflenwadau ac offer cyffredinol. Telir am y gwariant drwy'r incwm a dderbynnir gan Dalwyr Treth y Cyngor, talwyr trethi busnes, ffioedd a thaliadau a wneir ar gyfer gwasanaethau penodol, a grantiau a dderbynnir gan y llywodraeth.

Mae **Gwariant Cyfalaf** yn cynnwys gwario ar asedau megis ffyrdd, ailddatblygu a gwaith adnewyddu adeiladau. Bydd yr asedau hyn yn darparu buddion i'r gymuned am flynyddoedd lawer ac fe ariennir y gwariant yn bennaf drwy fenthycu a grantiau cyfalaf.

5.1 Adolygiad y Flwyddyn – Gwariant Refeniw

Cafodd cyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2016/17 ei bennu yn wreiddiol ar £202.339 miliwn (£201.629 miliwn yn 2015/16) ac roedd yn ystyried dyfarniadau cyflog hysbys ac amcangyfrifedig, cynnydd mewn prisiau, pwysau a risgiau.

Pennwyd y gyllideb yng nghyd-destun setliad ariannol gwael o gymorth grant gan Lywodraeth Cymru. Rhoddwyd pecyn gostyngiadau cyllidebol heriol ar waith er mwyn gosod y gyllideb o fewn yr adnoddau sydd ar gael.

Monitrwyd a rheolwyd y gyllideb yn agos yn ystod y flwyddyn a'i hadrodd i'r Aelodau, yn unol â threfnau a gymeradwywyd gan y Cyngor.

Ar wahân i'r prif amrywiadau cyllideb a adroddwyd yn ystod y flwyddyn, fel y disgrifir yn y paragraffau isod, mae Tabl 1 yn dangos rhai amrywiadau pellach ar gyllidebau gwasanaeth gydag esboniadau priodol yn y nodiadau. Roedd sefyllfa ariannol cyffredinol yr Awdurdod yn unol â'r hyn a ragwelwyd yn yr adroddiadau i Aelodau ym mis Mawrth 2017. Wrth gau'r cyfrifon gwnaed darpariaethau ariannol darbodus a phriodol a chronfeydd wrth gefn ar gyfer dyledion sy'n hysbys ac a ragwelir.

Tabl 1

Col 1	Col 2	Col 3	Col 4	Col 5	
CRYNODEB	AMCAN GWREIDDIOL	SEFYLLFA A GYMERADWYWDYD YM MIS IONAWR 2017	ALLDRO TERFYNOL	AMRYWIAD (Col 4 – Col 3)	NODIADAU
	2016/17 £'000	2016/17 £'000	2016/17 £'000	2016/17 £'000	
Sylfaen Adnoddau (incwm)					
Grant Cynnal Refeniw	(113,777)	(113,777)	(113,777)	0	
Grant Trethi Annomestig Cenedlaethol	(35,644)	(35,644)	(35,644)	0	
Treth y Cyngor	(52,918)	(53,368)	(53,368)	0	
Cyfanswm	(202,339)	(202,789)	(202,789)	0	
Gwariant Net					
Addysg	79,484	79,674	79,553	(121)	1
Gwasanaethau Cymdeithasol	52,191	56,229	56,356	127	2
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	17,491	17,848	17,847	(1)	
Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	7,257	7,475	7,465	(10)	
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	4,346	4,534	4,520	(14)	
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol	1,070	1,148	1,160	12	
Archwilio a Chaffael	602	617	607	(10)	
Gwasanaethau Refeniw a Budd-daliadau	1,478	1,532	1,486	(46)	
Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor, Arian Dros Ben Treth y Cyngor ac adolygiad Disgownt Person Sengl.	9,269	8,999	9,088	89	3
Y Gyfraith a Llywodraethu	1,608	1,578	1,578	0	
Technoleg Gwybodaeth	2,091	2,164	2,164	0	
Prif Weithredwr	1,589	1,628	1,618	(10)	
Adnoddau Dynol Corfforaethol	787	834	834	0	
Rheoli Trysorlys ac Isafswm Darpariaeth Refeniw	11,739	8,694	8,706	12	
Costau Corfforaethol ac Incwm	7,425	6,148	6,094	(54)	4
Ardollau	5,773	5,773	5,758	(15)	
Is-gyfanswm gwariant net gwasanaethau	205,283	206,014	205,973	(41)	
Cyfraniad o Gronfeydd Wrth Gefn	(2,717)	(5,338)	(5,300)	38	5
Cyfraniad i'r Cronfeydd wrth Gefn (Polisi Isafswm Darpariaeth Refeniw)	0	2,340	2,343	3	
Colledion Llai ar yr hyn a gesglir (Treth y Cyngor)	(227)	(227)	(227)	0	
Is-gyfanswm Arall	(2,944)	(3,225)	(3,184)	41	
Cyllideb Refeniw Net	202,339	202,789	202,789	0	

Nodiadau

1. Yn bennaf oherwydd bod costau disgyblion yn is na'r disgwyl ar gyfer y Gwasanaeth Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol.
2. Pwysau cyffredinol a nodwyd yn ystod wythnosau olaf y flwyddyn ariannol ac yn ystod y broses o gau gan fod y gwasanaeth y tu hwnt i'r hyn a ragwelwyd.
3. Yn bennaf gan nad yw adolygiad hawl disgownt person sengl wedi nodi'r arbedion y gobeithiwyd amdanynt
4. Gostyngiad mewn cost cyfraniadau pensiwn cyflogwr sy'n daladwy mewn perthynas â chyn-weithwyr sydd wedi ymddeol.
5. Arbediad cyffredinol yn lleihau'r cyfraniad sy'n ofynnol o gronfa wrth gefn y Cynllun Ariannu Preifat

Adroddodd y Gwasanaethau Cymdeithasol ddiffyg o ran adnoddau yn ystod y flwyddyn i'r swm o £4.061m. Mae Tabl 2 isod yn nodi sut y cytunwyd y dylid cefnogi'r diffyg adnoddau hwn ynghyd â ffynhonnell y gymeradwyaeth.

Tabl 2

Gwasanaeth	Gorwariant / (tanwariant) £'000	Cofnodion
Gwasanaethau Cymdeithasol	4,061	240, 260, 530, 569, 824, 855
Wedi'i ariannu gan:-		
Arbedion Ariannu Cyfalaf	(705)	240,260
Lwfansau Aelodau	(15)	240,260
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor	(270)	240,260
Defnydd o gronfeydd wrth gefn	(2,621)	240,260,530,569
Incwm Treth y Cyngor Ychwanegol	(450)	240,260
Cyfanswm	4,061	

Yn ystod y broses o gau'r cyfrifon canfuwyd arbediad net o £38mil, gan alluogi lleihau'r cyfraniad cyffredinol o'r cronfeydd wrth gefn i ariannu sefyllfa alldro'r gyllideb.

Yn ystod 2016/17 cymeradwyodd y Cyngor ddiwygiad i Bolisi Isafswm Darpariaeth Refeniw a oedd yn darparu gostyngiad cyllidebol ailadroddus o £2.340m ar gyfer 2017/2018, ac yn cynhyrchu arbediad yn 2016/2017 nas rhagwelwyd. Mae swm o £2.343m yn codi o hyn wedi'i ychwanegu i falans cyffredinol Cronfa'r Cyngor. Hefyd, cyn 2016/2017 fe gymeradwyodd y Cyngor adolygiad o'r polisi Isafswm Darpariaeth Refeniw'r Cynllun Ariannu Preifat a olygai £582mil o arbediad yn 2016/2017.

Mae balans cyffredinol Cronfa'r Cyngor yn gronfa wrth gefn gydag arian heb ei neilltuo sy'n cael ei ddefnyddio gan y Cyngor i gwrdd â gofynion llif arian a phan fo digwyddiadau annisgwyl. Mae balans cyffredinol Cronfa'r Cyngor yn £4.809m sef un o'r isaf yng Nghymru.

Mae cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy eraill wedi eu nodi yn Nodyn 13 y cyfrifon.

Setlwyd hawliadau cyflog cyfartal i'r swm o £51mil yn ystod y flwyddyn. Mae darpariaeth bellach ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal yn y cyfrifon i'r swm o £5mil. Ni chefnogir hyn ag arian, mae'n cael ei osod yn erbyn cronfa wrth gefn annefnyddiol negyddol – Cyfrif Cyflog Anghyfartal Ôl-dâl yn unol â chaniatâd Llywodraeth Cymru.

Cyfanswm gwariant net gwirioneddol oedd £202.789m, ac mae'n bleser nodi bod y Cyngor wedi cyflawni gwariant net cyffredinol o fewn y gyllideb, er gwaethaf yr amrywiad sylweddol yn y Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae prif elfennau'r gyllideb refeniw ar gyfer 2016/17 a sut y mae'r rhain yn cymharu â'r alldro

gwirioneddol wedi'u nodi yn Nhabl 1, ynghyd â nodiadau yn egluro'r prif amrywiadau:

Mae Mantolen yr Awdurdod yn cynnwys nifer o symudiadau o ran cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Yn ystod 2016/17 sefydlwyd a chynyddwyd nifer o gronfeydd wrth gefn, a defnyddiwyd nifer o gronfeydd wrth gefn. Mae cronfeydd refeniw wrth gefn, o ganlyniad i ddigwyddiadau, wedi caniatáu neilltuo arian ar gyfer amryw o resymau, e.e. gwargedion, neu sefyllfaoedd sy'n arwain at ohirio gwariant. Mae symudiad yn y cronfeydd wrth gefn yn ystod 2016/17 yn adlewyrchu Penderfyniadau'r Cyngor, cofnodion cyfrifo darbodus, datblygiadau gwasanaethau, arian a neilltuwyd ar gyfer ymrwymadau, ac adnoddau i gynorthwyo gwasanaethau i gyflawni arbedion effeithlonrwydd yn y dyfodol.

5.2 Gwariant Cyfalaf

Yn ogystal â gwario arian i ddarparu gwasanaethau o ddydd i ddydd, mae'r Cyngor hefyd yn gwario arian ar ddarparu cyfleusterau newydd neu wedi'u hadnewyddu megis ysgolion, seilwaith arfordirol a phriffyrdd. Cyfanswm y gwariant cyfalaf yn 2016/17 oedd £31.033m. Mae'r canlynol yn grynodeb o'r meysydd gwasanaeth a welodd fuddsoddiad cyfalaf yn 2016/17 a sut y cafodd ei ariannu o'i gymharu â chyllideb o £37.843m:-

Gwariant Cyfalaf	2016/17 Gwirioneddol £'000
Gwariant Cyfalaf fesul gwasanaeth:	
Addysg	9,548
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	12,104
Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	1,724
Y Gyfraith a Llywodraethu	4
Gwasanaethau Cymdeithasol	781
Theatrau a'r Ganolfan Gynadledda	30
Technoleg Gwybodaeth	29
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	3,872
Ariannol	22
Gwasanaethau Eraill	2,919
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	31,033

Ariannu Cyfalaf	2016/17 Gwirioneddol £'000
Wedi'i ariannu gan:	
Benthyca â Chymorth	6,008
Benthyca Darbodus	7,925
Derbyniadau Cyfalaf	1,980
Grantiau Cyfalaf	15,310
Cronfeydd Wrth Gefn Cyfalaf	(190)
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	31,033

Ar gyfer gwariant cyfalaf a ariennir drwy fenthycy â chymorth, ariennir y costau drwy Grant Cynnal Refeniw, ac ar gyfer Benthycy Darbodus ariennir y costau gan y Gwasanaethau.

Dyma rai o'r prosiectau mawr a gynhaliwyd yn ystod 2016/17:-

- Prosiectau Adfywio Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid a Chynllun Treftadaeth Treflun
- Prosiect Moderneiddio Ysgolion Cynradd
- Prosiect Adfywio Glan y Môr Bae Colwyn ac Ailosod Rheiliau Arfordirol
- Ailosod Polion Golau Stryd
- Diweddarau Cyfleusterau Cyhoeddus
- Adnewyddu Pont Conwy
- Gosod Arwyneb Newydd a Gwella Rhwydwaith y Ffyrdd Sirol
- Gwaith Adfer Amddiffynfeydd Arfordirol, Lliniaru Llifogydd a Rheoli Risg
- Cyflawni Addasiadau mewn Tai Sector Preifat
- Datblygu Parc Eirias
- Prosiect Gofod Swyddfa a Moderneiddio

Dyled y Cyngor sy'n weddill ar 31 Mawrth 2017 oedd £149.128m (£148.461m ar 31 Mawrth 2016), gan olygu cynnydd o £667mil drwy fenthycy.

Roedd y Terfynau ar gyfer Gweithgarwch Benthycy yn 2016/17, a osodwyd yn unol â'r Fframwaith Darbodus ar gyfer Buddsoddiad Cyfalaf Awdurdod Lleol a gyflwynwyd drwy Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 (y Cod Darbodus) fel a ganlyn:

	£'000
Terfyn Awdurdodedig ar gyfer dyled allanol:	
Benthycy	188,555
Dyledion hirdymor eraill	22,295
	210,850
Terfyn Gweithredol ar gyfer dyled allanol:	
Benthycy	178,555
Dyledion Hirdymor Eraill	22,295
	200,850

6. Atebolrwydd Pensiwn - Safon Cyfrifo Rhyngwladol 19 (IAS19)

Mae'r Cyfrifon a gyflwynwyd yn cydymffurfio â'r safon uchod gan eu bod yn adlewyrchu cost darpariaeth pensiwn i weithwyr yn y flwyddyn bresennol yn y cyfrifon refeniw fel y cynghorwyd gan Actwari'r Cyngor. Mae'r Datganiadau hefyd yn cynnwys, o fewn y Fantolen, asesiad yr actwari o gyfran yr Awdurdod o atebolrwydd y gronfa pensiwn a'r gronfa wrth gefn sydd ei angen i dalu am yr atebolrwydd hwnnw ar 31 Mawrth 2017.

Yr atebolrwydd cronfa pensiwn a gofnodir ar y fantolen o £169.641m (£140.604m yn 2015/16) yw cyfanswm y diffyg a ragwelir sy'n bodoli dros gyfnod oes y gronfa. Bydd y diffyg yn newid yn flynyddol yn dibynnu ar berfformiad buddsoddiadau a

rhagdybiaethau actiwaraidd a wneir o ran pensynwyr presennol, pensiwn wedi'i ohirio a gweithwyr presennol.

Mae'r gronfa yn destun prisiad bob tair blynedd sy'n asesu cyflwr y gronfa pensiwn ar y pryd ac yn gwneud argymhellion i'r cyrff amrywiol o ran y gyfradd briodol ar gyfer cyfraniadau cyflogwr sydd angen eu cyflwyno er mwyn adfer y gronfa i sefyllfa gytbwys dros gyfnod o amser.

Mae manylion ynglŷn â newidiadau rheolau Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol, gan gynnwys y newid o fudd-daliadau cyflog terfynol i fudd-daliadau gyrfa cyfartalog wedi eu hailbrisio o 1 Ebrill 2014 ymlaen, ar gael ar y ddolen ganlynol:

<https://www.lgpsregs.org/>

Mae Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun statudol ac, o'r herwydd, dim ond trwy ddeddfwriaeth y gellir newid y buddion sy'n cronni o dan y cynllun.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU **Y DATGANIAD CYFRIFON**

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Y mae'n ofynnol bod y Cyngor yn:

- Trefnu bod ei faterion ariannol yn cael eu gweinyddu'n gywir, a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, y swyddog hwnnw yw'r Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid ac Effeithlonrwydd a **Swyddog Adran 151**.
- Rheoli ei fusnes mewn modd sy'n sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon. Mae'r Cyngor yn dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn i'r Pwyllgor Archwilio.

TYSTYSGRIF YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2017.

LLOFNOD:

Y Cynghorydd Mike Priestley
Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu

DYDDIEDIG: 25/09/2017

CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ADRAN 151

Fel y Prif Swyddog Cyllid, mae'r Swyddog Adran 151 yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor sydd, yn ôl gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain ("Y Cod 2016/17"), yn gorfod cyflwyno barn gywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu, ac o incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon hwn, mae'r Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd a Swyddog Adran 151 wedi:

- dewis polisiau addas ar gyfer cadw cyfrifon ac wedi'u defnyddio mewn modd cyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhai rhesymol a gofalus;
- cydymffurfio â'r Cod;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir sydd yn gyfoes;
- cymryd camau rhesymol i rwystro a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

TYSTYSGRIF SWYDDOG ADRAN 151

Tystiaf fod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi barn cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2017, a'i incwm a'i variant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

LLOFNODWYD:

A H Kirkham
Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd
Swyddog Adran 151

DYDDIEDIG: 25/09/2017

ADRODDIAD ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU **CYNGOR BWRDEISTREF SIROL CONWY**

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifon a nodiadau perthnasol, yn cynnwys Dadansoddiad Gwariant a Chyllido, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn cynnwys Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen a'r Datganiad Llif Arian.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol sydd wedi'i ddefnyddio wrth baratoi yn ofyniad cyfreithiol a Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016-17 yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyllid cyfrifol ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

Fel yr eglurir yn llawnach yn Natganiad Cyfrifoldebau ar gyfer Datganiad Cyfrifon a osodir ar dudalennau 14-15, y swyddog cyllid cyfrifol sy'n gyfrifol am baratoi datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Cyngor Adroddiadau Ariannol ar gyfer Archwilydd.

Cwmpas archwilio'r datganiadau cyfrifon

Mae archwiliad yn cynnwys derbyn tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol er mwyn rhoi sicrwydd rhesymol nad yw'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol yn cynnwys camddatganiadau materol, boed oherwydd twyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesiad o: a yw'r polisïau cyfrifo yn briodol ar gyfer amgylchiadau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac a ydynt wedi'u cymhwysu'n gyson a'u datgelu'n briodol; rhesymolrwydd rhagamcanion cyfrifo sylweddol a wnaed gan y swyddog cyllid cyfrifol a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol.

Yn ogystal â hyn, rwy'n darllen yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn yr Adroddiad Naratif i ganfod anghysondebau materol gyda'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol a archwiliwyd i nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn sylweddol anghywir yn seiliedig ar, neu'n sylweddol anghyson â'r wybodaeth a gefais tra'n cynnal yr archwiliad. Os byddaf yn canfod unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau materion, rwy'n ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Yn fy marn i mae'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2017 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben; ac
- maent wedi'u paratoi'n gywir yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016-17.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adroddiad Naratif yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau perthnasol.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd arno ynghylch y materion canlynol, y cyflwynaf i chi, os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw;
- nad yw'r datganiadau cyfrifyddu yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- Nid yw'r Datganiad Llywodraethu yn adlewyrchu'r cydymffurfiaid â'r canllawiau.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Rwyf wedi cynnal archwiliad o gyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru. Ni ellir cwblhau'r archwiliad yn ffurfiol a chyhoeddi tystysgrif archwilio hyd nes y byddaf wedi cwblhau fy ystyriaeth o'r materion y tynnwyd fy sylw iddynt gan etholwr awdurdod lleol. Rwy'n fodlon bod nad yw'r materion hyn yn cael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol.

Cyfrifoldeb y Cyngor yw hygyrddedd gwefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a'r gwaith o gynnal y wefan honno; nid yw'r gwaith a gyflawnir gan archwilydd yn cynnwys ystyriaeth o'r materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw archwilydd yn derbyn unrhyw gyfrifoldebau am unrhyw newidiadau a allai fod wedi cael eu cyflwyno i'r datganiadau ariannol ers eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Ar gyfer ac ar ran
Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Dyddiad: 28 Medi 2017

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

DATGANIAD CYFRIFON 2016/17

DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISIÂU CYFRIFO

1. EGWYDDORION CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod am flwyddyn ariannol 2016/17 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2017. Mae'n rhaid i'r Awdurdod baratoi Datganiad Cyfrifon blynyddol dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, a than y Rheoliadau rhaid eu paratoi'n unol ag arferion cyfrifo priodol. Yr arferion hyn yn bennaf yw'r Cod Ymddygiad ar Gyfrifo Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig 2016/17 (y Cod) a Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2016/17 (SeRCOP), a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) a chanllawiau statudol a gyhoeddwyd dan Adran 12 o Ddeddf 2003.

Y confensiwn cyfrifo pennaf a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yw cost hanesyddol, wedi ei diwygio trwy ailbriso rhai categorïau penodol o asedau nad ydynt yn gyfredol, ac offerynnau cyllidol.

2. CRYNHOI INCWM A GWARIANT

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn pryd y digwyddodd, nid yn unig pryd y gwneir neu pryd y derbynnir taliadau arian parod. Yn arbennig:-

- Mae'r refeniw o werthu nwyddau'n cael ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau sylweddol a'r buddiannau perchenogaeth i'r prynwr ac mae'n debygol y bydd buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Awdurdod.
- Mae refeniw o ddarparu gwasanaethau yn cael ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn medru mesur yn ddibynadwy pa ganran o'r trafodyn a gwblhawyd a hithau'n debygol y bydd buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Awdurdod.
- Mae cyflenwadau'n cael eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwlch rhwng dyddiad derbyn cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cludo fel rhestrau eiddo ar y Fantolen.
- Mae treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fo'r gwasanaethau'n cael eu derbyn yn hytrach na phan fo taliadau'n cael eu gwneud.
- Mae'r llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sy'n cael ei dalu ar fenthyciadau'n cael ei gyfrifo fel incwm a gwariant yn seiliedig ar gyfradd y llog mewn grym i'r offeryn cyllidol perthnasol yn hytrach nag fel llif arian parod sy'n cael ei bennu neu ei sefydlu dan y contract.
- Pan fo incwm a gwariant wedi'i gydnabod ond dim arian parod wedi'i dalu na'i dderbyn, mae dyled neu gredyd i'r swm perthnasol yn cael ei gofnodi ar y Fantolen. Pan fo dyledion heb eu setlo mae balans y ddyled yn cael ei nodi a chodir ar refeniw am yr incwm na chaiff, o bosib, ei gasglu.

- O bryd i'w gilydd, pan fo taliadau yn destun anghydfod a/neu phan nad yw'r symiau dan sylw yn hysbys, caiff y taliad ei wneud yn y cyfrifon yn y flwyddyn y caiff yr anghydfod ei setlo ac nid o reidrwydd y flwyddyn sy'n berthnasol i'r taliad.
- Hefyd, o bryd i'w gilydd, caiff anfoneb ei thrin ar sail arian parod yn y cyfrifon i sicrhau bod y nifer cywir o daliadau yn ymddangos yn y cyfrifon mewn blwyddyn ariannol.

3. **ARIAN PAROD A CHYFWERTH ARIAN**

Mae arian parod yn golygu arian mewn llaw ac adneuon gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae cywerthydd arian yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu mewn tri mis neu lai o ddyddiad eu caffael ac y gellir eu trosglwyddo'n rhwydd i symiau gwybyddus o arian heb risg sylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir arian parod a chyfwerth arian yn net o orddrafftiau banc sy'n daladwy ar ofyniad ac sy'n ffurfio rhan integrol o reolaeth arian yr Awdurdod.

4. **EITEMAU EITHRIADOL**

Pan fo eitemau incwm a gwariant yn berthnasol, datgelir eu natur a'u maint ar wahân, un ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y Nodiadau i'r Cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i bwrpas deall perfformiad ariannol yr Awdurdod.

5. **ADDASIADAU CYN CYFNOD, NEWIDIADAU MEWN POLISIÂU CYFRIFO AC AMCANGYFRIFON A CHAMGYMERIADAU**

Gall Addasiadau cyn cyfnod ddeillio o newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro camgymeriad perthnasol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo yn rhagolygol, hy eleni ac ym mlynnyddoedd y dyfodol y ceir effaith arnynt gan y newid ac nid ydynt yn achosi addasiad cyfnod blaenorol.

Dim ond pan fo'n ofynnol gan arferion cyfrifo cywir y gwneir newidiadau mewn polisiâu cyfrifo neu pan fo'r newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effeithiau trafodion, digwyddiadau eraill a'r amodau ar sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan wneir newid, caiff ei ddefnyddio'n ôl-weithredol (oni bai y nodir fel arall) trwy addasu'r balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei ddefnyddio erioed.

Mae camgymeriadau a ganfyddir mewn ffigyrau cyn cyfnod yn cael eu cywiro'n ôl weithredol trwy addasu'r balansau agor a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

6. **TALIADAU I REFENIW AM ASED AU NAD YDYNT YN GYFREDOL**

Rhoddir debyd yn erbyn gwasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu yn ôl y symiau a ganlyn i bwrpas cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:-

- Dibrisiant a briodolir i'r asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol.

- Colledion ailbrisio ac amhariad ar asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronrus yn y Cyfrif Ailbrisio Wrth Gefn y mae modd dileu'r colledion yn ei erbyn.
- Amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol a briodolir i'r gwasanaeth.

Nid oes raid i'r Awdurdod godi'r dreth gyngor i bwrpas cyllido colledion dibrisiant, ailbrisio neu amhariad na rhai amorteiddio. Fodd bynnag rhaid iddo wneud cyfraniad blynyddol o reffeniw tuag at y gostyngiad yn ei anghenion benthyca cyffredinol – cyfraniad sy'n cyfateb i swm a gyfrifir ar sail ddarbodus ac a bennir gan yr awdurdod yn unol â chyfarwyddiadau statudol. Felly yn lle colledion dibrisiant, ailbrisio ac amhariad ac yn lle amorteiddiadau ceir cyfraniad i Falans Cronfa'r Cyngor trwy drafodyn diwygio i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ac yn cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng y ddau.

7. **BUDDIANNAU'R GWEITHWYR**

Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Y buddiannau tymor byr i'r gweithwyr yw'r rheiny sy'n cael eu talu cyn pen 12 mis i ddiwedd y flwyddyn - buddiannau megis cyflogau wythnosol a misol, gwyliau blynyddol gyda thâl, absenoldeb gwaeledd gyda thâl, taliadau bonws a buddiannau heblaw arian i'r gweithwyr presennol a'r rheiny'n cael eu cydnabod fel treuliau i'r gwasanaethau yn ystod y flwyddyn pryd y rhydd y gweithwyr wasanaeth i'r Awdurdod. Darperir ffigwr cronrus ar gyfer costau hawliadau gwyliau (neu unrhyw fath o absenoldeb, e.e. amser flexi) a enillwyd gan weithwyr a'r rheiny heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn a hawl ganddynt i'w trosglwyddo i'r flwyddyn ariannol ddilynol. Mae'r ffigwr cronrus yn seiliedig ar y cyfraddau perthnasol i gyflogau wythnosol a misol yn y flwyddyn gyfrifo ddilynol, sef pryd y bydd y cyflogai yn cymryd y budd. Codir y ffigwr cronrus yn erbyn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond wedyn caiff ei wyrdroi trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn fel bod buddiannau gwyliau yn cael eu codi yn erbyn reffeniw yn ystod y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd ynddi.

Buddiannau Terfynu

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail groniadau pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

Pan fo buddiannau terfynu'n golygu ategu pensiynau mae darpariaethau statudol yn mynnu ar godi o falans Cronfa'r Cyngor y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a glendir yn ôl y safonau cyfrifeg perthnasol. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen clustnodiadau i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn i gael gwared â'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau terfynu wrth ategu pensiynau ac yn eu lle ddarparu debydau am yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn ac i'r pensiynwyr a'r cyfryw symiau'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn sydd ar wahân i'w gilydd:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran yr Adran Addysg (DfE)
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Gwynedd.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Mae'r cynlluniau'n darparu buddiannau diffiniedig i aelodau (lwmp swm ymddeol a phensiwn), a enillwyd tra oedd gweithwyr yn gweithio i'r Awdurdod.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau i gynllun yr athrawon yn golygu na all yr rhwymedigaethau i'r buddiannau hyn gael eu dynodi fel arfer yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifir am y cynllun fel petai'n gynllun cyfraniad diffiniedig ac ni chydabyddir unrhyw rwymedigaeth ar gyfer talu buddiannau i'r dyfodol yn y Fantolen. Codir am gyfraniadau y cyflogwr i Bensiynau Athrawon yn y flwyddyn i'r llinell Addysg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Cedwir cyfrifon i'r Cynllun Llywodraeth Leol fel cynllun buddiannau diffiniedig:

- Mae'r rhwymedigaethau i Gynlluniau Pensiwn Gwynedd a Sir y Fflint a briodolir i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl dull actiwariol gan ddefnyddio'r dull uned ragamcanedig - h.y. asesiad o'r taliadau a wneir yn y dyfodol yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y gweithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau yng nghyswllt cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant y gweithwyr ayyb. a hefyd ar ragamcanion yng nghyswllt enillion y gweithwyr presennol.
- Rhoddir disgownt yn erbyn y rhwymedigaethau i lawr i'w gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 2.6% (3.5% 2015/16) (yn seiliedig ar raddfa dychweliad awgrymiadol ar fondiau corfforaethol o safon uchel (iBoxx)).
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd a briodolir i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:-
 - Stociau a ddyfynnir - pris bid presennol
 - Stociau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - Stociau uned - cyfartaledd cyfraddau'r bidiau a'r cynigion
 - Eiddo - gwerth ar y farchnad
- Mae'r newid yn y rhwymedigaethau pensiwn net yn cael ei ddadansoddi fesul saith rhan:-
 - Costau gwasanaeth cyfredol - cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi ei glustnodi i Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau y mae'r gweithwyr yn gweithio iddynt.
 - Costau gwasanaeth y gorffennol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd penderfyniadau a wnaed eleni ac effaith y rheiny yn

ymwneud â nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd blaenorol - debyd i Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau ac Incwm Corfforaethol.

- Costau llog - y cynnydd disgwyledig yng ngwerth presennol y rhwymedigaethau yn ystod y flwyddyn wrth i'r rheiny symud blwyddyn yn nes i gael eu talu - debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddi a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Llog ar asedau Pensiwn – dyma'r llog ar asedau sy'n cael eu dal ar ddechrau'r flwyddyn a'r llif arian sy'n digwydd yn ystod y flwyddyn, a gyfrifir gan ddefnyddio'r gyfradd ostyngol ar ddechrau'r flwyddyn.
- Enillion neu golledion ar setliadau a chwtogiadau - o ganlyniad i gamau a gymerir i ryddhau'r Awdurdod o rwymedigaethau neu ddigwyddiadau sy'n gostwng gwasanaeth disgwyledig y dyfodol neu'r buddiannau cronrus i weithwyr – debyd neu gredyd i'r Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau ac Incwm Corfforaethol.
- Ail-fesuriadau (asedau) – dyma'r adenillion ar asedau cynlluniau net o dreuliau gweinyddol ac incwm llog. Mae'n disodli elw a cholled actiwaraid ar asedau. Hefyd yn gynwysedig, mae costau o ganlyniad i adolygu clustnodi asedau ar brisiad i bob aelod staff.
- Ail-fesuriadau (rhwymedigaethau) – mae hyn yn gyfuniad o newidiadau mewn demograffig a thybiaethau ariannol a phrofi elw a cholled ar rwymedigaethau.
- Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd a Sir y Fflint - arian parod a dalwyd i mewn fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa bensiwn fel setliad o rwymedigaethau; heb ei gyfrif fel traul.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn ar falans Cronfa'r Cyngor, ac nid y swm a gyfrifwyd yn unol â'r safonau cyfrifeg cysylltiedig. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, golyga hyn fod cyllid yn mynd i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn ac o'r Gronfa, er mwyn dileu'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a chael yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn neu bensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath a oedd yn daladwy ond na thalwyd cyn diwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn felly'n mesur yr effaith fuddiol i Gronfa'r Cyngor o'r angen i roi cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillwyd gan weithwyr.

Buddiannau Dewisol

Yn ogystal mae gan yr Awdurdod rai pwerau i dalu buddiannau ymddeoliad dewisol pan fo gweithwyr yn ymddeol yn gynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau y tybir eu bod am godi yn sgil rhoi dyfarniad i unrhyw aelod o'r staff (gan gynnwys athrawon) yn cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad a gwneir cyfrif amdanynt gan ddefnyddio'r un polisiau â'r rheiny a ddefnyddir yng nghyswllt Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

8. DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau.
- Y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond pan fo categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig.

Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi (25/09/2017 2016/17) i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

9. OFFERYNNAU ARIANNOL

Rhwymedigaethau ariannol

Mae rhwymedigaeth ariannol yn cael ei chydabod yn y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn barti i ddarpariaethau contract offeryn ariannol a chânt eu mesur, yn y lle cyntaf, yn ôl gwerth teg a chânt eu cludo ar eu cost amorteiddiedig. Mae'r treuliau blynyddol yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yng nghyswllt y llog taladwy yn seiliedig ar swm yr rhwymedigaeth a gludir, wedi ei luosogi gan y gyfradd log mewn grym ar y pryd i'r offeryn. Y gyfradd a ddefnyddir yw honno sy'n rhoddi disgownt cysâct ar y taliadau arian parod yn y dyfodol dros oes yr offeryn yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo yn y lle cyntaf.

Yn achos y rhan fwyaf o fenthyciadau'r Awdurdod, golyga hyn mai'r swm sydd yn y Fantolen yw'r swm gwreiddiol sydd ar ôl i'w dalu (ynghyd â llog cronnus); a'r llog a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy am y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthycia.

Mae'r enillion neu'r colledion wrth ail-brynu neu wrth setlo'r benthyciad yn gynnwys yn cael eu rhoddi mewn credyd neu mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn neu ail-brynu/setlo. Fodd bynnag, pan fo ail-brynu yn digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthycia yng nghyswllt diwygio neu ffeirio'r offerynnau presennol, yna mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu neu ei ychwanegu ar gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu'r un diwygiedig a'r cofnod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei daenu dros oes y benthyciad trwy wneud diwygiad i'r gyfradd log weithredol.

Pan fo premiwm neu ddisgownt wedi ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu taenu, dros flynyddoedd y dyfodol, unrhyw effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Polisi'r Awdurdod yw taenu'r enillion neu'r colledion dros weddill tymor y benthyciad yr oedd y premiwm yn cael ei dalu drosto neu pryd yr oedd y disgownt yn cael ei dderbyn pan ad-dalwyd. Mae cysoni symiau a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r taliad net o Falans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli trwy drosglwyddo i neu o'r Cyfrif Diwygio Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Mae dau ddosbarth o asedau ariannol:

- Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy - asedau gyda thaliadau sefydlog neu gellir eu pennu, ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol.
- Asedau ar gael i'w gwerthu – asedau gyda phris y farchnad a ddyfynnwyd a/neu heb daliadau sefydlog neu gellir eu pennu.

Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy

Cydnabyddir benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy posib ar y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac ar y cychwyn maent yn cael eu mesur ar werth teg. Wedi hynny cânt eu mesur yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae'r credydau blyneddol i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog a dderbynnir yn seiliedig ar swm cludadwy ased wedi ei luosi gan y raddfa log berthnasol i'r offeryn. Yn achos y rhan fwyaf o'r benthyciadau a drefnwyd gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynwyd yn y Fantolen yw'r swm gwreiddiol sydd heb ei glirio ac yn dderbyniadwy (ynghyd â llog sydd wedi cronni) a'r llog a roddwyd mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm a geir yn y flwyddyn yn ôl cytundeb y benthyciad.

Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi gwneud nifer o fenthyciadau i sefydliadau chwaraeon a gwirfoddol ar raddfeydd is na'r farchnad (benthyciadau meddal). Pan y gwneir benthyciadau meddal, cofnodir colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (wedi ei ddebydu i'r gwasanaeth priodol) ar gyfer gwerth presennol y llog a gollir dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddiedig is na'r prifswm sydd dros ben. Credydur llog i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar raddfa effeithiol ychydig yn uwch na'r raddfa a dderbynnir gan sefydliadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn arwain at gynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith benthyciadau meddal ar Falans Cronfa'r Cyngor yw'r llog sy'n dderbyniadwy ar gyfer y flwyddyn ariannol – rheolir cysoniad y symiau a ddebydir ac a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r enilliad net sydd ei angen yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Pan fo asedau yn cael eu nodi fel rhai sy'n destun amhariad a hynny oherwydd y tebygrwydd, yn seiliedig ar beth a ddigwyddodd yn y gorffennol, na fydd taliadau dyledus dan y contract yn cael eu cyflwyno, yna rhoddir gostyngiad yn erbyn yr ased a chodi am hynny ar y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer symiau sy'n dderbyniadwy sy'n benodol i'r gwasanaeth hwnnw) neu ar y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn graddfa llog.

Bydd unrhyw enillion neu unrhyw golledion sy'n codi oherwydd dadgydnabod yr ased yn cael eu rhoddi mewn credyd/debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Asedau Sydd Ar Gael i'w Gwerthu

Cydnabyddir asedau sydd ar gael i'w gwerthu ar y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac ar y cychwyn maent yn cael eu mesur a'u cludo ar werth teg. Pan fo gan ased daliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu, mae'r credydau blynyddol i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog a dderbynnir yn seiliedig ar gost amorteiddiedig yr ased wedi ei luosi gan y raddfa log berthnasol i'r offeryn. Ble nad oes unrhyw daliadau sefydlog na rhai y mae modd eu pennu, mae incwm (ee difidendau) yn cael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan ddaw'n dderbyniadwy gan yr Awdurdod.

Cedwir yr asedau yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg. Mae'r gwerthoedd yn seiliedig ar yr egwyddorion a ganlyn:

- Offerynnau gyda phrisiau a nodir ar y farchnad - pris y farchnad.
- Offerynnau eraill gyda thaliadau penodol neu rai y mae modd eu pennu – dadansoddiad o'r llif arian ar ôl disgownt.
- Cyfrannau ecwiti heb brisiau wedi eu nodi ar y farchnad - asesiad annibynnol o werth y cwmni.

I gydnabod unrhyw newidiadau yn y gwerth teg, rhoddir cofnod yn y Gronfa Wrth Gefn ar Gael i'w Gwerthu a bydd cydnabyddiaeth i'r enillion/colledion yn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ailbrisiant Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu. Y mae eithriad pan fo colledion amhariad yn digwydd - rhoddir y rhain mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw golledion/enillion net i'r ased a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Wrth Gefn Ar Gael i'w Gwerthu.

Pan nodir fod asedau yn wynebu amhariad oherwydd y tebygrwydd, yn seiliedig ar ddigwyddiad yn y gorffennol, na fydd y taliadau dyledus dan y contract yn cael eu cyflwyno (taliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu), neu pan fo gwerth teg yn gostwng o dan y gost, nodir gostyngiad i'r ased a chodir am hynny yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Os oes gan yr ased daliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu, mesurir y golled amhariad fel y gwahaniaeth rhwng y swm cludadwy a gwerth presennol llif arian diwygiedig y dyfodol gyda disgownt yn seiliedig ar log gweithredol yr ased gwreiddiol. Fel arall, mesurir y golled amhariad fel unrhyw ddiffyg gwerth teg yn erbyn costau caffael yr offeryn (net o unrhyw ad-daliad swm gwreiddiol ac amorteiddiad).

Bydd unrhyw enillion neu golledion sy'n digwydd yn sgil dadgydnabod yr ased yn cael eu gosod mewn credyd/debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ynghyd ag unrhyw enillion/colledion cronnus a gafodd eu cydnabod cyn hynny yn y Gronfa Wrth Gefn ar gael i'w Gwerthu.

Os nad oes modd mesur y gwerth teg mewn ffordd ddibynadwy, mae'r offeryn yn cael ei gludo yn ôl cost (llai unrhyw golledion amhariad).

10. TROSI ARIAN TRAMOR

Pan fo'r Awdurdod wedi gwneud trafodion mewn arian tramor, mae'r trafodyn yn cael ei drosi i sterling ar y raddfa gyfnewid sy'n berthnasol ar i diwrnod y gwnaethpwyd y trafodyn. Pan fo symiau mewn arian tramor dros ben ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, maent yn cael eu trosi i sterling.

11. GRANTIAU LLYWODRAETH A CHYFRANIADAU ERAILL

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- Y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- Y derbynnir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Cyngor yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes bydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel a nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddyd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwy. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau refeniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu hamgáu a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn. Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.

12. ASEDAU ANNIRIAETHOL

Mae gwariannau ar asedau nad ydynt yn rhai ariannol ac sydd heb ffurf ffisegol ond sy'n cael eu rheoli gan yr Awdurdod oherwydd digwyddiadau yn y gorffennol (e.e. trwyddedau meddalwedd) yn cael eu cyfalafu pan y tybir y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posib yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Awdurdod.

Mae asedau a gynhyrchir yn fewnol yn cael eu cyfalafu pan fo modd dangos bod y prosiect yn dechnegol-ymarferol ac y bwriedir ei gwblhau (gydag adnoddau digonol ar gael) ac y bydd yr Awdurdod yn medru cynhyrchu buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'n medru darparu gwasanaeth posib trwy werthu'r ased nei ei ddefnyddio. Mae gwariant yn cael ei gyfalafu pan fo modd ei fesur gyda sicrwydd fel un a briodolir i'r ased a phan fo'n cael ei gyfyngu i'r gwariant hwnnw a ddigwyddo yn ystod y cyfnod datblygu (nid oes modd cyfalafu gwariant ymchwil).

Nid yw gwariant ar ddatblygu gwefannau'n cael ei gyfalafu pan fo'r wefan yn cael ei defnyddio'n llwyr neu'n bennaf i hyrwyddo neu i hysbysebu nwyddau'r Awdurdod neu ei wasanaethau.

Ar y cychwyn cyntaf mesurir asedau anniriaethol yn ôl y gost. Nid yw'r symiau'n cael eu hailbrisio hyd oni fydd modd pennu gwerth yr asedion y mae'r Awdurdod yn eu

dal trwy droi at y farchnad weithredol. Yn ymarferol, nid oes yr un o'r asedau anniriaethol y mae'r Awdurdod yn eu dal yn bodloni'r maen prawf hwn ac felly cânt eu cludo yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae swm dibrisiannol ased anniriaethol yn cael ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol i linell(-au) y gwasanaeth perthnasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Rhoddir prawf amhariad ar ased pryd bynnag y ceir arwydd bod amhariad ar yr ased – mae unrhyw golledion a ganfyddir yn cael eu nodi yn erbyn y llinell(-au) i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Bydd unrhyw enillion neu golledion wrth gael gwared ag ased anniriaethol neu wrth roi'r gorau iddo yn cael ei drosglwyddo i'r Llinell Gwariant Gweithredol arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo gwariant ar asedau anniriaethol yn gymwys i'w ystyried fel gwariant cyfalaf i ddibenion statudol, amorteiddio, colledion amhariad neu wrth gael gwared â'r asedion ni chaniateir i enillion a cholledion gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf.

13. RHESTRAU STOC A CHONTRACTAU TYMOR HIR

Rhestrau eiddo yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar y gost isaf a'r gwerth net gwiredadwy yn seiliedig ar sail cost cyfartalog wedi'i bwysoli. Rhoddir cyfrif am gontractau tymor hir trwy godi ar yr Arian dros Ben neu ar y Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn seiliedig ar werth y gwaith neu'r gwasanaeth a dderbynnir dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol.

14. EIDDO BUDDSODDIAD

Eiddo buddsoddiad yw eiddo a ddefnyddir yn unswydd i ennill rhent a/neu ar gyfer cynnydd cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os yw'r eiddo'n cael ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso darparu gwasanaethau neu i gynhyrchu nwyddau neu pan fo'n cael ei ddal i'w werthu.

Mae eiddo buddsoddiad yn cael ei fesur yn ôl cost yn y lle cyntaf ac wedyn yn ôl gwerth teg, gan ddibynnu am faint y gellid cyfnewid yr ased rhwng partïon gwybodus hyd braich. Nid yw eiddo'n cael ei ddibrisio, yn hytrach caiff ei ailbrizio'n flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddyddiad y Fantolen (diwedd y flwyddyn). Mae enillion a cholledion adeg ailbrizio'n cael eu symud i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yr un driniaeth yn union a roddir i enillion a cholledion wrth gael gwared ohonynt.

Mae rhent a dderbynnir am eiddo buddsoddiad yn cael ei roi mewn credyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad ac yn peri cynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, ni chaniateir i enillion a cholledion ailbrizio a gwerthu, dan drefniadau statudol, gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf.

15. **GWEITHREDIADAU A REOLIR AR Y CYD AC ASEDAU A REOLIR AR Y CYD**

Y gweithrediadau a reolir ar y cyd yw'r gwaith hwnnw a wna'r Awdurdod ynghyd â mentrau eraill pan fo defnydd yn cael ei wneud o asedion ac o adnoddau'r mentwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau a wyneba ac mae'n rhoi fel credyd neu ddebyd, yn ei Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y gwariant hwnnw'r â iddo a'r gyfran o incwm a enilla yn sgil y gwaith.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau eiddo, offer a chyfarpar sydd yn cael eu cydreoli gan yr Awdurdod a mentwyr eraill a phan fo'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddiannau i'r mentwyr. Nid yw'r gydfenter yn galw am sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cadw cyfrif am ei gyfran ei hun yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, am y rhwymedigaethau a'r treuliau'r â iddynt ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill yng nghyswllt ei fuddiannau yn y gydfenter a'r incwm a ddaw iddo o'r fenter.

16. **PRYDLESAU**

Mae prydlesau'n cael eu categorio fel prydlesau ariannol pan fo telerau'r brydles yn trosglwyddo, i bob pwrpas, o'r prydleswr i'r prydlesai yr holl risgiau a'r holl fendithion sydd ynghlwm wrth fod yn berchennog yr eiddo, yr offer a'r cyfarpar. Categorioidir yr holl brydlesau eraill fel Prydlesau Gweithredol.

Pan fo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, mae'r tir a'r adeiladau'n cael eu hystyried ar wahân i bwrpas categorio.

Pan fo trefniadau heb statws cyfreithiol prydles, ond er hynny'n trosglwyddo hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am daliad, yna mae cyfrif amdanynt dan y polisi hwn pan fo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae eiddo, offer a chyfarpar sy'n cael eu dal dan brydlesau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ar gychwyn y brydles yn ôl gwerth teg a fesurir adeg sefydlu'r brydles (neu yn ôl gwerth presennol y taliadau prydles lleiaf bosib, pa un bynnag o'r ddau sydd isaf). Gyda'r ased a gydnabyddir mae cyfrifoldeb cyfatebol i dalu i'r prydlesydd a all fod yn uwch na'r gwerth ased a gydnabyddir. Mae costau uniongyrchol cychwyn yr Awdurdod yn cael eu hychwanegu at y swm y mae'r ased yn ei gludo. Defnyddir y taliadau a wneir adeg gwneud prydles i nodi'r rhwymedigaeth sydd ynghlwm wrth y brydles. Codir am rent dilynol fel treuliau yn y cyfnodau hynny pryd y digwyddant.

Rhennir y taliadau prydles rhwng:-

- Tâl am brynu budd yn yr eiddo, offer a chyfarpar - defnyddir hwn i nodi i lawr beth yw rhwymedigaeth y brydles, a
- Tâl ariannol (mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Cedwir cyfrif am Eiddo, Offer a Chyfarpar a gydnabyddir dan brydlesau ariannol trwy ddefnyddio'r polisi hynny a ddefnyddir yn gyffredin yng nghyswllt asedau o'r fath, yn amodol ar godi am ddibrisiant dros gyfnod y brydles os ydyw'r cyfnod

hwnnw'n fyrrach na'r amcangyfrif i oes ddefnyddiol yr ased (pan fo perchnogaeth yr ased ddim yn trosglwyddo i'r Awdurdod ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid yw'n ofynnol ar i'r Awdurdod godi Treth Gyngor i gynnwys dibrisiant neu ailbrisiant a cholledion amhariad sy'n deillio o asedau a brydleswyd. Yn hytrach, gwneir cyfraniad blynyddol gochelgar o gronfeydd refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly mae cyfraniad refeniw ym Malans Cronfa'r Cyngor yn cymryd lle dibrisiant ac ailbrizio a cholledion, trwy addasu trafodyn gyda'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredol

Mae rhenti a delir dan brydlesau gweithredol yn cael eu codi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul i'r gwasanaethau sy'n cael y budd o eiddo, offer a chyfarpar prydles. Codir y taliadau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. mae cyfnod di-rent ar gychwyn y brydles).

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu eitem o offer neu gyfarpar, dilëir yr ased perthnasol o'r Fantolen fel gwarediad. Ar gychwyn y brydles, mae swm cludadwy'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Ased sy'n Cael ei Dal i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad. Mae enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net yr Awdurdod yn y brydles, yn cael ei gredydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad (h.y. ei ddebydu yn erbyn gwerth cludadwy'r ased adeg ei waredu), yn cydweddu gydag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen.

Dyrennir prydlesau rhent rhwng:

- Taliad am gaffael y budd yn yr eiddo – defnyddir i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw bremiwm a dderbyniwyd), ac
- Incwm ariannol (credydir i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir yn ôl statud i'r enilliad a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar warediad gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae'n ofynnol iddo gael ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi ei dderbyn, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan fo'r swm sy'n ddyledus yng nghyswllt yr ased prydles i'w setlo trwy dalu rhenti ym mlynnyddoedd ariannol y dyfodol, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn Gohiriedig yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan dderbynnir rhenti yn y dyfodol, defnyddir yr elfen derbyniad cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadwyon cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi ar y dreth gyngor, gan y darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer

cyllido cyfalaf. Felly mae'r symiau hyn yn cael eu priodoli i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles weithredol dros eiddo neu eitem o eiddo neu gyfarpar, cedwir yr ased yn y Fantolen. Mae Incwm Rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. telir premiwm ar gychwyn y brydles). Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr eir iddynt wrth negodi a threfnu prydles yn cael eu hychwanegu at swm cludadwy'r ased perthnasol a'u codi fel traul dros oes y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

17. EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar. Nid oes de minimis ar wariant cyfalaf.

Cydnabyddiaeth

Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail gronns, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd y dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd

Mesur

Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:-

- Y pris prynu
- Unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol i bwrpas ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr
- Amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae'r eitem arno.

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthyca a geir tra bo asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant yn gost gwerth teg, ac eithrio pan nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Mae asedau a roddir yn asedau a drosglwyddwyd i'r Cyngor ar werth dim neu ar lai na'r gwerth teg ac i ddechrau mesurir yr asedau a roddir yn ôl eu gwerth teg. Mae'r gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw ystyriaeth a delir yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell Treth ac Incwm Grant Amhenodol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod y rhodd wedi ei rhoi gydag amod. Hyd nes y bydd yr

amodau'n cael eu boddhau, bydd yr enillion yn cael ei ddal yn y Cyfrif Asedau a Roddwyd. Pan fo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrdroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Yna caiff asedau eu cario yn y fantolen gan ddefnyddio'r sail mesuriadau canlynol:

- Isadeiledd ac asedau cymunedol – cost dibrisiant hanesyddol
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol
- Pob ased weithredol arall – gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol – EUV).
- Eiddo buddsoddiad – gwerth y farchnad a heb ei ddibrisio.
- Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu – gwerth isaf cyn cael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w gwerthu a gwerth y farchnad, a heb eu dibrisio.
- Asedau Treftadaeth – gwerth y farchnad a heb eu dibrisio.

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (DRC) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbrisio yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ond o leiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbrisio'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrddroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdano fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad eu gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu hymgorffori yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Amhariad

Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus).
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad a rhai Asedau Cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:-

- Anheddau ac adeiladau eraill – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr: rhwng 1-155 blwyddyn
- Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar: dros oes ddefnyddiol o rhwng 1 i 14 mlynedd
- Asedau Cymunedol: 1-28 blwyddyn
- Isadeiledd: dyraniad llinell syth dros rhwng 1-34 mlynedd.

Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, ac mae ei oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yn sylweddol wahanol i oes ddefnyddiol y brif ased, dibrisir y cydrannau ar wahân.

Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau nad ydynt yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan ddaw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael ei Ddal i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei hailbrisio yn union cyn ei hailddosbarthu ac yna ei chario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn gyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w gwerthu (addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n Cael Eu Dal i'w Gwerthu) a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Pan ceir gwared ag ased neu pan gaiff ei datgomiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu. Mae symiau a dderbynnir o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu (h.y. wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased adeg cael gwared arno). Mae unrhyw enillion ailbrisiant a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £10,000 a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel Derbyniadwyon Cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadwyon cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthycu (y gofyniad cyllido cyfalaf). Mae derbyniadwyon yn cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer asedau sefydlog dan drefniadau gwahanol ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

18. MENTRAU CYLLID PREIFAT (PFI) A CHONTRACTAU TEBYG

Cytundeb yw contract PFI i dderbyn gwasanaeth, lle mae'r cyfrifoldeb dros sicrhau bod yr Eiddo, Offer a Chyfarpar ar gael sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaeth yn trosglwyddo i'r contractwr PFI. Gan mai'r dybiaeth yw bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu dan ei gynllun PFI ac y bydd perchenogaeth yr Eiddo, Offer a Chyfarpar yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contract, heb ddim cost ychwanegol, mae'r Cyngor yn dal yr asedau sefydlog a ddefnyddiwyd dan y contract ar y Fantolen.

Yn cydbwyso cydnabyddiaeth wreiddiol yr Eiddo, Offer a Chyfarpar hyn, mae cydnabyddiaeth ynghylch rhwymedigaeth am symiau dyledus i weithredwr y cynllun i dalu am yr asedau. I'r Cynllun PFI Tair Ysgol, ysgrifennwyd yr rhwymedigaeth i lawr gan daliad cychwynnol ymlaen llaw o dal unedol o £9m.

Caiff Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu cydnabod ar y Fantolen eu hadbrisio a'u dibrisio yn yr un modd ag Eiddo, Offer a Chyfarpar ym meddiant y Cyngor.

Caiff y symiau taladwy i'r gweithredwr PFI bob blwyddyn eu dadansoddi i bum elfen:-

- Gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i debydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

- Costau cyllid – codi llog ar yr rhwymedigaeth Mantolen sydd dros ben, wedi ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Rhent dibynnol – cynnydd yn y swm i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Taliad tuag at y rhwymedigaeth – wedi'i gymhwyso i ddibrisio dyled y Fantolen tuag i'r gweithredwr PFI.
- Costau adnewyddu cylchred oes – yn cael eu cydnabod fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen.

Credydau PFI

Mae cefnogaeth llywodraeth a dderbynnir ar gyfer cynlluniau PFI, uwchlaw lefelau gwariant presennol, yn cael eu cario ymlaen fel cronfa wrth gefn glustnodedig i ariannu gwariant contract i'r dyfodol.

19. DARPARIAETHAU, RHWYMEDIGAETHAU DIBYNNOL AC ASEDAU DIBYNNOL

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod, sydd mae'n debyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan fo modd darparu amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fo taliadau'n cael eu cyflwyno yn y diwedd, rhoddir nhw yn erbyn y ddarpariaeth a gludir yn y Fantolen. Mae setliadau amcangyfrifedig yn cael eu hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol – pryd y bydd hi'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu wneud setliad llai na'r disgwyl), gwyrdroir y ddarpariaeth a'i rhoddi mewn credyd yn ôl yn y gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl hawlio cyfran neu'r cyfan o'r taliad i setlo'r ddarpariaeth oddi ar barti arall (ee oddi ar hawliad yswiriant), caiff ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol os oes sicrwydd go bendant yn unig y bydd ad-daliad ar gael os yw'r awdurdod yn setlo'r rhwymedigaeth.

Darpariaeth ar gyfer Ôl-gyflog yn Codi'n Sgil Hawliadau Tâl Anghyfartal

Mae gan yr Awdurdod ddarpariaeth ar gyfer costau setlo hawliadau ôl-gyflog yn codi yn sgil taliadau rhagfarnol a wnaed cyn i'r Awdurdod ddechrau gweithredu ar ei strategaeth tâl gyfartal. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn caniatáu cyllido setliadau o Gronfa'r Cyngor yn y flwyddyn pryd y gwneir y taliadau mewn gwirionedd, nid pryd y sefydlir y ddarpariaeth. Felly mae balans i'r ddarpariaeth gyda Chyfrif Ôl-gyflog Tâl Anghyfartal a grëir o symiau a roddwyd mewn credyd ym Malans Cronfa'r Cyngor yn y flwyddyn pryd y gwneir neu y diwygir y ddarpariaeth. Bydd y balans ar y Cyfrif Ôl-gyflog Tâl Anghyfartal yn cael ei roddi mewn debyd yn

ôl ym Malans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ym mlynnyddoedd ariannol y dyfodol wrth i'r taliadau gael eu gwneud.

Rhwymedigaethau Dibynnol

Mae rhwymedigaeth dibynnol yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth bosib i'r Awdurdod, ond ni cheir cadarnhad iddi hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau dibynnol hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nid yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau dibynnol yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau Dibynnol

Mae ased dibynnol yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r Awdurdod, ond ni fydd modd cael cadarnhad iddo hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau dibynnol yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnllif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

20. CRONFEYDD WRTH GEFN

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi i'r dyfodol neu i ymdrin â materion wrth gefn. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy dynnu symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno yn erbyn yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna trosglwyddir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn fel nad oes effaith arian parod net ar gyllido'r gyllideb refeniw.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeoliad a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio i'r Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y nodiadau perthnasol.

21. GWARIANT REFENIW A GYLLIDIR GYDA CHYFALAF DAN STATUD

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond yn wariant nad yw'n creu ased anghyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrddroi'r symiau a godwyd fel nad oes effaith ar lefel y Dreth Gyngor. Ymysg enghreifftiau o wariant REFCUS mae grantiau Cyfleusterau i Bobl Anabl, grantiau i fusnesau a chynlluniau gwella eiddo preifat.

22. **TAW**

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul ond i'r graddau nad oes modd ei hawlio oddi ar Gyllid a Thollau EM yn unig. Mae'r TAW derbyniadwy yn cael ei eithrio o incwm.

23. **FFIGYRAU CYMHAROL**

Ble bo'n briodol, dangosir y ffigyrau cymharol mewn datganiadau ariannol, yn unol â'r Cod.

24. **DATGANIAD LLIF ARIAN**

Mae'r Datganiad Llif Arian a nodiadau ategol wedi'u paratoi gan ddefnyddio'r dull anuniongyrchol.

25. **ASEDAU TREFTADAETH**

Mae ased treftadaeth ddiriaethol yn ased ddiriaethol sydd â nodweddion hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol, sy'n cael ei dal a'i chynnal yn bennaf er mwyn ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant.

Mae ased treftadaeth anniriaethol yn ased anniriaethol sydd ag arwyddocâd diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Mae enghreifftiau o asedau treftadaeth anniriaethol yn cynnwys recordiad o ddigwyddiadau hanesyddol o bwys.

Fel arfer bydd asedau treftadaeth (heblaw am asedau treftadaeth gweithredol) yn cael eu mesur adeg eu prisiad. Gellir prisio yn ôl unrhyw ddull sy'n briodol a pherthnasol. Nid oes gofynion i brisio gael ei gynnal na'i wirio gan briswyr allanol, na chwaith isafswm cyfnod rhwng prisiadau. Fodd bynnag, pan fo asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar eu prisiad, bydd y swm sy'n cario'n cael ei adolygu yn ddigon aml i sicrhau fod y prisiad yn parhau'n gyfredol.

Ble nad yw'n ymarferol cael prisiad ar gost sy'n gymesur â'r buddiannau i ddefnyddwyr datganiadau ariannol, bydd yr asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar gost hanesyddol (llai unrhyw golledion dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad cronus).

26. **CYFRIF COSTAU'R CYNLLUN YMRWYMIAD LLEIHOU CARBON**

Mae gofyn ar i'r Awdurdod gymryd rhan yn y Cynllun Effeithlonrwydd Ynni Ymrwymiad i Leihau Carbon. Mae'r cynllun hwn ar hyn o bryd yn ei ail gam a ddechreuodd ar 1 Ebrill 2014. Mae gofyn i'r Awdurdod brynu ac ildio lwfansau, a wnaed yn y gwerthiant a ragwelwyd yn 2016/17, ar sail allyriadau h.y. y carbon deuocsid a gynhyrchir tra defnyddir ynni. Tra allyrrir carbon deuocsid (h.y. tra defnyddir ynni), mae dyled a gwariant yn cael eu cydnabod. Bydd y ddyled yn cael ei gollwng trwy ildio lwfansau. Caiff y ddyled ei mesur ar yr amcangyfrif gorau o'r gwariant y bydd ei angen i gwrdd â'r rhwymedigaeth, fel arfer ar werth cyfredol y farchnad gogyfer â nifer y lwfansau y mae eu hangen i gwrdd â'r ddyled ar y diwrnod adrodd. Caiff y costau i'r Awdurdod eu cydnabod a'u hadrodd yng nghostau gwasanaethau'r awdurdod a chânt eu dosrannu rhwng y gwasanaethau ar sail eu defnydd o ynni.

27. ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (ISR)

Mae'r Cyngor wedi diwygio ei bolisi ISR ar gyfer 2016/17 mewn perthynas â benthyca â chymorth a Chynllun Ariannu Preifat. Ar gyfer benthyca â chymorth cafodd y polisi ei newid i gyfrifo Isafswm Darpariaeth Refeniw yn seiliedig ar 50 mlynedd ar gyfer dyled Cronfa'r Cyngor ar wariant cyfalaf a gafwyd cyn 1 Ebrill 2016, ac yn seiliedig ar fywyd defnyddiol a ddisgwylir ar gyfer gwariant cyfalaf a gafwyd cyn 1 Ebrill 2016. Ar gyfer y Cynllun Ariannu Preifat roedd y polisi Isafswm Darpariaeth Refeniw wedi'i ddiwygio i gyfrifo Isafswm Darpariaeth Refeniw yn seiliedig ar fywyd defnyddiol a ddisgwylir.

Datganiadau Craidd

Dadansoddiad o'r Gwariant a'r Cyllid

Nod y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yw dangos i dalwyr treth y Cyngor sut y defnyddiwyd y cyllid a oedd ar gael i'r Cyngor (h.y. grantiau llywodraeth a threth y Cyngor) eleni i ddarparu gwasanaethau o gymharu â'r adnoddau a ddefnyddiwyd neu a enillwyd yn unol ag arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol. Mae'r Dadansoddiad Cyllid a Gwariant hefyd yn dangos sut y dyrennir y gwariant at ddibenion gwneud penderfyniadau rhwng gwasanaethau'r Cyngor. Mae incwm a gwariant a gyfrifir o dan arferion cyfrifo cyffredinol yn cael eu cyflwyno'n llawn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2016/17	Fel yr adroddwyd ar gyfer rheoli adnoddau £'000	Addasiadau i'w gwneud ar y swm net sy'n daladwy i Gronfa'r Cyngor £'000	Gwariant net sy'n daladwy i falans Cronfa'r Cyngor £'000	Addasiadau rhwng y sail chyfrifeg a'r sail ariannu £'000	Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £'000
Addysg	79,553	381	79,934	7,332	87,266
Gwasanaethau Cymdeithasol	56,357	(11)	56,346	1,175	57,521
Yr Amgylchedd, Ffyrd a Chyfleusterau	17,970	378	18,348	7,115	25,463
Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	7,465	344	7,809	2,359	10,168
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	4,521	(48)	4,473	705	5,178
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol	1,160	(57)	1,103	750	1,853
Archwilio a Chaffael	607	-	607	17	624
Gwasanaeth Referniw a Budd-daliadau	10,708	(43)	10,665	(221)	10,444
Y Gyfraith a Llywodraethu	1,578	(120)	1,458	41	1,499
Technoleg Gwybodaeth	2,164	(46)	2,118	426	2,544
Prif Weithredwr	1,618	74	1,692	42	1,734
Adnoddau Dynol Corfforaethol	834	(32)	802	27	829
Costau ac Incwm Corfforaethol	385	5,959	6,344	(3,340)	3,004
Cost Net Gwasanaeth	184,920	6,779	191,699	16,428	208,127
Incwm a Gwariant Arall	(187,263)	(798)	(188,061)	(8,916)	(196,977)
(Arian dros Ben) neu Ddiffyg	(2,343)	5,981	3,638	7,512	11,150
Balans terfynol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2017					
Balans Agoriadol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2016			(27,156)		
Llai Diffyg ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn			3,638		
Llai o Symudiadau Eraill, heb eu cynnwys uchod, yn ymwneud â Chronfeydd Cyfalaf wrth Gefn, Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf wrth Gefn a Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio (gweler Nodyn 12 am ddadansoddiad).			(1,235)		
Balans terfynol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2017					
			(24,753)		

2015/16	Fel yr adroddwyd ar gyfer rheoli adnoddau	Addasiadau i'w gwneud ar y swm net sy'n daladwy i Gronfa'r Cyngor	Gwariant net sy'n daladwy i falans Cronfa'r Cyngor	Addasiadau rhwng y sail chyfrifeg a'r sail ariannu	Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg	79,108	(1,050)	78,058	6,000	84,058
Gwasanaethau Cymdeithasol	52,686	972	53,658	1,687	55,345
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	18,792	(28)	18,764	8,216	26,980
Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	7,732	(50)	7,682	3,381	11,063
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	4,537	122	4,659	652	5,311
Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol	1,188	40	1,228	293	1,521
Archwilio a Chaffael	650	(74)	576	(22)	554
Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau	10,895	(313)	10,582	17	10,599
Y Gyfraith a Llywodraethu	1,638	55	1,693	128	1,821
Technoleg Gwybodaeth	2,266	(145)	2,121	241	2,362
Prif Weithredwr	1,695	90	1,785	448	2,233
Adnoddau Dynol Corfforaethol	820	(21)	799	(22)	777
Costau ac Incwm Corfforaethol	3,223	3,412	6,635	(3,879)	2,756
Cost Net Gwasanaeth	185,230	3,010	188,240	17,140	205,380
Incwm a Gwariant Arall	(185,230)	(846)	(186,076)	(4,652)	(190,728)
(Arian dros Ben) neu Ddliffyg	-	2,164	2,164	12,488	14,652

Balans agoriadol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2015	(30,372)	
Llai Diffyg ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn		2,164
Llai o Symudiadau Eraill, heb eu cynnwys uchod, yn ymwneud â Chronfeydd Cyfalaf wrth Gefn, Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf wrth Gefn a Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio (gweler Nodyn 12 am ddadansoddiad).		1,052
Balans terfynol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth 2016	(27,156)	

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2015/16			2016/17			
Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000	Nodyn	Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
104,761	(20,703)	84,058		108,259	(20,992)	87,267
73,973	(18,628)	55,345		76,822	(19,301)	57,521
37,262	(10,283)	26,979		36,153	(10,690)	25,463
19,783	(8,720)	11,063		20,060	(9,892)	10,168
15,847	(10,536)	5,311		14,499	(9,321)	5,178
2,198	(676)	1,522		2,614	(761)	1,853
599	(45)	554		690	(66)	624
49,086	(38,487)	10,599		48,794	(38,350)	10,444
2,797	(977)	1,820		2,583	(1,084)	1,499
2,566	(204)	2,362		3,004	(460)	2,544
2,524	(291)	2,233		1,949	(215)	1,734
807	(30)	777		878	(49)	829
5,651	(2,894)	2,757		5,622	(2,619)	3,003
317,854	(112,474)	205,380		321,927	(113,800)	208,127
19,241		19,241		17,798		17,798
34,106	(20,139)	13,967		35,872	(21,405)	14,467
	(223,936)	(223,936)			(229,242)	(229,242)
		14,652				11,150
		702				230
		(139)				(96)
		563				134
		(60,471)				22,567
		(59,908)				22,701
		(45,256)				33,851

Datganiad Symudiadau Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017

	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa wrth Gefn wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Cronfa Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2016	13,26	2,466	21,355	916	1,911	509	27,157	92,864	120,021
Symudiad yn y datganiad y Cronfeydd wrth gefn yn ystod 2016/17									
(Arian dros ben) neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		(11,150)	-	-	-	-	(11,150)	-	(11,150)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		-	-	-	-	-	-	(22,701)	(22,701)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(11,150)	-	-	-	-	(11,150)	(22,701)	(33,851)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	12	7,512	-	190	555	490	8,747	(8,747)	-
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r/o'r Cronfa wrth Gefn Penodol		(3,638)	-	190	555	490	(2,403)	(31,448)	(33,851)
Trosglwyddo i'r/o'r cronfa wrth gefn penodol	13	5,981	(6,632)	651	-	-	-	-	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2016/17	13	2,343	(6,632)	841	555	490	(2,403)	(31,448)	(33,851)
Balans ar 31 Mawrth 2017	13,26	4,809	14,723	1,757	2,466	999	24,754	61,416	86,170

Datganiad Symudiadau Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016

	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa wrth Gefn wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd	Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Cronfa Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2015	13,26	2,466	24,846	271	2,152	638	30,373	44,392	74,765
Symudiad yn y datganiad y Cronfeydd wrth gefn yn ystod 2015/16									
(Arian dros ben) neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		(14,651)	-	-	-	-	(14,651)	-	(14,651)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Atall		-	-	-	-	-	-	59,907	59,907
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(14,651)	-	-	-	-	(14,651)	59,907	45,256
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	12	12,487	-	(682)	(241)	(129)	11,435	(11,435)	-
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r/o'r Cronfa wrth Gefn Penodol		(2,164)	-	(682)	(241)	(129)	(3,216)	48,472	45,256
Trosglwyddo i'r/o'r cronfa wrth gefn penodol	13	2,164	(3,491)	1,327	-	-	-	-	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2015/16	13	-	(3,491)	645	(241)	(129)	(3,216)	48,472	45,256
Balans ar 31 Mawrth 2016	13,26	2,466	21,355	916	1,911	509	27,157	92,864	120,021

Y Fantolen

	Nodiadau	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016
		£'000	£'000
Eiddo, Offer a Chyfarpar	14	386,719	378,378
Asedau Treftadaeth		194	194
Eiddo Buddsoddi	15	16,704	17,044
Asedau anniriaethol	16	1,068	1,118
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	17	1,657	1,561
Buddsoddiadau Tymor Hir	17	-	1,010
Dyledwyr Tymor Hir	17	2,293	3,652
Asedau Tymor Hir		408,635	402,957
Buddsoddiadau Tymor Byr	17	1,649	13,164
Rhestrau Stoc	18	1,099	1,045
Dyledwyr Tymor Byr	20	37,497	29,259
Arian a chyfwerth arian	21	2,839	13,314
Asedau a ddelir i'w gwerthu	22	108	562
Asedau Cyfredol		43,192	57,344
Benthyca Tymor Byr	17	43,109	42,055
Credydwyr Tymor Byr	23	20,672	22,220
Darpariaethau	24	1,874	2,231
Rhwymedigaethau Cyfredol		65,655	66,506
Rhwymedigaethau Pensiwn	45	169,641	140,604
Darpariaethau	24	50	1,829
Benthyca Tymor Hir	17	106,019	106,406
Benthyca Tymor Hir Eraill	17	23,008	23,694
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw	36	1,284	1,241
Rhwymedigaethau Tymor Hir		300,002	273,774
Asedau Net		86,170	120,021
Cronfeydd wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	25	24,754	27,156
Cronfeydd Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	26	61,416	92,865
Cyfanswm y Cronfeydd wrth Gefn		86,170	120,021

Datganiad ynglŷn â Llif arian

2015/16		Nodiadau	2016/17
£'000			£'000
14,652	(Arian dros ben)/diffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		11,150
(27,774)	Addasiadau i (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer Symudiadau di-ariannol	27	(9,420)
424	Addasiadau ar gyfer eitemau sy'n cael eu cynnwys yn yr (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu		2,572
(12,698)	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredol		4,302
12,605	Gweithgareddau Buddsoddi	28	4,098
(2,038)	Gweithgareddau Ariannu	29	2,074
(2,131)	(Cynnydd) neu Ostyngiad mewn Arian a chyfwerth arian		10,474
11,183	Arian a chyfwerth arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	21	13,314
13,314	Arian a chyfwerth arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	21	2,840

Nodiadau i'r Cyfrifon

1. Safonau Cyfrifo a Gyhoeddwyd ond Nad Ydynt Eto Wedi'u Mabwysiadu

Mae Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod) yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu gwybodaeth yn ymwneud ag effaith ddisgwyliedig y newid cyfrifo fydd yn ofynnol gan safon newydd sydd wedi'i chyflwyno ond heb ei mabwysiadu hyd yn hyn. Mae hyn yn berthnasol i fabwysiadu'r safonau newydd neu ddiwygiedig canlynol yng Nghod 2017/18. Mae'n ofynnol gweithredu'r Cod o'r 1 Ebrill 2017 ac felly nid oes effaith ar Ddatganiad Cyfrifon 2016/17.

IFRS 15 Refeniw o Gontractau gyda Chwsmeriaid 01/01/2018

IFRS 16 Lesoedd 01/01/2019

IFRS 9 Offerynnau Ariannol 01/01/2018

Safonau Cyfrifo Rhyngwladol Datganiad o Llif Arian 01/01/2017

Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 40 Eiddo Buddsoddi 01/01/2018

Gwelliannau Blynnyddol i IFRS

IFRS 7 Datguddiadau Offerynnau Ariannol 01/01/2016

IFRS 12 Datganiad o Ddiddordeb mewn Endidau Eraill 01/01/2017

Wrth edrych yn ôl bydd rhai newidiadau angen cael eu mabwysiadu sy'n golygu wrth fabwysiadu 2016-17 y gall gwybodaeth o fewn y cyfrifon hyn gael eu defnyddio yng nghyfrifon 2017-18 i adlewyrchu'r gofynion adrodd yn ôl newydd. Mae'r nodyn hwn yn nodi'r effaith a fyddai o bosib wedi bod pe bai'r safonau newydd eisoes wedi bod mewn grym.

IFRS 15 yn cyflwyno model pum cam wrth ystyried ac adrodd ar gontractau gyda chwsmeriaid. Mae'r safon yn rhoi arweiniad ar bryd y dylid cydnabod refeniw ac adnabod goblygiadau perfformiad, addasiadau contract ac adlewyrchu amser gwerth am arian.

Daw IFRS 16 a'r rhan fwyaf o lesau ar fantolen gan gynnwys lesau gweithredu felly yn cael gwared ar y gwahaniaeth rhwng lesau gweithredu a chyllid. IFRS 16 yn disodli Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 17, caniateir mabwysiadu yn gynharach os gweithredir IFRS 15 hefyd. Mae hyn yn berthnasol pan mai'r awdurdod yw'r daliwr prydles.

IFRS 9 yn cyflwyno ymdriniaeth dosbarthu sengl ar gyfer asedau ariannol gyda nodweddion llif arian a sut y rheolir offer. Model colled disgwyliedig blaengar ar gyfer amhariadau yn hytrach nag ymdriniaeth colled Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 39 presennol.

Newidiadau Datganiad Llif Arian Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 7 yn darparu datganiadau i alluogi defnyddwyr o ddatganiadau ariannol i werthuso newidiadau mewn dyledion yn codi o weithgareddau ariannol.

Safonau Cyfrifo Rhyngwladol 40 wedi ei ddiwygio i nodi y bydd endid yn trosglwyddo eiddo i, ac o, eiddo buddsoddi pan, a dim ond pan mae tystiolaeth o newid defnydd. Mae newid defnydd yn digwydd dim ond os bydd eiddo yn cwrdd â'r diffiniad eiddo buddsoddi.

Y newidiadau amrywiol wedi eu cynnwys gan Welliannau Blynnyddol i gylchoedd IFRS yn ddiweddariadau cymharol fach i'r safonau perthnasol i egluro triniaeth gywir. Ni fydd y newid yn effeithio ar y Datganiad Cyfrifon.

2. Barn Gritigol mewn Cymhwyso Polisiâu Cyfrifo

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifo, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau ynglŷn â thrafodaethau cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau'r dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad Cyfrifon yw:

(i) Cyllid Llywodraeth Leol

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi arwydd y gallai asedau'r Awdurdod gael ei amharu yn sgil yr angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau o ddarpariaeth gwasanaeth.

(ii) Trin Cerbydau, Cyfarpar ac Offer gyda Gwerth Llyfr Net o Ddim

Mae'r Awdurdod wedi dod i'r dyfarniad critigol fod y mwyafrif o'r cerbydau, cyfarpar ac offer sydd wedi dod i ddiwedd eu hoes fel asedau cyn 2016-2017 yn ddarfodedig / wedi cael eu gwaredu.

Felly, ar gyfer cerbydau a waredwyd erbyn 31 Mawrth 2016 ac ar gyfer cyfarpar ac offer gyda gwerth llyfr net o ddim ar 31 Mawrth 2016 neu'n gynharach, mae'r gwerth gros o £19.87 miliwn a'r dibrisiant a gronnwyd o £19.87 miliwn wedi cael eu hysgrifennu allan o'r cyfrifon yn 2016-2017.

Nid yw hyn wedi cael effaith o gwbl ar y cyfrifon.

(iii) Cynllun Ariannu Preifat

Un Cynllun Ariannu Preifat sydd gan y Cyngor ar gyfer darpariaeth 3 ysgol. Mae wedi penderfynu y bydd gyda rheolaeth sylweddol o'r ddau wasanaeth a ddarperir o werth gweddilliol yr asedau y defnyddir i gyflawni'r contractau hynny. Felly, mae'r asedau sy'n berthnasol i'r contractau hynny (£47m) wedi cael eu cydnabod ar y Fantolen fel eiddo, cyfarpar ac offer, yn unol â Phwyllgor Dehongli Adroddiad Ariannol Rhyngwladol 12. Mae manylion o werth yr asedau hyn wedi eu datgan yn Nodiadau 14 (EOC) a 41 (PFI).

3. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2017 ble bo risg sylweddol o addasiad perthnasol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:-

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Gwahaniaethu oddi wrth y Rhagdybiaethau
EIDDO, OFFER A CHYFARPAR	Mae asedau'n cael eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol yn ddibynnol ar ragdybiaethau ynghylch lefel trwsio a chynnal i'r dyfodol a geir yng nghyswllt asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd presennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd y Cyngor yn medru cynnal ei wariant cyfredol ar drwsio a chynnal, gan fwrw amheuaeth ar yr oes ddefnyddiol a ddynodir i'r asedau.	Os yw oes ddefnyddiol ased yn cael ei lleihau, yna mae dibrisio'n cynyddu ac mae swm cario'r ased yn gostwng. Amcangyfrifir y byddai'r tal dibrisio blynyddol ar gyfer eiddo, offer a chyfarpar cynyddu am bob blwyddyn y byddai rhaid gostwng yr oes ddefnyddiol.
DARPARIAETHAU	Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen seiliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ond lle mae amseriad neu swm y trosglwyddo yn ansicr.	Os gwelir bod y ddarpariaeth yn annigonol bydd angen i'r swm ychwanegol gael ei ddarparu o refeniw'r Awdurdod.
RHWYMEDIGAETHAU PENSIYNAU	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o farnau cymhleth ynghylch y raddfa ddisgownt a ddefnyddir, y raddfa y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oed ymddeol, graddfeydd marwoldeb, a dychweliadau disgwylledig ar asedau'r gronfa bensiwn. Mae cwmni o actwariaid ymgynghorol wedi eu penodi i roi cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r rhagdybiaethau i'w defnyddio.	Mae'r adenillion ar Asedau'r Gronfa Bensiynau'n parhau i amrywio sy'n effeithio ar y rhwymedigaethau.
ÔL DDYLEDION	Ym Mawrth 2017, roedd gan y Cyngor falans dyledwyr amrywiol o £10.4m Caiff darpariaeth dyledion drwg o £348,000 ei dal. Fodd bynnag, yn yr hinsawdd economaidd presennol nid yw'n sicr y byddai'r fath lwfans yn ddigonol.	Petai dyledion amrywiol yn dod yn anoddach i'w casglu yna byddai angen cynyddu'r ddarpariaeth Dyledion Drwg.
OFFERYNNAU ARIANNOL	Mae'r ansicrwydd yn Ardal yr Ewro yn achosi cynnwrf yn y marchnadoedd arian.	Gallai costau benthyca godi. Mae'n bosibl y bydd amharu ar fuddsoddiadau os bydd Offerynnau Ariannol yn agored i ddifffyg talu. Gallai costau godi'n gyffredinol.

Nid yw'r rhestr hon yn cynnwys asedau a rhwymedigaethau sy'n cael eu cario ar werth teg wedi ei seilio ar bris arsylledig diweddar y farchnad.

4. Eitemau perthnasol o Incwm a Threuliau

Nid oedd rhai.

5. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Awdurdodwyd y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan y Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid ac Effeithlonrwydd ar 25 Medi 2017. Nid yw digwyddiadau a gymerodd le ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol neu nodiadau. Pan fo digwyddiadau a gymerodd le cyn y dyddiad hwn wedi darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2017, mae'r ffigyrau yn y datganiadau ariannol wedi eu haddasu ym mhob ffordd berthnasol i adlewyrchu effaith y wybodaeth hon.

6. Defnydd o Dderbyniadau Cyfalaf ar gyfer Diwygio Gwasanaeth

Yn 2016/17 defnyddiodd yr Awdurdod Dderbyniadau Cyfalaf ar gyfer Diwygio Gwasanaeth i'r swm o £304,000.

Y prosiect a ariannwyd oedd y Rhaglen Foderneiddio gyda'r prif nodau o weithredu Doethwaith ar draws yr Awdurdod, gweithredu'r Strategaeth Gofod Swyddfa a hwyluso datblygiad gofod swyddfa newydd ar gyfer yr Awdurdod ym Mae Colwyn.

7. Nodyn i'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido

Mae'r nodyn hwn yn darparu cysoniad o'r prif addasiadau i'r Gwariant Net sy'n Daladwy i'r Gronfa Gyffredinol a'r Balansau HRA i gyrraedd y symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (DiaGC). Eglurir y trosglwyddiadau perthnasol rhwng cronfeydd wrth gefn yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

	2016/17			2015/16				
	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf £'000	Taliad Net am yr Addasiadau i Bensiynau £'000	Gwahaniaeth au Eraill £'000	Cyfanswm yr addasiadau £'000	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf £'000	Taliad Net am yr Addasiadau i Bensiynau £'000	Gwahaniaeth au Eraill £'000	Cyfanswm yr addasiadau £'000
Addysg Gwasanaethau Cymdeithasol Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau Gwasanaethau Datblygu Cymunedol Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai Gwasanaethau Ariannol Corfforaethol Archwilio a Chaffael Gwasanaethau Refeniw a Budd-daliadau Y Gyfraith a Llywodraethu Technoleg Gwybodaeth Prif Weithredwr Adnoddau Dynol Corfforaethol Costau ac Incwm Corfforaethol Cost Net y Gwasanaeth Incwm a Gwariant Arall (Arian Dros Ben) neu Ddiffyg	6,133	773	426	7,332	4,958	1,498	(456)	6,000
	259	685	231	1,175	249	1,415	23	1,687
	6,759	411	(55)	7,115	7,160	817	239	8,216
	1,660	207	492	2,359	2,508	447	426	3,381
	776	141	(212)	705	391	299	(38)	652
	583	57	110	750	215	25	53	293
	-	17	-	17	-	-	(22)	(22)
	-	69	(290)	(221)	-	130	(113)	17
	12	69	(40)	41	13	102	13	128
	447	89	(110)	426	372	24	(155)	241
	(8)	43	7	42	330	105	13	448
	-	27	-	27	-	11	(33)	(22)
	(764)	(1,107)	(1,469)	(3,340)	(1,257)	(1,238)	(1,384)	(3,879)
	15,857	1,481	(910)	16,428	14,939	3,635	(1,434)	17,140
	(15,814)	4,989	1,909	(8,916)	(12,278)	6,308	1,318	(4,652)
43	6,470	999	7,512	2,661	9,943	(116)	12,488	

a) Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

(i) Llinell Gwasanaethau – mae'r golofn hon yn ychwanegu enillion a cholledion ailbriso, dibrisio, amorteiddiad ac amhariad.

(ii) Gwariant Gweithredu Arall - yn addasu ar gyfer gwarediadau cyfalaf gyda throsglwyddiad incwm ar waredu asedau a'r symiau a ddiddymwyd ar gyfer yr asedau hynny.

(iii) Llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi a Gwasanaethau penodol – y taliadau statudol am gyllido cyfalaf h.y. caiff darpariaeth isafswm refeniw a chyfraniadau refeniw eraill eu tynnu gan nad yw'r rhain yn daladwy dan arferion cyfrifo cyffredinol a dderbynnir.

(iv) Trethiant ac Incwm a Gwariant Grant Amhenodol – caiff grantiau cyfalaf eu haddasu ar gyfer incwm nad yw'n daladwy gan arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol. Caiff grantiau refeniw eu haddasu o'r rhai a dderbynnir yn ystod y flwyddyn i'r rhai a dderbynnir heb amodau neu y cafodd amodau eu bodloni ar eu cyfer drwy gydol y flwyddyn. Mae'r llinell Trethiant ac Incwm a Gwariant Amhenodol wedi ei chredydu gyda grantiau cyfalaf a dderbynnir yn y flwyddyn heb amodau neu y cafodd amodau eu bodloni ar eu cyfer yn ystod y flwyddyn.

b) Taliad net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu incwm a gwariant yn ymwneud â phensiwn (IAS 19)

Taliad net ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu incwm a gwariant yn ymwneud â phensiwn Buddion Gweithwyr IAS 19:

(i) Ar gyfer gwasanaethau mae hyn yn golygu dileu cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a wnaed gan yr awdurdod fel y caniateir drwy statud a'u disodli gyda chostau gwasanaeth presennol a chostau gwasanaeth yn y gorffennol / cwtogiad.

(ii) Ar gyfer y Gwariant Gweithredu – mae'r addasiad hwn ar gyfer costau gweinyddu pensiwn

(iii) Ar gyfer Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi – codir y llog net ar y rhwymedigaeth budd-dal i'r CI&ES.

c) Gwahaniaethau Eraill

Gwahaniaethau eraill rhwng y symiau a ddebydwyd/credydwyd i'r CI&ES a'r symiau sy'n daladwy/ a dderbynnir i'w cydnabod dan statud.

(i) Ar gyfer y llinell Gwasanaethau – mae hyn yn cynnwys addasiad ar gyfer absenoldebau a gronnwyd a sicrhawyd ond na chawsant eu cymryd yn y flwyddyn honno.

(ii) Ar gyfer Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi mae'r golofn gwahaniaethau yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwahaniaethau amseru ar gyfer premiymau a gostyngiadau.

8. Gwariant ac Incwm wedi'i Ddadansoddi yn ôl Natur

	2016/17 £'000	2015/16 £'000
Gwariant		
Costau Buddiannau Gweithwyr	125,337	125,140
Costau Buddiannau Gweithwyr o Ysgolion a Gynorthwyr yn Wirfoddol a Sefydledig	18,631	18,053
Costau gwasanaethau eraill	179,901	178,245
Dibrisiad, amorteiddiad ac amhariad	17,236	16,967
Taliadau Llog	7,426	7,587
Praeseptau ac ardollau	19,445	19,168
Enillion/Colledion ar werthu asedau	(1,647)	73
Cyfanswm Gwariant	366,329	365,233
Incwm		
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth arall	(52,715)	(52,457)
Incwm llog a buddsoddiadau	(182)	(216)
Incwm o Dreth Cyngor a Threthi Annomestig	(103,233)	(98,505)
Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth	(199,049)	(199,403)
Cyfanswm Incwm	(355,179)	(350,581)
(Arian Dros Ben) neu Ddiffyg	11,150	14,652

9. Gwariant Gweithredol Arall

2015/16 £000		2016/17 £000
11,686	Praesept Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Cymru	11,945
1,869	Praeseptau Cynghorau Cymuned	1,915
5,290	Ardoll Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru	5,277
323	Ardollau Eraill	308
73	Enillon/ colledion ar warediad asedau nad ydynt yn gyfredol	(1,647)
19,241	Cyfanswm	17,798

10. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi

2015/16 £000		2016/17 £000
8,181	Llog Taladwy a thaliadau tebyg	8,177
18,707	Cost llog pensiynau	19,087
(12,568)	Dychweliad disgwylidig ar asedau pensiwn	(14,187)
(216)	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(182)
(2,012)	Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddiad a newidiadau yn eu gwerth teg	(208)
1,875	Gweithrediadau Masnachu	1,780
13,967	Cyfanswm	14,467

11. Incwm Treth a Grantiau Amhenodol

2015/16 £000		2016/17 £000
(64,807)	Incwm y Dreth Gyngor	(67,590)
(34,098)	Trethi annomestig	(35,644)
(118,408)	Grantiau'r llywodraeth heb eu clustnodi	(113,776)
(6,623)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	(12,232)
(223,936)	Cyfanswm	(229,242)

12. Addasiadau rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Ariannu Dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifo cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a referniw i'r dyfodol.

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r £'000	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio	
2016/17						
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf						
Gwrthdroi eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant						
Gynhwysfawr						
Costau ar gyfer dibrisiad ac amhariad ar eitemau nad ydynt yn asedau cyfredol	15,179	-	-	-	15,179	(15,179)
Colledion ailbriso ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	1,825	-	-	-	1,825	(1,825)
Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	-	-	-	-	-	-
Symudiad yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi	219	-	-	-	219	(219)
Amortiddiad o Asedau Anniriaethol	232	-	-	-	232	(232)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(11,741)	-	-	-	(11,741)	11,741
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	1,139	-	-	-	1,139	(1,139)
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ôl cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	925	-	-	-	925	(925)
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyniad	45	-	-	-	45	(45)
Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac rhwymedigaeth prydles	-	-	-	-	-	-
Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(4,671)	-	-	-	(4,671)	4,671
Gwariant cyfalaf yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor	-	-	-	-	-	-
Addasiadau yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau nas defnyddiwyd						
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	(490)	-	-	490	-	-
Gweithredu grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	-	-	-	-	-	-

2016/17

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	Symudiadau mewn Cronfeydd £'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf: Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enmilla/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Trosglwyddo Egwyyddor Morgais o dderbyniadau cyfalaf a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf Egwyyddor Rhent Prydles Ariannol Defnyddio Cronfa wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd Defnyddio o Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ad-dalu Benthyciad heb Gymorth Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfreddol Gwella Rhent Prydles Ariannol Ased Prydles Ariannol Atodol	(2,572)	-	2,572	-	-	-
	-	-	1	-	1	(1)
	-	-	14	-	14	(14)
	-	-	(1,979)	-	(1,979)	1,979
	-	-	-	-	-	-
	47	-	(53)	-	(6)	6
	72	-	-	-	72	(72)
	-	-	-	-	-	-
	-	190	-	-	190	(190)
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn: Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	-	-	-	-	-
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(2)	-	-	-	(2)	2
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys y Gronfa Wrth Gefn Pensiynau Gwyrdroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymddeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 44) Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	20,843	-	-	-	20,843	(20,843)
	(14,373)	-	-	-	(14,373)	14,373
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyflog Tâl Anghyfartal: Swm lle mae'r swm a godir ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfarfai i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau setliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(45)	-	-	-	(45)	45
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	880	-	-	-	880	(880)
Cyfanswm Addasiadau	7,512	190	555	490	8,747	(8,747)

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	Symudiadau mewn Cronfeydd
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2015/16 Ffigyrau i'w Cymharu						
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf Gwyrddro eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr: Costau ar gyfer dibrisiad ac amhariad ar eitemau nad ydynt yn asedau cyfredol Colledion ailbrisio Eiddo, Offer a Chyfarpar Colledion ailbrisio ar Asedau sy'n Cael au Dal ar Werth Symudiadau yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi Amorteiddiad o asedau anniriaethol Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	15,774 1,202 (227) (1,313) 217 (6,751) 1,302	-	-	-	15,774 1,202 (227) (1,313) 217 (6,751) 1,302	(15,774) (1,202) 227 1,313 (217) 6,751 (1,302)
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ôl cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyniad Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased a Rhwymedigaeth prydles Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf Gwariant cyfalaf yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor	497 63 - (7,745)	-	-	-	497 63 - (7,745)	(497) (63) - 7,745
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	129	-	-	-	(129)	-

2015/16 Ffigyrau i'w Cymharu

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio					Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf wedi'i chlustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf na Ddefnyddiwyd	Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Ddefnyddio	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	Symudiadau mewn Cronfeydd £'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf: Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enrhill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Trosglwyddo Egwyyddor Morgais o dderbyniadau cyfalaf a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf Egwyyddor Rhent Prydles Ariannol Defnyddio Cronfa wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd Defnyddio o Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ad-dalu Benthyciad heb Gymorth Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfreddol Gwella Rhent Prydles Ariannol Ased Prydles Ariannol Atodol	(424)	-	424	-	-	-
	-	-	1	-	1	(1)
	-	-	13	-	13	(13)
	-	-	(664)	-	(664)	664
	-	-	-	-	-	-
	15	-	(15)	-	-	-
	223	-	-	-	223	(223)
	-	-	-	-	-	-
	-	(682)	-	-	(682)	682
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn: Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	(682)	-	-	(682)	682
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(99)	-	-	-	(99)	99
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys y Gronfa Wrth Gefn Pensiynau Gwyrdroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymddol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 44)	24,555	-	-	-	24,555	(24,555)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(14,612)	-	-	-	(14,612)	14,612
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyflog Tâl Anghyfarfali: Swm lle mae'r swm a godir ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau setliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(232)	-	-	-	(232)	232
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(87)	-	-	-	(87)	87
Cyfanswm Addasiadau	12,487	(682)	(241)	(129)	11,435	(11,435)

13. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a roddwyd o'r neilltu o falans Cronfa'r Cyngor mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu ariannu ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a bostiwyd yn ôl o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i gwrdd â gwariant Cronfa'r Cyngor.

	Balans ar 1 Ebrill 2015 £'000	Trosglwyddo Allan 2015/16 £'000	Trosglwyddo Mewn 2015/16 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2016 £'000	Trosglwyddo Allan 2016/17 £'000	Trosglwyddo Mewn 2016/17 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2017 £'000
Cronfa'r Cyngor: Balansau a gedwir gan ysgolion o dan gynllun dirprwyo	3,733	(509)	788	4,012	(1,167)	404	3,249
Arian Wrth Gefn Gwasanaethau:							
Datblygu Cymunedol	610	(192)	164	582	(209)	119	492
Tramffordd – Rhaglen Gynnal	341	-	-	341	(100)	-	241
Yr Amgylchedd, Ffydd a Chyfleusterau	414	-	73	487	(275)	23	235
TG / E-Lywodraeth	284	(12)	144	416	(144)	190	462
Adnoddau Dynol	92	(12)	45	125	(50)	101	176
Referiw a Budd-daliadau	288	(10)	48	326	-	21	347
Archwilio Mewnol	59	(44)	74	89	-	-	89
Gwasanaethau Eraill	291	(97)	13	207	(9)	255	453
Theatrau – Trwsio ac Adnewyddu	20	-	172	192	(13)	-	179
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	469	(286)	-	183	(68)	78	193
Gwasanaethau Cymdeithasol	952	(770)	20	202	(53)	-	149
Gwasanaethau Addysg	785	(281)	230	734	(326)	260	668

	Balans ar 1 Ebrill 2015 £'000	Trosglwyddo Allan 2015/16 £'000	Trosglwyddo Mewn 2015/16 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2016 £'000	Trosglwyddo Allan 2016/17 £'000	Trosglwyddo Mewn 2016/17 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2017 £'000
<i>Cronfa Wrth Gefn Corfforaethol:</i>							
Cronfa Prentisiaethau	166	(16)	-	150	(12)	-	138
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor	158	(158)	146	146	(146)	-	-
Cronfa Wrth Gefn Risg Sy'n Cael ei Arwain yn ôl y Galw	674	(578)	509	605	(469)	-	136
Arian Wrth Gefn Yswiriant	1,269	(737)	814	1,346	(352)	610	1,604
Tâl Unedol PFI	8,291	(1,150)	47	7,188	(2,577)	35	4,646
Diswyddo ac Ymddeol	253	(489)	244	8	(124)	136	20
Cronfa Trawsfurfio Rhanbarthol	8	(8)	-	-	-	-	-
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2015/16	3,472	(3,472)	-	-	-	-	-
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2016/17	788	-	1,929	2,717	(2,717)	-	-
Cronfa Wrth Gefn Gwario i Arbed	42	(42)	-	-	-	-	-
Arall	828	(179)	127	776	(310)	86	552
Meddalwedd Ymchwil Corfforaethol	-	-	-	-	-	25	25
Cronfa Grantiau wrth gefn a'i glustnodwyd	559	(423)	387	523	(390)	536	669
Cyfanswm y Gronfa wrth Gefn a'i glustnodwyd	24,846	(9,465)	5,974	21,355	(9,511)	2,879	14,723
Cyfanswm y Gronfa Cyfalaf Wrth Gefn	271	(838)	1,482	915	(75)	917	1,757

Mae'r tabl canlynol yn rhoi disgrifiad cryno o bwrpas y cronfeydd wrth gefn:

Cronfa Wrth Gefn	Disgrifiad
Cronfeydd Wrth Gefn y Gwasanaethau: Datblygu Cymunedol Y Dramffordd - Rhaglen Gynnal a Chadw Yr Amgylchedd, Flydd a Chyfleusterau TG / E-Lywodraeth Adnoddau Dynol Refeniw a Budd-daliadau Archwilio Mewnol Gwasanaethau Eraill Theatrau - Atgyweirio ac Adnewyddu Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai Gwasanaethau Cymdeithasol Gwasanaethau Addysg	Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau, e.e. Cymorth i Fusnesau, Adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol, Atgyweirio Llochesau Bysiau Cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi i gefnogi rhaglen gynnal a chadw barhaus Tramffordd y Gogarth. Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau, e.e. Cynllunio Rheoli Asedau, Peiriannau Parcio ar y Stryd Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau, e.e. Prynw Trwyddedau Meddalwedd, Storio Dyfeisiau Personol a Rennir Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau, e.e. Cymorth i Reoli Absenoldeb Oherwydd Salwch, Ariannu Prentis Modern Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau, e.e. Cymorth ar gyfer Gweinyddwr Budd-dal Tai, Caledwedd a Meddalwedd y System Asesiad Ariannol Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau, e.e. Costau Ailstrwythuro, Gwasanaeth e-Gaffael Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau, e.e. Trawsnewid TG, Prosiect Un Conwy Cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi i gefnogi rhaglen atgyweirio ac adnewyddu barhaus y theatrau. Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau, e.e. Arian At Raid ar gyfer effaith Diwygio'r Gyfundrefn Les, Risg Rheoli Datblygu Cynrychioli cyfrif masnachu Galw Gofal a chronfa wrth gefn fach i gwrdd â chostau yswiriant. Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau, e.e. Lleoliadau AAA, Band Eang Dysgu yn y Gymru Ddigidol
Cronfeydd Wrth Gefn Corfforaethol: Cronfa Wrth Gefn Prentisiaethau Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor Cronfa Risg a Arweinir gan Alw Cronfeydd Yswiriant Cronfa Wrth Gefn Tâl Unedol PFI Diswyddiadau ac Ymdeoliadau Cymorth Cyllideb Refeniw 2016/17 Aral Cronfeydd Wrth Gefn Grantiau wedi'u Clustnodi	Cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi i ariannu Prentisiaid Modern. Wedi'i chreu i gefnogi cyllideb refeniw Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor. Wedi'i chreu i liniaru effaith risgiau a arweinir gan alw fel cynnydd mewn achosion Gwasanaethau Cymdeithasol cymhleth neu gyfnod o dywydd garw. Wedi'i chreu i ariannu unrhyw rwymedigaeth yn y dyfodol fel MMI a hawliadau hysbys sy'n fwy na'r ddarpariaeth gyllidebol. Wedi'i chreu i gyfrannu at ariannu taliadau Tâl Unedol PFI yn y dyfodol. I gynorthwyo i gwrdd â chostau sydd ynghlwm wrth ddiswyddo neu ymddeol. Wedi'i chreu i gefnogi cyllideb refeniw Conwy ar gyfer 2016/17. I gwrdd ag amrywiaeth o ymrwymadau eraill fel Etholiadau Cyngor a Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol. Cynrychioli incwm o grantiau a dderbynnir gan y Llywodraeth nad oes ganddynt unrhyw amod, ond sydd wedi eu neilltuo ar gyfer gwasanaethau penodol.

14. Eiddo, Offer a Chyfarpar

Symudiadau ar Falansau

Symudiadau yn 2016/17:	Tiroedd ac Adeiladau	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Isadeiledd	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2016	285,098	46,727	135,061	6,476	81	8,555	481,998	49,456
Ychwanegiadau	2,612	3,561	8,226	124	-	11,398	25,921	556
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	(230)	-	-	-	-	-	(230)	(371)
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(1,825)	-	-	-	-	-	(1,825)	(185)
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu	(165)	(20,353)	-	-	-	-	(20,518)	-
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	1,504	-	267	-	-	(1,846)	(75)	-
Dibrisiant Cronedig ac amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad							-	-
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu	(108)	-	-	-	-	-	(108)	-
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisiad							-	-
Ar 31 Mawrth 2017	286,886	29,935	143,554	6,600	81	18,107	485,163	49,456
Dibrisiad ac Amhariad a Gronnwyd								
Ar 1 Ebrill 2016	(6,869)	(34,968)	(58,161)	(3,622)	-	-	(103,620)	(1,251)
Ffi Dibrisiad	(6,360)	(3,240)	(5,195)	(383)	-	-	(15,178)	(1,251)
Dibrisiad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad							-	
Colledion Amhariad/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau							-	
Dibrisiant Cronedig ac Amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad							-	
Dadgydnabod - gwaredu	1	20,353					20,354	
Ar 31 Mawrth 2017	(13,228)	(17,855)	(63,356)	(4,005)	-	-	(98,444)	(2,502)
Gwerth Llyfr Net								
ar 31 Mawrth 2017	273,658	12,080	80,198	2,595	81	18,107	386,719	46,954
ar 31 Mawrth 2016	278,229	11,759	76,900	2,854	81	8,555	378,378	48,205

Symudiadau yn 2015/16:	Tiroedd ac Adeiladau	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Isadeiledd	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2015	285,323	45,322	131,064	6,136	-	2,818	470,663	49,456
Ychwanegiadau	1,952	1,678	3,997	340	-	5,740	13,707	528
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	(683)						(683)	(155)
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(1,202)						(1,202)	(373)
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu	(295)	(337)				(3)	(632)	
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	3						-	
Dibrisiant Cronedig ac amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad							-	
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu		64			81		145	
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisiad								
Ar 31 Mawrth 2016	285,098	46,727	135,061	6,476	81	8,555	481,998	49,456
Dibrisiad ac Amhariad a Gronnwyd								
Ar 1 Ebrill 2015	(415)	(31,972)	(52,517)	(3,257)	-	-	(88,161)	-
Ffi Dibrisiad	(6,460)	(3,306)	(5,644)	(365)			(15,775)	(1,251)
Dibrisiad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad							-	
Colledion Amhariad/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau							-	
Dibrisiant Cronedig ac Amhariad wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad	6	310					-	
Dadgydnabod - gwaredu							316	
Ar 31 Mawrth 2016	(6,869)	(34,968)	(58,161)	(3,622)	-	-	(103,620)	(1,251)
Gwerth Llyfr Net								
ar 31 Mawrth 2016	278,229	11,759	76,900	2,854	81	8,555	378,378	48,205
ar 31 Mawrth 2015	284,908	13,350	78,547	2,879	-	2,818	382,502	49,456

Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2017 ymrwymodd y Cyngor i gontract ar gyfer adeiladu neu wella eiddo, peiriannau neu offer yn 2017/18 a'r dyfodol, am gost wedi'i gyllidebu o £2 filiwn. Roedd ymrwymadau tebyg 31 Mawrth 2016 yn £8.111 miliwn. Y prif ymrwymiad yw:

Cynllun Rhaglen Gyfalaf Cronfa'r Cyngor	Cost wedi'i Gontractio i'r Dyfodol £'000
Codi adeilad Ysgol Awel y Mynydd	2,000
Total	2,000

Ailbrisiadau

Mae'r Awdurdod yn cynnal ymarferiad ailbrizio bob 5 mlynedd o'r holl Eiddo, Offer a Chyfarpar sydd angen ei fesur yn ôl gwerth teg. Cafodd prisio tir ac adeiladau ei gynnal yn fewnol gan Bleddyn Evans B.Sc(Anrhydedd), DipSurv, MRICS Prisiwr y Sir a Rheolwr Asedau, yn unol â methodolegau a seiliau amcangyfrif a amlinellir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol yr Arolygwyr Siartredig. Ail-brisiwyd yr asedau ar 31 Mawrth 2015. Caiff Asedau a Gedwir ar Werth ac Eiddo Buddsoddi eu hailbrizio bob blwyddyn, Caiff asedau eraill eu prisio ar eu cost hanesyddol.

Nodyn Datgelu ynglŷn ag Ysgolion

Tydi'r Cyngor ddim yn cynnwys eiddo, cyfarpar ac offer ysgol yn ei Fantolen lle nad yw'n eiddo ar neu heb reolaeth sylweddol o fuddion economaidd yr asedau hynny. Mae hynny'n golygu bod eiddo, cyfarpar ac offer ysgolion a Reolir yn Wirfoddol ac a Gynorthwyir yn Wirfoddol ddim yn cael eu cydnabod ar Fantolen y Cyngor, lle mae eiddo, cyfarpar ac offer ysgolion cymunedol ac ysgolion sefydledig ar y llaw arall yn cael eu cydnabod ar y Fantolen. Mae'r incwm a'r gwariant ar gyfer yr holl ysgolion wedi'u cynnwys yn y CI&ES ac mae unrhyw adnoddau heb eu gwario yn cael eu cadw gan yr ysgol ac yn cael eu cynnwys o fewn y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd ar Fantolen y Cyngor.

15. Eiddo Buddsoddiad

Cyfrifwyd am yr eitemau canlynol o incwm a thraul yn y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2016/17 £000	2015/16 £000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddiad	427	698
Enilliad/(Colled) Net	427	698

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg eiddo buddsoddiad dros y flwyddyn:

Gwerth Teg o Eiddo Buddsoddi	2016/17 £'000	2015/16 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	17,044	15,896
Ychwanegiadau		
▪ Pryniannau	7	-
▪ Adeiladu	-	-
▪ Gwariant Dilynol	-	-
Gwaredu	(200)	-
Enillion/(colledion) o addasiadau gwerth teg net	(218)	1,313
Trosglwyddiadau:		
▪ (o'r)/i'r Rhestr Stoc	71	-
(o)/i Eiddo, Offer a Chyfarpar	-	-
▪ (o)/i Asedau a Ddelir I'w Gwerthu		(165)
Newidiadau Eraill	-	-
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	16,704	17,044

16. Asedau Anniriaethol

Mae'r Awdurdod yn cyfrifo am ei feddalwedd fel asedau anniriaethol, i'r graddau nad yw'r feddalwedd yn rhan anhepgor o system TG neilltuol ac yn cael ei chyfrifo fel rhan o eitem caledwedd yn yr Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae asedau anniriaethol yn cynnwys trwyddedau a brynwyd.

Rhoddir oes ddefnyddiol gyfyngedig i feddalwedd, wedi ei seilio ar asesiadau o'r cyfnod y disgwylir i'r feddalwedd fod yn ddefnyddiol i'r Awdurdod. Mae'r oes ddefnyddiol a briodolir i'r switiau meddalwedd mawr a ddefnyddir gan yr Awdurdod rhwng 2 a 10 mlynedd.

Mae'r symudiad yn y balansau Asedau Anniriaethol yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2016/17		2015/16
	£'000		£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	2,511		2,265
▪ Amorteiddiad a Gronnwyd	(1,393)		(1,176)
Swm a gariwyd net ar ddechrau'r flwyddyn	1,118		1,089
Ychwanegiadau			
▪ Pryniannau	182		246
Amorteiddiad am y cyfnod	(232)		(217)
Swm a gariwyd net ar ddiwedd y flwyddyn	1,068		1,118
Yn cynnwys:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	2,693		2,511
▪ Amorteiddiad a Gronwyd	(1,625)		(1,393)
	1,068		1,118

Nid oes unrhyw asedau anghyfyrrddadwy wedi'u cynhyrchu'n fewnol

17. Offerynnau Ariannol

Categoriâu Offerynnau ariannol

Mae'r categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn cael eu cario yn y Fantolen:

	Tymor Hir			Cyfredol	
	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016		31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000		£'000	£'000
Buddsoddiadau					
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	-	1,010		1,649	13,164
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	1,657	1,561		-	-
Cyfanswm Buddsoddiadau	1,657	2,571		1,649	13,164
Dyledwyr					
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	2,293	3,652		-	-
Asedau ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	-	-		37,071	30,438
Cyfanswm Dyledwyr	2,293	3,652		37,071	30,438
Benthyciadau					
Rhwymedigaethau ariannol ar gost a amorteiddiwyd	106,019	106,406		43,109	42,055
Cyfanswm Benthyciadau	106,019	106,406		43,109	42,055
Benthycia Tymor Hir Eraill					
Rhwymedigaethau PFI a phrydlesi ariannol	22,263	23,694		57	77
Cyfanswm Benthycia Tymor Hir Eraill	22,263	23,694		57	77
Credydwyr					
Rhwymedigaethau ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	745	-		20,188	22,144
Cyfanswm Credydwyr	745	-		20,188	22,144

Mae dyledwyr a chredydwyr tymor byr yn cael eu cario ar gost gan fod hyn yn amcan bras teg o'u gwerth.

Dadansoddiad Buddsoddiadau tymor byr:

	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Asedau Ariannol - Buddsoddiadau	1,649	13,164
Cyfatebion Arian - Buddsoddiadau	1,580	13,270
Cyferwerth ag Arian Parod – buddsoddiadau ysgolion sefydledig	372	382
Croniadau	(6)	(21)
Buddsoddiadau	3,595	26,795

Dadansoddiad dyled wirioneddol tymor byr a hir sydd dros ben:

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Rhwymedigaethau Ariannol:Tymor Hir Benthycia	106,019	106,406
Rhwymedigaethau Ariannol:Tymor Byr Benthycia	43,109	42,055
	149,128	148,461
Tynnu'r Croniadau Llog PWLB	(767)	(777)
Croniadau Llog Benthyciadau'r Farchnad	(180)	(188)
Addasiad Cyfradd Llog effeithiol ar y Benthyciad Grisiog	(152)	(153)
Addasiad Premiwm i Fenthyciad a Newidiwyd	701	702
Cofnod cyfrifeg benthyciad meddal	106	137
Dyled sy'n weddill	148,836	148,182

Incwm, Treuliau, Enillion a Chollodion

	2016/17				2015/16			
	Rhwymedigaethau Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amortieiddio	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu	Cyfanswm	Rhwymedigaethau Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amortieiddio	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Costau llog	5,859	-	-	5,859	5,867	-	-	5,867
Colledion ar ddatgydnabod	-	-	-	-	-	-	-	-
Gostyngiadau mewn gwerth teg	-	-	-	-	-	-	-	-
Colledion amhariad	-	-	-	-	-	-	-	-
Costau ffioedd	27	-	-	27	25	-	-	25
Cyfanswm gwaraint mewn Arian dros Ben neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	5,886	-	-	5,886	5,892	-	-	5,892
Incwm Llog	-	(116)	-	(116)	-	(120)	-	(120)
Incwm Llog a gronwyd ar asedau ariannol â amhariad	-	-	-	-	-	-	-	-
Cynnydd/Gostyniad mewn gwerth teg	-	25	(96)	(71)	-	(80)	(139)	(219)
Enillion ar Ddatgydnabyddiaeth	-	-	-	-	-	-	-	-
Incwm Ffi	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm Incwm mewn arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	-	(91)	(96)	(187)	-	(200)	(139)	(339)
(Enillion) Colled Net am y flwyddyn	5,886	(91)	(96)	5,699	5,892	(200)	(139)	5,553

Gwerth Teg Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau ariannol, asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a derbyniadau a dyledwyr a chredydwyr tymor hir yn cael eu cario yn y Fantolen ar werth amorteiddiedig. Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian a fydd yn digwydd dros weddill tymor yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- amrediad amcangyfrifedig graddfeydd llog ar 31 Mawrth 2017 o 1.19% i 2.25% ar gyfer benthyciadau o'r PWLB a 0.28% i 2.09% am fenthyciadau eraill y gellir eu derbyn ac sy'n daladwy, wedi ei seilio ar y graddfeydd benthyca newydd ar gyfer benthyciadau cyfatebol ar y dyddiad hwnnw
- ni chydabyddir ad-daliad cynnar neu amhariad
- pan fo offeryn yn aeddfedu yn y 12 mis nesaf, tybir bod y swm a gludir yn cyfateb yn fras i werth teg
- cymerir bod gwerth teg masnach a derbyniadwyon eraill i fod y swm a anfonebwyd neu y cafwyd bil amdano.
- Yn 2014/15 cyfrifwyd gwerthoedd teg benthyciadau PWLB gan ddefnyddio Cyfradd Adbryniant cynnar ond yn 2015/16 a 2016/17 defnyddiwyd y Gyfradd Trosoglwyddo yn unol ag IFRS13.

Mae gwerth teg yr hierarchaeth wedi'i rannu'n dri lefel ar gyfer technegau mewnbynnu a phrisio er mwyn mesur gwerth teg:

Lefel 1 – gwerth teg o ddyfynbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath neu ddyledion, hy prisiau bond.

Lefel 2 – gwerth teg wedi'i gyfrifo o fewnbynnau heblaw am y dyfynbrisiau a gynhwysir sy'n weladwy ar gyfer yr ased neu'r ddyled, hy cyfraddau llog neu fuddsoddion am offer tebyg

Lefel 3 – gwerth teg yn cael ei benderfynu gan ddefnyddio mewnbynnau anweledig, hy data heb fod ar y farchnad fel rhagolygon llif arian neu amcangyfrif o deilyngdod credyd

Mae'r benthyciadau PWLB a'r LOBO a benthyciadau hir dymor eraill yn cael eu cyfrifo trwy ddefnyddio mewnbynnau Lefel 2.

Mae'r gwerth teg a gyfrifir fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2017		31 Mawrth 2016	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Ariannol	169,402	202,190	170,402	239,764
Credydwy'r tymor hir	745	745	-	-
Cyfanswm	170,147	202,935	170,402	239,764

	31 Mawrth 2017		31 Mawrth 2016	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau a Derbyniadau	45,348	45,348	62,445	62,661
Dyledwy'r tymor hir	-	-	-	-
Cyfanswm	45,348	45,348	62,445	62,661

18. Rhestrau Stoc

	Nwyddau Traul / Storfa		Deunydd Cynnal a Chadw		Nwyddau a Orffennwyd		Gwaith ar y Gweill		Cyfanswm	
	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	28	27	713	627	239	289	65	21	1,045	964
Symudiad yn y flwyddyn	(7)	1	(17)	86	62	(50)	16	44	54	81
Balans sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn	21	28	696	713	301	239	81	65	1,099	1,045

19. Ymrwymiad Lleihau Carbon

Ar gyfer 2016/17 mae'r cyngor wedi cronni swm o £216,000 (£236,000 yn 2015/16) ar gyfer lwfansau Ymrwymiad Lleihau Carbon.

20. Dyledwyr

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	14,956	10,145
Awdurdodau Lleol Eraill	4,349	5,372
Cyrff GIG	3,959	1,791
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	26	18
Endidau ac Unigolion eraill	16,026	13,503
Cyfanswm	39,316	30,829
Llai Darpariaeth Dyledion Drwg	(1,819)	(1,570)
Dyledwyr Net	37,497	29,259

21. Arian parod a chyfwerth arian

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Arian a Ddelir gan yr Awdurdod	1,058	1,004
Cyfrifon Cyfredol Banc	(171)	(1,342)
Adneuon tymor byr	1,580	13,270
Adneuon tymor byr – Ysgoloion Sefydledig	373	382
Cyfanswm Arian Parod a Chyfwerth Arian	2,840	13,314

22. Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

	Cyfredol	
	2016/17	2015/16
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	562	452
Asedau newydd eu nodi fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	108	-
▪ Asedau anghyffwrddadwy	-	-
▪ Eiddo Buddsoddiad		165
Asedau Eraill/Atebolrwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Colledion Ailbrisiad		(20)
Enillion Ailbrisiad		226
Colledion Amhariad	-	-
Asedau wedi ei dadgategoreiddio fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	-	-
▪ Asedau anghyffwrddadwy	-	-
▪ Eiddo Buddsoddiad	-	-
Asedau Eraill/Atebolrwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Asedau a Werthwyd	(562)	(180)
Trosglwyddiadau o Amhresennol i'r Presennol Symudiadau Eraill	-	-
		(81)
Balans ar ôl ar ddiwedd y flwyddyn	108	562

23. Credydwyr

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	622	1,678
Awdurdodau Lleol Eraill ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru	1,055	1,377
Cyrff GIG	509	721
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	1	1
Endidau ac unigolion eraill	18,485	18,443
Cyfanswm	20,672	22,220

Mae'r dadansoddiad uchod yn cynnwys derbynebaw o flaen llaw o £4.651m yn bennaf yn cynnwys trethiant lleol o £2.423m ac incwm sioeau theatr o £1.448m.

24. Darpariaethau

	Darpariaethau Yswiriant £'000	Darpariaeth Cyflog Cyfartal ac Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol £'000	Darpariaethau Eraill £'000	Cyfanswm £'000
Balans ar 1 Ebrill 2015	1,757	483	1,217	3,457
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2015/16	1,067	634	-	1,701
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2015/16	(462)	(287)	(206)	(955)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2015/16	-	(143)	-	(143)
Balans ar 31 Mawrth 2016	2,362	687	1,011	4,060
Ddim yn gyfredol	1,179	-	650	1,829
Cyfredol	1,183	687	361	2,231

Balans ar 1 Ebrill 2016	2,362	687	1,011	4,060
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2016/17	269	175	643	1,087
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2016/17	(341)	(494)	(781)	(1,616)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2016/17	(1,562)	(45)	-	(1,607)
Balans ar 31 Mawrth 2017	728	323	873	1,924
Ddim yn gyfredol	50	-	-	50
Cyfredol	678	323	873	1,874

Darpariaethau Yswiriant – Municipal Mutual Insurance (MMI)

Peidiodd MMI â darparu yswiriant busnes ar 30/09/1992. Er mwyn cyflawni yn ddiddyled, lluniwyd trefniant gan y credydwy'r o dan adran 425 Deddf Cwmnïau 1985 (adran 899 o Ddeddf Cwmnïau 2006 yn awr). Dechreuwyd y cynllun ar 13/11/2012 ac fe dalwyd ardoll sy'n 15% o werth yr hawliadau yn erbyn cyn-gynghorau Bwrdeistref Aberconwy a Cholwyn a Chynghorau Clwyd a Gwynedd i'r swm o £363mil.

Ar ddiwedd 2015/2016 cyhoeddodd MMI (yn unol â'r trefniant) ail ardoll, yn gyfystyr â 10% o daliadau hawliad, a gwnaed taliad pellach o £262mil ar ddechrau 2016/17. Mae hyn yn golygu cyfanswm o ardoll o 25% ac fe dalwyd cyfanswm o £625mil.

Nid yw hawliadau newydd a dderbyniwyd ers cychwyn y cynllun wedi'u cynnwys yn y swm sy'n destun i'r ardoll, ond maent yn cael eu trin gan yr awdurdod dilynol perthnasol. Ar hyn o bryd mae 75% o'r taliadau yn cael eu had-dalu gan MMI (yng nghynllun y trefniant). Yn seiliedig ar yr hawliadau sy'n weddill ar 31/03/2017, cedwir swm o £26mil mewn darpariaeth i ddiwallu'r ddyled hon.

Darpariaethau Yswiriant – Chartis a Zurich Municipal (ZM)

Mae mwyafrif yr hawliadau yswiriant am ddifrod materol neu niwed personol yn ansylweddol yn unigol. Gwneir darpariaeth, yn seiliedig ar y gwerth a roddir gan yr yswiriwr ar hawliadau unigol, pan dybir y bydd dyled yn atodol.

Rhagwelir o'r holl hawliadau sy'n weddill ar 31/03/2017, bydd yr Awdurdod yn talu oddeutu £700mil drwy dâl dros ben. Mae'r ffigur yn cynnwys tâl dros ben o £50mil ar gyfer un hawliad trychinebus sy'n cael ei nodi ar wahân fel darpariaeth hirdymor.

Darpariaeth Cyflog Cyfartal

Dyma'r balans ar gyfer darparu setliad o bosib yn y dyfodol ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal sy'n deillio o ganlyniad i weithredu cytundeb Statws Sengl. Gwnaed setliadau hawliadau i'r swm o £1.718m yn 2014/15, £88,000 yn 2015/16 a £51,000 yn 2016/17 gan adael balans o £5,000 yn y ddarpariaeth ar 31/3/2017. Disgwylir y bydd yr hawliadau sy'n weddill yn cael eu setlo yn 2017/18.

Ni chefnogir y ddarpariaeth ag arian, mae'n cael ei osod yn erbyn cronfa wrth gefn annefnyddiol negyddol – Cyfrif Cyflog Anghyfartal Ôl-dâl.

Darpariaeth Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol

Costau lawndal a Chynharwch i'w talu i'r Gronfa Bensiwn mewn perthynas â staff yn ymddeol yn gynnar. Y balans ar 31/3/2017 yw £319,000 (£637,000 31/3/2016) yr amcangyfrifir a gaiff ei setlo yn 2017/18 ac, mae £175mil ohono'n cael ei gynnwys fel cyfraniad i'r ddarpariaeth yng nghyfrifon 2016/17.

Pier Victoria, Bae Colwyn

Darpariaeth o £641,000 ar gyfer yr ymrwymiad cyfreithiol neu adeiladol mewn perthynas â sicrhau diogelwch Pier Victoria, Bae Colwyn.

Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst

Gwnaed darpariaeth o £500,000 fel cyfraniad tuag at y gwaith adfer sydd ei angen i adeiladau Vic Hallam ar y safle yn 2013/14, ac mae £149,000 yn weddill ar 31/3/2017.

Darpariaethau Arall

Nid yw'r darpariaethau eraill yn faterol berthnasol ac maent yn dod i gyfanswm o £83 mil.

25. Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn yr Awdurdod i'w gweld yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn a Nodyn 13.

26. Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio

	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbrisiant	70,842	72,899
Cronfa Wrth Gefn Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu	1,658	1,562
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	160,421	159,950
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	(720)	(722)
Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	(169,641)	(140,604)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	2,001	2,089
Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal	(5)	(50)
Cyfrif Absenoldebau Cronnus	(3,140)	(2,259)
Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio	61,416	92,865

Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- cael eu hailbrisio i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2015/16 £'000	Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	2016/17 £'000
75,560	Balans ar 1 Ebrill	72,899
-	Ailbrisiant i fyny asedau	449
(703)	Ailbrisiant i lawr o asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar yr Arian dros Ben/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(679)
(703)	Gweddill neu ddifyg adbrisiad yr asedau anghyfredol heb eu postio l'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	(230)
(1,739)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol.	(1,672)
(219)	Enillion cronnus ar asedau a werthwyd neu a gafodd eu sgrapio	(155)
(1,958)	Swm a ddilëwyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	(1,827)
72,899	Balans ar 31 Mawrth	70,842

Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu

Mae'r Gronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o gynnydd yng ngwerth ei fuddsoddiadau nad ydynt gyda thaliadau sefydlog neu rai y gellir eu penderfynu. Mae'r balans yn cael ei leihau pan fo fuddsoddiadau gydag enillion cronnus yn cael eu:

- hailbrisio i lawr neu yr amharir arnynt a cholli'r enillion
- gwaredu a gwireddu'r enillion.

2015/16 £'000	Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu	2016/17 £'000
1,423	Balans ar 1 Ebrill	1,562
-	Adbrisiad ar i lawr ar fuddsoddiadau	-
139	Ailbrisiant i fyny o fuddsoddiadau na chodwyd ar yr Arian dros Ben/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	96
-	Enillion cronnus ar asedau a werthir ac asedau sy'n aeddfedu a ysgrifennir allan i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Incwm Buddsoddiad Arall	-
1,562	Balans ar 31 Mawrth	1,658

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cysoniad o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail gost hanesyddol). Credyd yr Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad a chydabyddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiad cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i ddal y fath enillion. Mae Nodyn 12 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn.

2015/16	Cyfrif Newid Cyfalaf	2016/17
£'000		£'000
159,664	Balans ar 1 Ebrill	159,950
	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â gwariant cyfalaf a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(15,774)	▪ Codiadau am ddibrisio ac amhariad ar asedau anghyfredol	(15,179)
(1,202)	▪ Enillion / (colledion) ailbriso ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	(1,825)
227	▪ Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	-
(217)	▪ Amorteiddiad o asedau anghyffyrddadwy	(232)
(1,302)	▪ Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(1,139)
(497)	▪ Symiau o asedau anghyfredol a gafodd eu dileu yn dilyn cael gwared neu werthu fel rhan o'r enillion/ colled ar gael gwared o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(925)
(63)	▪ Costau gweinyddol gwaredu asedau cyn eu gwerthu	(39)
-	▪ Y gwahaniaeth rhwng gwerth yr ased a dyled yr ased ar brydlesau cyllid newydd	-
(18,828)		(19,339)
1,958	▪ Addasu'r symiau a ysgrifennwyd allan o'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	1,827
(16,870)	Swm net a ysgrifennwyd allan o'r gost o asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(17,512)
	Ariannu cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:	
664	▪ Y defnydd o'r Gronfa Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	1,980
-	▪ Defnydd o'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf i ad-dalu dyledion	-
6,751	▪ Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd gydag ariannu cyfalaf	11,741
-	▪ Y defnydd o grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd	-
7,746	▪ Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	4,671
682	▪ Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	(190)
(1,027)		690
1,313	Symudiadau yng ngwerth y farchnad mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(219)
159,950	Balans ar 31 Mawrth	160,421

Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo yr incwm a threuliau sy'n ymwneud ag Offerynnau Ariannol penodol ac i gynnal colledion neu gael budd o enillion fesul darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli'r premiymau a delir wrth adbrynu benthychiadau yn gynnar. Mae'r premiymau'n cael eu debydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan eir i gostau â nhw, neu pan y cânt eu hennill, ond maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Dros amser, caiff y gost hon ei phostio'n ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer gwasgaru'r baich ar y Dreth Gyngor. Yn achos yr Awdurdod, y cyfnod hwn yw'r tymor heb ei dreulio a oedd ar ôl ar y benthychiadau pan gawsant eu hadbrynu.

2015/16 £'000	Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	2016/17 £'000
(821)	Balans ar 1 Ebrill	(722)
-	Premiymau sy'n daladwy/disgownt a enillwyd yn y flwyddyn ac a godir/gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-
19	Cyfran o'r premiymau sy'n daladwy/disgownt a enillwyd mewn blynyddoedd ariannol blaenorol ac sydd i'w codi yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	28
80	Swm y mae costau cyllid a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(26)
(722)	Balans ar 31 Mawrth	(720)

Cronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel bo'r buddiannau'n cael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly mae'r balans dyled ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2015/16 £'000	Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	2016/17 £'000
(191,131)	Balans ar 1 Ebrill	(140,604)
60,470	Enillion neu (golledion) actwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	(22,567)
(24,555)	Gwyrddroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeoliad wedi'u debydu neu gredydu i'r Arian dros Ben neu Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(20,843)
14,612	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn	14,373
(140,604)	Balans ar 31 Mawrth	(169,641)

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion cydnabyddedig sy'n deillio o werthu asedau anghyfredol, nad oes taliad ariannol wedi ei wneud amdanynt eto. Yn unol â threfniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn trin yr enillion hyn fel rhai y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf newydd hyd nes y derbynnir yr arian amdanynt. Unwaith mae'r setliad ariannol yn digwydd, mae'r symiau yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

2015/16 £'000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	2016/17 £'000
2,326	Balans ar 1 Ebrill	2,089
-	Asedau Prydles Ariannol	-
(223)	Trosglwyddo enillion gwerthiant gohiriedig a gredydir fel rhan o'r enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(73)
(14)	Trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf ar dderbyn arian parod	(15)
2,089	Balans ar 31 Mawrth	2,001

Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal

Mae'r Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal yn gwneud iawn am y gwahaniaethau rhwng y raddfa y mae'r Awdurdod yn ei darparu ar gyfer costau posib setliadau ôl gyflog yng nghyswllt achosion Cyflog Cyfartal a'r gallu dan y darpariaethau statudol i ohirio effaith Balans Cronfa'r Cyngor hyd nes ddaw'r amser pan y gall arian gael ei dalu allan i'r hawlwyr. Mae hwn yn gofnod cyfrifo nad yw'n cael ei gynrychioli gan arian.

2015/16 £'000	Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal	2016/17 £'000
(282)	Balans ar 1 Ebrill	(50)
144	Gostyngiad mewn darpariaeth ôl gyflog yng nghyswllt achosion Cyflog Cyfartal	(6)
88	Setliadau arian a dalwyd yn y flwyddyn	51
232	Y swm y mae'r symiau a godwyd am hawliadau Cyflog Cyfartal i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gost setliadau y gellir eu codi yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	45
(50)	Balans ar 31 Mawrth	(5)

Cyfrif Absenoldebau Cronnus

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn e.e. hawliau gwyliau blyneddol a gariwyd drosodd ar 31^{ain} Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2015/16 £'000	Cyfrif Absenoldebau Cronnus	2016/17 £'000
(2,347)	Balans ar 1 Ebrill	(2,260)
2,347	Setliad neu ddiddymu'r croniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	2,260
(2,260)	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	(3,140)
87	Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(880)
(2,260)	Balans ar 31 Mawrth	(3,140)

27. Datganiad Llif Arian – Addasiadau i'r gweddill neu'r diffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol

2015/16 £'000		2016/17 £'000
(15,775)	Dibrisiad Asedau nad ydynt yn Gyfredol	(15,179)
(217)	Amorteiddiad Asedau Sefydlog Anghyffyrddadwy	(232)
(9,943)	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	(6,470)
99	Addasiadau Offerynnau Cyllid anariannol eraill	2
232	Defnydd o'r darpariaeth ar gyfer tâl cyfartal	45
(139)	Cynnydd/ gostyngiad yn yr amhariad ar gyfer darpariaeth dyledion	(249)
(603)	Cyfraniadau tuag ar Ddarpariaethau	2,137
(497)	Dwyn ymlaen swm o PP&E, eiddo buddsoddi ac asedau anghyffyrddadwy a werthwyd	(925)
2,270	Symudiad anariannol arall	7,712
82	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Rhestrau Eiddo	53
(2,281)	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Dyledwyr	3,161
(1,002)	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	525
(27,774)	Symudiadau anariannol net	(9,420)

28. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

2015/16 £'000		2016/17 £'000
19,407	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	31,319
282,651	Pryniant buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	257,886
(431)	Derbyniadau o werthiant Eiddo, Offer a Chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	(2,540)
(275,647)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(270,402)
(13,375)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(12,165)
12,605	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	4,098

29. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

2015/16 £'000		2016/17 £'000
(75,000)	Derbyniadau arian o fenthycha tymor-byr a thymor-hir	(72,059)
-	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	-
1,442	Taliadau arian ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau dros ben sy'n ymwneud â phrydlesau cyllid a chontractau PFI ar y fantolen	1,448
70,308	Ad-dalu benthychiadau tymor-byr a thymor-hir	71,308
1,232	Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	1,377
(2,038)	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	2,074

30. Gweithrediadau Caffaeledig ac a Derfynwyd

Ni fu unrhyw weithrediadau caffaeledig na rhai a derfynwyd yn ystod y flwyddyn.

31. Gweithgarwch Masnachu

Mae'r Cyngor yn gweithredu tri chynllun masnachu mawr, dyma'r manylion.

Mae'r Cyngor yn berchen ac yn rhedeg Tramffordd y Gogarth gan greu incwm o werthu tocynnau. Yr amcan yw darparu rhaglen cynnal a chadw parhaus a ariennir o gronfa wrth gefn a adeiladir o arian dros ben o fasnachu, gan ddefnyddio'r gronfa wrth gefn pan fydd diffyg wrth fasnachu. Cyfanswm y gronfa wrth gefn ar gyfer gwaith cynnal a chadw parhaus ar 31 Mawrth 2017 yw £242k.

		2016/17 £'000	2015/16 £'000
Tramffordd y Gogarth	Trosiant	(1,179)	(1,071)
	Gwariant	1,067	1,133
	Gwariant Refeniw Net	(112)	62
	Gwariant Refeniw Net (ar ol newidiad IAS19)	(102)	81

Mae'r Cyngor yn berchen ar theatr/canolfan gynadledda/arena o bwys ac ail theatr, gan eu gweinyddu a chreu incwm trwy eu gosod a gwerthu tocynnau. Yr amcan masnachu yw gwneud gwarged ar y costau perfformiadau a chynadleddau er mwyn gwneud cyfraniad tuag at y staffio, cynnal a chadw a chostau rhedeg eraill yr adeilad. Cafodd yr amcan masnachu hwn ei gyflawni yn 2016/17 yn achos Venue Cymru er gwaethaf gwneud diffyg cyffredinol. Mae'r crynodeb isod yn dangos yr holl incwm a gwariant cysylltiedig.

		2016/17 £'000	2015/16 £'000
Venue Cymru	Trosiant	(5,645)	(6,044)
	Gwariant	7,319	7,586
	Gwariant Refeniw Net	1,674	1,542
	Gwariant Refeniw Net (ar ol newidiad IAS19)	1,746	1,680
Theatr Colwyn	Trosiant	(309)	(320)
	Gwariant	462	446
	Gwariant Refeniw Net	153	126
	Gwariant Refeniw Net (ar ol newidiad IAS19)	160	138

		2016/17 £'000	2015/16 £'000
Cyfanswm	Gwariant Refeniw Net	1,715	1,730
	Gwariant Refeniw Net (ar ol newidiad IAS19)	1,804	1,899
Cyfanswm Gweithgarwch Masnachu	Darpariaeth Refeniw	(24)	(24)
	Gwariant Refeniw Net yn y Cyfrif Incwm a Gwariant	1,780	1,875

32. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae'r Cyngor wedi llunio cytundeb lle bydd yn cyflawni tasgau ar ran sefydliadau eraill ac yn adennill y costau'n llawn. Mae un cytundeb yn ymwneud â Gwaith Cynnal a Gwella Cefnffyrdd ar ran Llywodraeth Cymru.

Mae chwe chyngor Gogledd Cymru'n gweithredu fel asiantau i Lywodraeth Cymru i ddarparu benthyciadau y gellir eu hailgylchu dan y cynllun Troi Tai'n Gartrefi (Cyfran 1), ar gyfer trwsio eiddo sydd wedi bod yn wag dros y tymor hir, gyda'r bwriad i'w defnyddio unwaith eto. Derbyniodd y Cyngor dim yn 2016/17 (£190,000 yn 2015/16) gan Gyngor Sir y Fflint, a thalwyd dim yn 2016/17 i Gyngor Sir y Fflint mewn perthynas â grantiau a ad-dalwyd (£75,000 yn 2015/16).

Yn ystod 2014/15 cyflwynodd Llywodraeth Cymru ddau gynllun benthyciad newydd ar gyfer adfywio - Benthyciadau Gwella Cartrefi a Throi Tai'n Gartrefi (Haen 2). Yn wahanol i'r cynllun Cyfran 1 uchod, mae'r cyllid yn ad-daladwy i Lywodraeth Cymru mewn 13 i 15 mlynedd. Derbyniodd y Cyngor £444,000 ar gyfer Benthyciadau Gwella Cartrefi a £444,000 ar gyfer Troi Tai'n Gartrefi (Haen 2), cyfanswm o £888k, yn ystod y blynyddoedd ariannol 2014/15 a 2015/16. Cyhoeddwyd gwerth £144,000 o fenthyciadau gwella cartrefi yn 2016/17 (dim yn 2015/16). Ni chyhoeddwyd unrhyw fenthyciad Troi Tai yn Gartrefi yn 2016/17 (dim yn 2015/16).

Bu'r gwariant ar y gweithgareddau hyn fel a ganlyn:

	2016/17 £'000	2015/16 £'000
Cefnffyrdd	3,522	4,061
Benthyciadau Gwella Cartref	144	-
Troi Tai'n Gartrefi (Tranche 1)	132	50
Cyfanswm	3,798	4,111

33. Lwfansau aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2016/17 £000	2015/16 £000
Lwfans Sylfaenol	779	780
Lwfans Cyfrifoldeb Arbennig	227	259
Treuliau	24	28
Cyfanswm	1,030	1,067

34. Tâl Swyddogion

Mae'r tâl a roddwyd i uwch weithwyr yr Awdurdod sydd â dylanwad ar redeg yr Awdurdod yn gyffredinol fel a ganlyn:

	Teitl y Swydd	Cyflog	Ad-dalu Gwariant	Cyfanswm tâl ac eithrio Taliadau Pensiwn	Cyfraniadau Pensiwn Gweithiwr	Cyfanswm Tâl
		£	£	£	£	£
2015/16	Prif Weithredwr	114,435	945	115,380	21,857	137,237
2016/17	Prif Weithredwr	115,579	1,085	116,664	22,076	138,740
2015/16	Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth a'r Amgylchedd)	136,226	1,174	137,400	14,634	152,034
2016/17	Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth a'r Amgylchedd)	-	-	-	-	-
2015/16	Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	92,059	158	92,217	17,583	109,800
2016/17	Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	74,383	54	74,437	14,207	88,644
2015/16	Cyfarwyddwr Strategol (Economi a Safle) blaenorol	85,567	1,325	86,892	16,280	103,172
2016/17	Cyfarwyddwr Strategol (Economi a Safle) blaenorol (Dyddiad Gorffen Ebril 2016)	5,404	207	5,611	1,022	6,633
2016/17	Cyfarwyddwr Strategol (Economi a Safle) (Dyddiad dechrau Mehefin 2016)	65,878	310	66,188	11,579	77,767
2015/16	Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu	68,638	843	69,481	12,821	82,302
2016/17	Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu	69,325	342	69,667	12,902	82,569
2015/16	Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg	81,584	616	82,200	15,583	97,783
2016/17	Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg	84,411	852	85,263	16,122	101,385
2015/16	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg blaenorol	70,887	822	71,709	13,539	85,248
2016/17	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg blaenorol (Dyddiad Gorffen Awst 2016)	34,613	285	34,898	5,878	40,776
2016/17	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg	47,607	601	48,208	8,939	57,147

Nid oedd gan y Cyngor unrhyw weithwyr a oedd â chyflog o fwy na £150k.

Mae'r tâl yn cynnwys yr holl symiau a dalwyd neu a oedd yn dderbyniadwy gan weithiwr (yn cynnwys enillion cyffredin), lwfansau treuliau a gwerth ariannol buddiannau, ond mae'n eithrio taliadau sy'n gysylltiedig â dyletswyddau etholiad. Mae cyfanswm y tâl yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, ond heb eu talu yn uniongyrchol i'r gweithiwr. Mae tâl y Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth a'r Amgylchedd) yn cynnwys taliad diswyddo.

Mae'r ffigyrau ar gyfer Cyfarwyddwr Strategol (Cyllid ac Effeithlonrwydd) yn adlewyrchu trefniadau ymddeoliad hyblyg.

Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill yr Awdurdod dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ag eithrio cyfraniadau pensiwn ac yswiriant gwladol y cyflogwr):-

Band	2016/17 Nifer yn		2015/16 Nifer yn	
	Heblaw Ysgolion	Ysgolion	Heblaw Ysgolion	Ysgolion
£60,000 - £64,999	4	5	7	7
£65,000 - £69,999	2	1	3	4
£70,000 - £74,999	3	7	2	5
£75,000 - £79,999	1	1	0	1
£80,000 - £84,999	0	0	1	0
£85,000 - £89,999	0	1	0	2
£90,000 - £94,999	0	2	0	1
£95,000 - £99,999	0	0	0	1
£100,000 - £104,999	0	0	0	0
£105,000 - £109,999	0	0	0	1
£110,000 - £114,999	0	1	0	0

Mae'r tabl canlynol yn rhoi'r gymhareb rhwng pwynt graddfa'r Prif Weithredwr a phwynt graddfa canolrif staff y Cyngor:

	2016/17	2015/16
	Pwynt ar y Raddfa	Pwynt ar y Raddfa
Prif Weithredwr	£115,579	£114,435
Canolrif	£18,123	£17,714
Cymhareb	6.38	6.46

Nodwyd nifer y pecynnau ymadael a'r gost fesul band a chyfanswm y diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill yn y tabl isod:

Band Cost y Pecyn Ymadael (gan gynnwys Taliadau Arbennig)	Nifer y Diswyddiadau Gorfodol		Nifer yr Ymadawiadau eraill y Cytunwyd am ynt		Cyfanswm y Pecynnau Ymadael fesul Band Cost		Cyfanswm Cost y Pecynnau Ymadael ym mhob Band	
	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16
							£	£
£0 - £20,000	13	39	27	31	40	70	340,299	424,746
£20,001 - £40,000	2	14	2	9	4	23	116,560	592,371
£40,001 - £60,000	-	4	-	1	-	5	-	249,610
£60,001 - £120,000	1	1	1	1	2	2	123,549	178,444
£120,001 - £150,000	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	16	58	30	42	46	100	580,408	1,445,171

35. Costau Archwilio Allanol

Aeth yr Awdurdod i'r costau canlynol yng nghyswllt archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol, ac am wasanaethau nad oeddynt yn rhai archwilio a ddarparwyd gan archwilyr allanol yr Awdurdod:

Datgelu Ffioedd yn Daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG

	2016/17	2015/16
	£'000	£'000
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a gyflawnwyd am y flwyddyn.	205	205
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag archwiliadau statudol a Menter Twyll Cenedlaethol.	99	99
Ffioedd yn daladwy ar gyfer ardystio hawliadau a ffurflenni grant am y flwyddyn.	56	34
Ffioedd arall sy'n daladwy mewn perthynas â gwasanaethau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG yn ystod y flwyddyn.	17	17
	377	355

Y ffi amcanol ar gyfer ardystio hawliadau ac adenillion grant am 2016/17 yw £40k ac nid yw wedi ei chynnwys uchod.

36. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2016/17:

	2016/17	2015/16
	£'000	£'000
Credydwyd i Dreth ac Incwm Grant Amhenodol		
Grant Cefnogi Refeniw	113,777	117,245
Grant Cytundeb Canlyniadau	-	1,163
<i>Is-Gyfanswm</i>	<i>113,777</i>	<i>118,408</i>
Grantiau Cyfalaf:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol (Nad yw'n REFCUS)	2,080	1,249
Grant Cyfalaf Penodol (Nad yw'n REFCUS)	74	70
Grant Ysgolion yr 21ain Ganrif	3,313	2,154
Cynlliniau Lliniaru Llifogydd	470	224
Grant Datblygu Cynaliadwy ac Amgylcheddol (Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy yn flaenorol)	225	96
Grant Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid	245	1,178
Amddiffyn Arfordir Glan Môr Bae Colwyn	2,725	138
Adfer Amddiffynfa Arfordirol	31	-
Grant Cludiant Lleol	40	-
Grantiau eraill Llywodraeth Cymru	408	859
Grantiau eraill	523	655
<i>Is-Gyfanswm</i>	<i>10,134</i>	<i>6,623</i>
Cyfanswm	123,911	125,031
Credydwyd i Wasanaethau:		
Grant Cronfa Gofal Canolraddol	1,350	891
Grant Gwella Addysg	3,822	3,905
Ffioedd Consesiynol	2,818	2,741
Cymorth - Cronfa Cefnogi Plant ac Ieuenctid/ Teuluoedd yn gyntaf	1,186	1,301
Grant Refeniw Dechrau'n Deg	2,083	2,102
Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid	289	336
Darpariaeth ôl-16 mewn Ysgolion	4,661	4,785
Cefnogi Pobl	6,563	6,453
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	2,638	2,628
Cronfa Weithredu Camddefnyddio Sylweddau	482	803
Amrywiol grantiau cyfalaf a ddefnyddiwyd (REFCUS)	3,784	4,634
Cronfa Gymdeithasol Ewrop	45	(60)
DWP - Grant Budd-daliadau Tai	35,942	35,801
Grant Amddifadu Disgyblion	2,629	2,569
Grant Gwasanaethau Cludiant / Grant Cymorth Gwasanaethau Bws	571	466
Grant Cymunedau yn Gyntaf	508	502
Cymunedau Mwy Diogel	318	360
SCWDP	283	284
Chwaraeon Ysgolion Uwchradd	166	174
Taliadau Tai Dewisol	195	154
Cynllun Atgyfeirio Ymarfer Corff Cenedlaethol	156	150
Ymagwedd Dryloyw at Gostio a Phrisio (Cronfa Gymdeithasol Ewrop)	283	-
Grantiau Eraill	2,127	3,265
Cyfanswm	72,899	74,244

Mae'r Awdurdod wedi derbyn nifer o gyfraniadau nad ydynt eto wedi eu cydnabod fel incwm cyfalaf, gan fod amodau ynghlwm â nhw a all ei gwneud yn ofynnol i'r arian gael ei ddychwelyd i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn yng nghyswllt cyfalaf fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016
	£'000	£'000
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw		
Cytundebau Adran 106	1,284	1,241
Cyfanswm	1,284	1,241

37. Partïon Cysylltiedig

Yn unol ag IAS 24, mae gan y Cyngor ddyletswydd i ddatgelu unrhyw drafodion sylweddol gyda 'phartïon cysylltiedig'. Mae hyn er mwyn sicrhau fod datganiadau ariannol yn cynnwys y datgeliadau angenrheidiol sy'n tynnu sylw at y posibilrwydd y gallai'r sefyllfa a'r canlyniadau ariannol a adroddir fod yn cael eu heffeithio gan bresenoldeb partïon cysylltiedig a thrafodion sylweddol gyda hwy.

Llywodraeth Ganolog

Datgelir gwybodaeth fanwl ar Grantiau Refeniw, Grantiau Cyfalaf, Grantiau Cefnogi Refeniw a thrafodion Trethi Annomestig Cenedlaethol yn ystod y flwyddyn mewn man arall yn y datganiad hwn.

Praesepetau ac Ardollau

Darperir manylion y praespetau a gesglir ar ran sefydliadau eraill yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau ar gyrff penodol sy'n trethu cyllideb y Cyngor. Mae manylion yr ardollau hyn wedi eu cynnwys yn Nodyn 9.

Sefydliadau Elusennol a Gwirfoddol

Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau, Cyfarwyddwr Strategol, Penaethiaid Gwasanaeth, a Swyddogion eraill ar rai gyrff elusennol a gwirfoddol. Nid yw Swyddogion Eraill wedi eu cynnwys yn y trafodion a ddatgelir gyda phartïon cysylltiedig oherwydd na theimlir fod y swyddogion hyn mewn sefyllfa i arfer yr un lefel o ddylanwad yn y Cyngor ag Aelodau, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth. Yn ystod 2016/17 talwyd cyfanswm o £389,342 (2015/16: £378,857) i'r gyrff hyn drwy grantiau a thrwy brynu gwasanaethau.

Yn 2016/17 derbyniodd y Cyngor incwm gwerth £83,985 (£410,592 yn 2015/16) gan y gyrff hyn.

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (WLGA) a Chymdeithas Llywodraeth Leol (LGA)

Mae'r Cyngor yn aelod o WLGA a LGA, a thalwyd tanysgrifiadau o £98,035 iddo yn 2016/17 (£101,209 yn 2015/16), ac o hynny derbyniodd y Cyngor incwm gwerth £10,152 (£6,879 yn 2015/16).

Cyfarwyddwr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartïon cysylltiedig at y Penaethiaid Gwasanaeth a'r Cyfarwyddwr Strategol am y flwyddyn 2016/17.

Talwyd dim gan y Cyngor yn 2016/17 mewn perthynas â thrafodion o'r fath (£68,615 yn 2015/16), a dim incwm gan y Cyngor (incwm o £3,000 yn 2015/16).

Aelodau

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartïon cysylltiedig at yr Aelodau am y flwyddyn 2016/17.

Talwyd cyfanswm o £577,982 gan y Cyngor yn 2016/17 mewn perthynas â thrafodion o'r fath (2015/16: £288,043), a derbyniwyd cyfanswm o £32,349 gan y Cyngor (£8,126 yn 2015/16).

Roedd pum Aelod Conwy yn eistedd ar Fwrdd Rheoli Cartrefi Conwy. Roedd dau yn cynrychioli'r Cyngor ar Brosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru ac un yn cynrychioli'r Cyngor ar Gyd-bwyllgor GwE. Oherwydd natur y partïon, mae'r trosglwyddiadau yn digwydd yng nghwrs arferol gweithgarwch.

Arall

Mae Conwy yn gweithredu fel asiant ar ran Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wrth ymdrin â materion rheoli trysorlys, fel rhan o'r gwasanaeth rheoli ariannol a ddarparwyd dan gytundeb lefel gwasanaeth.

Ar wahân i drafodion arferol fel taliadau Treth y Cyngor, trethi annomestig a rhenti tai, nid oes unrhyw drafodion sylweddol eraill gyda charfannau perthynol.

38. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dengys y tabl isod gyfanswm gwariant cyfalaf am y flwyddyn (yn cynnwys gwerth yr asedau hynny gaffaelwyd drwy brydlesi cyllidol a chontractau PFI, ynghyd â'r adnoddau ddefnyddiwyd i'w ariannu. Os yw'n fwriad ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol trwy godi tâl ar y referniw fel y defnyddir asedau gan yr Awdurdod, yna byddai'r gwariant yn arwain at gynydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR), mesurydd gwariant cyfalaf hanesyddol yr Awdurdod sydd heb ei ariannu eto. Dadansoddir y symudiad yn y CFR yn yr ail ran o'r nodyn hwn.

	2016/17	2015/16
	£'000	£'000
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Dechreuol	164,449	164,912
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	25,921	13,707
Eiddo Buddsoddiad	7	-
Asedau anniriaethol	182	246
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	4,923	5,936
Asedau ar Brydles - effaith caffaeliadau a gwarediadau ar rwymedigaeth y brydles	-	63
Ffioedd i Referniw	(3)	-
Ffynonellau Cyllid		
Derbynebion Cyfalaf	(1,941)	(601)
Grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau eraill	(15,525)	(11,386)
Symiau a roddwyd i'r ochr o'r Referniw :		
Cyfraniadau Referniw Uniongyrchol	190	(682)
MRP	(4,671)	(7,746)
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Terfynol	173,532	164,449
Eglurhad o symudiadau mewn blwyddyn		
Cynydd mewn angen sylfaenol i fenthycu	9,914	896
Prydlesau Cyllid	(77)	(139)
Contractau PFI	(790)	(1,283)
Costau gweithrediadau gwaredu yn CAA	39	63
Ffioedd i Referniw	(3)	-
Cynydd / (Gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	9,083	(463)

39. Gwariant Refeniw a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud

Mae Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud yn wariant a gyfalafwyd yn gywir, ond nid yw'n arwain at asedau sefydlog pendant. Mae'r gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf yn cael ei nodi yn y flwyddyn y cafodd ei wario. Mae'r diddymiad hwn yn cael ei nodi yn erbyn refeniw gyda chredyd digolledol i refeniw o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae'r symudiad am y flwyddyn fel a ganlyn:

	Grantiau Adnewyddu ac Ardaloedd Adnewyddu		Arall		Cyfanswm	
	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-
Trosglwyddiad o Ddyledwyr	-	-	-	-	-	-
Gwariant y flwyddyn	2,778	3,074	2,145	2,862	4,923	5,936
Grantiau	(1,872)	(2,841)	(1,914)	(1,793)	(3,786)	(4,634)
Dilëwyd i Refeniw	(906)	(233)	(231)	(1,069)	(1,137)	(1,302)
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-

Mae gwariant refeniw 'arall' a ariennir o gyfalaf trwy statud yn cynnwys Cynllun Etifeddiaeth Trefwedd Bae Colwyn - Llefydd Llewyrchus Llawn Addewid, Grantiau Arian Cyfatebol Cefnogi Busnes ar gyfer prosiectau, Arian Cyfatebol Prosiectau ar gyfer Costau Prosiect Cyflwr Tir Morfa Conwy (heb ei gymeradwyo), Prosiectau Cyfalaf Gwarchodfeydd Natur, Cam 1a Cegin Porth Eirias Bae Colwyn (Prydles Ariannol), Cynllun Prynu Cartrefi (Y Strategaeth Dai), Grant Gwella Diogelwch, Llefydd Llewyrchus Llawn Addewid – Atgyweirio Canopïau ym Mae Colwyn, Llefydd Llewyrchus Llawn Addewid – Lle i Fyw Ffordd Abergele.

40. Prydlesau

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae gan y Cyngor nifer o adeiladau, cerbydau masnachol, peiriannau ffrancio, a TG ysgolion a chyfarpar arall dan brydlesi cyllidol.

Caiff yr Asedau a gaffaelwyd drwy'r Prydlesau hyn eu dangos fel Eiddo, Offer a Chyfarpar yn y Fantolen gyda'r gwerth net canlynol:

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Tir & Adeiladau Eraill	618	639
Cerbydau, Offer, Dodrefn & Chyfarpar	106	282
Cyfanswm	724	921

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i dalu isafswm ar y prydlesau hyn sy'n cynnwys setliad o'r rhwymedigaeth tymor hir am y budd yn yr eiddo gaffaelwyd gan yr Awdurdod a chostau cyllido a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod yn y dyfodol tra mae'r rhwymedigaeth yn parhau'n ddyledus. Mae'r lleiafswm taliadau prydles fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Rhwymedigaethau prydlesau ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles):		
▪ Cyfredol	58	77
▪ Ddim yn gyfredol	336	393
Costau cyllido sy'n daladwy yn y dyfodol	1,003	1,031
Lleiafswm y Taliadau Prydles	1,397	1,501

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Ymrwymadau Prydlesau Cyllidol	
	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Dim mwy na blwyddyn	82	105	58	77
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	155	208	80	126
Mwy na 5 mlynedd	1,160	1,188	256	267
Cyfanswm	1,397	1,501	394	470

Prydlesau Gweithredol

Mae gan yr Awdurdod brydlesau yn ymwneud â thir ac adeiladau i wahanol bwrpasau yn cynnwys llety swyddfa, defnydd cymunedol ac i ddarparu llety i deuluoedd digartref.

Mae'r isafswm taliadau prydles i'r dyfodol o dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yn:

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Dim mwy na blwyddyn	1,016	776
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	1,482	361
Mwy na 5 mlynedd	10,343	2,582
Cyfanswm	12,841	3,719

Mae'r isafswm taliadau i'r dyfodol y disgwylir i'r Awdurdod eu derbyn yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw yn cael eu pennu gan gymhwysedd am fudd-dal tai.

Y gwariant yn ystod y flwyddyn o ran pob prydles gweithredu, gan gynnwys y rhai yr oedd teuluoedd digartref yn eu defnyddio oedd:

	2016/2017 £'000	2015/2016 £'000
Isafswm taliadau prydles	776	795
Taliadau sy'n dderbyniadwy yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw	(516)	(584)
Cyfanswm	260	211

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Mae'r Awdurdod wedi prydlesu sawl eiddo o dan brydlesi gweithredol gyda thymor o hyd at 122 mlynedd. Mae gan yr Awdurdod buddsoddiad gros yn y brydles, gan gynnwys yr isafswm taliadau prydles y disgwylir iddynt gael eu derbyn dros y tymor sy'n weddill a'r gwerth gweddilliol a ddisgwylir i'r eiddo pan fo'r brydles yn dod i ben. Mae'r isafswm taliadau prydles yn cynnwys setliad y dyledwr tymor hir am y budd yn yr eiddo a gaffaelir gan y prydleswr a'r incwm ariannol a enillir gan yr Awdurdod mewn blynnyddoedd i ddod tra bo'r ddyled yn dal i sefyll. Mae'r buddsoddiad gros yn cynnwys y symiau canlynol:

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Dyledwr prydles ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles)		
▪ Cyfredol	142	123
▪ Ddim yn gyfredol	1,857	1,962
Incwm ariannol heb ei ennill	917	980
Gwerth gweddilliol eiddo heb ei warantu	(267)	(275)
Buddsoddiad gros yn y brydles	2,649	2,790

Mae'r buddsoddiad gros yn y brydles yn cynnwys dyledwr prydles ariannol ar gyfer Canolfan Crwst, trefniadau aml-asiantaeth gyda chymdeithas dai, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a'r Awdurdod.

Derbynnir y buddsoddiad gros yn y brydles a'r isafswm taliadau prydles dros y cyfnodau canlynol:

	Buddsoddiad Gros yn y Brydles		Isafswm Taliadau Prydles	
	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Dim mwy na blwyddyn	336	285	336	285
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	741	751	741	751
Mwy na 5 mlynedd	1,572	1,754	1,572	1,754
Cyfanswm	2,649	2,790	2,649	2,790

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo i'r dibenion canlynol yn cynnwys:

- i ddarparu gwasanaethau yn y gymuned, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymuned
- i bwrpas datblygiad economaidd i ddarparu adeiladau addas a fforddiadwy i fusnesau lleol.

Y lleiafswm taliadau prydles gweithredol derbyniadwy na ellir eu diddymu i'r dyfodol yw:

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Dim mwy na blwyddyn	798	729
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	1,456	1,402
Mwy na 5 mlynedd	9,608	9,594
Cyfanswm	11,862	11,725

Nid yw'r lleiafswm taliadau derbyniadwy yn cynnwys rhent sydd yn amodol ar drosiant. Yn 2016/17 roedd gwerth rhenti wrth gefn a dderbyniwyd yn £265,737. Yn 2015/16 y ffigwr hwn oedd £364,680.

41. Mentrau Cyllid Preifat a chytundebau tebyg

Prosiect Cynllun Ariannu Preifat y Dair Ysgol

Mae'r prosiect yn cynnwys adeilad ysgol newydd ar safle newydd ar gyfer Ysgol John Bright Llandudno; adnewyddu ac estyn Ysgol Aberconwy, Conwy; ac adeiladu ystafelloedd o'r newydd ac adnewyddu Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst, yn ogystal ag ad-drefnu'r ysgol fel ei bod wedi ei lleoli ar un safle.

Mae'r prosiect yn darparu'r Cyngor gyda 3 ysgol sy'n cael ei gwasanaethu'n llawn gan gynnwys gwasanaethau rheoli cyfleusterau, glanhau, gofalu, cynnal y tiroedd, NNDR, gwasanaethau.

Llofnodwyd contractau 12 Mawrth 2003, a dechreuodd y gwaith adeiladu ddiwedd mis Mawrth 2003. Roedd y Taliadau Unedol (y taliad misol a wneir gan y Cyngor i'r sector preifat ar gyfer y 3 ysgol sy'n cael eu gwasanaethu'n llawn) yn daladwy o 1 Awst 2004 am gyfnod contract o 25 mlynedd. Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2016/17 oedd £6.9m (net o ddim ddidyniadau argaeledd a perfformiad) am y cyfnod Ebrill 2016 i Fawrth 2017 yn gynwysedig. (Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2015/16 oedd £6.9m net o ddidyniadau argaeledd a perfformiad ychydig iawn.) Amcangyfrifir fod y taliad blwyddyn llawn yn 2017/18 tua £7.1m ar sylfaen pris o 1 Ebrill 2017.

Mae'r rhwymedigaeth heb fod wedi ei chwblhau a gliriwyd o'r trafodyn PFI tua £94.8m (£101.8m yn 2015/16), sy'n cynrychioli cyfanswm y Taliadau Unedol amcanol sy'n daladwy am weddill cyfnod y contract 25 mlynedd.

Ym mis Awst 2004, talodd y Cyngor Gostau Unedol o £9m ymlaen llaw.

Ar ddechrau'r Cytundeb PFI, trosglwyddwyd asedau presennol Ysgol Aberconwy ac Ysgol Dyffryn Conwy, a nodwyd yn y fantolen am £7.6m, i'r sector preifat heb unrhyw ystyriaeth.

Yn ogystal, cyfrannwyd at Falans Cronfa'r Cyngor drwy'r Cynllun Ariannu Preifat yn y swm o £1.492 miliwn yn 2013/14, yn sgil adolygiad o'r peirianwaith ariannu ar gyfer tâl unedol y Cynllun Ariannu Preifat sy'n daladwy hyd at 2030. Hefyd, yn 2016/17 gwaned cyfraniad o gronfa wrth gefn Cynllun Ariannu Preifat i gefnogi cyllideb refeniw 2016/17 i'r swm o £1.968m i ariannu'r gorwariant mewn Gwasanaethau Cymdeithasol.

Gwerth Asedau dan PFI a Chytundebau Tebyg

	£'000
1 Ebrill 2015	49,456
Symudiad 2015/16	(1,251)
31 Mawrth 2016	48,205
Symudiad 2016/17	(1,251)
31 Mawrth 2017	46,954

Gwerth Rhwymedigaeth o ganlyniad i PFI a Chytundebau Tebyg

	Credydwr Prydles Cyllid £'000	Gwahaniaeth Amseru Cylch Bywyd £'000	Cyfanswm £'000
1 Ebrill 2015	(24,192)	(391)	(24,583)
Symudiad 2015/16	1,283	-	1,283
31 Mawrth 2016	(22,909)	(391)	(23,300)
Symudiad 2016/17	1,372	-	1,372
31 Mawrth 2017	(21,537)	(391)	(21,928)

Manylion taliadau sy'n ddyledus dan PFI a Chytundebau Tebyg

	Ffioedd Gwasanaeth £'000	Ad-daliad Rhwymedigaeth £'000	Llog £'000	Cyfanswm £'000
O fewn 1 flwyddyn	4,021	1,162	1,902	7,085
Rhwng 1 i 5 mlynedd	16,613	6,360	6,384	29,357
Rhwng 5 i 10 mlynedd	26,046	8,711	4,356	39,113
Rhwng 10 i 15 mlynedd	13,185	5,304	751	19,240
Dros 15 mlynedd	-	-	-	-

42. Colledion Amhariad

Yn ystod 2016/17, ni wnaeth yr Awdurdod gydnabod unrhyw golledion amhariad. (Yn 2015/16 ni wnaeth yr Awdurdod gydnabod unrhyw golledion amhariad.)

43. Buddiannau Terfynu

Daeth yr Awdurdod â chontractau nifer o weithwyr i ben yn 2016/17 gan wynebu ymrwymiad o £580k (£1.445m yn 2015/16) - gweler Nodyn 34 ar gyfer nifer y pecynnau ymadael a chyfanswm y gost fesul band.

Mae'r ddyled o £580mil yn cael ei dadansoddi ymhellach isod:

Roedd swm o £58k wedi'i dalu/yn daladwy i 5 o weithwyr o ganlyniad i gau adeiladau.

Roedd swm o £201k wedi'i dalu/yn daladwy i 11 o weithwyr o ganlyniad i ailstrwythuro.

Roedd swm o £260k wedi'i dalu/yn daladwy i 22 o weithwyr i wneud arbedion cyllideb.

Roedd swm o £61k wedi'i dalu/yn daladwy i 8 o weithwyr o ganlyniad i resymau eraill.

44. Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt Fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dâl pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, cynllun buddiannau diffiniedig yw'r cynllun. Fodd bynnag, mae'r cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w thalu gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Awdurdod yn gallu adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. At ddiben y Datganiad Cyfrifon, maent felly yn cael eu cyfrifo ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2016/17, talodd y Cyngor gyfraniad cyflogwr, gan eithrio'r ysgolion sefydledig, o £4.835m o Bensiwn Athrawon a oedd yn cynrychioli 16.48% o dâl pensiynadwy. Roedd y ffigyrau am 2015/16 yn £4.593m a 15.48%. Nid oedd unrhyw gyfraniadau'n daladwy ar ddiwedd y flwyddyn (31 Mawrth 2016 – Dim).

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfernir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig.

45. Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig

Cyfranogiad mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth:

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn cynlluniau a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd a Chyngor Sir y Fflint – mae'r rhain yn gynlluniau buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu fod yr Awdurdod a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwysu'r rhwymedigaethau pensiwn gydag asedau buddsoddi.

- Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddiannau ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar - mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Fodd bynnag, ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiynau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dânt yn ddyledus.
- Cyfradd cyfraniad y cyflogwr i gynllun Gwynedd yn 2016/17 oedd 19.1% yn ogystal â swm sefydlog ar gyfer pensiynau o £1.306 miliwn (2015/16 19.1% â swm sefydlog ar gyfer pensiynau o £1.294 miliwn). Y gyfradd fydd 19.1% yn ogystal â swm sefydlog ar gyfer pensiynau o £1.306 miliwn tynnu gostyngiad ar gyfer talu ymlaen llaw yn 2017/18. Y cyfanswm a dalwyd i gynllun Gwynedd yn 2016/17 oedd £13.402 miliwn mewn perthynas â chyfraniadau pensiwn safonol (£13.550 miliwn yn 2015/16).

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cydnabyddir costau buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan y cânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath buddiannau yn cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei gwyrddroi allan o Gronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Gofynion Datgelu IAS 19 ar gyfer 2016/17

Mae sawl newid wedi ei wneud mewn perthynas â safon gyfrifo ryngwladol Buddiannau Cyflogaeth IAS 19, sy'n golygu bod y datganiad cyfrifon a'r polisi cyfrifo wedi newid. Mae'r newid hwn wedi cyflwyno dosbarthiadau newydd o elfennau cost buddiannau diffiniedig i'w cydnabod yn y datganiadau ariannol (h.y. llog net ar y dyledion buddiannau diffiniedig (ased) ac ail-fesuriadau'r ddyled buddiannau diffiniedig net (ased)), a, lle mae effaith materol, meini prawf diffinio neu gydnabod newydd ar gyfer costau gwasanaeth (e.e. costau gwasanaethau blaenorol) a meini prawf cydnabod newydd ar gyfer buddiannau terfynu cyflogaeth.

Mae'r ailddatganiadau angenrheidiol wedi eu hadlewyrchu yn y nodiadau sy'n dilyn. Trafodion yn ymwneud a buddion Ymddeol a gydnabyddir yn y Cyfrifon:

	Wedi'u Hariannu		Heb eu Hariannu	
	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16
	£'000	£'000	£'000	£'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Cost net y Gwasanaethau:				
• Cost gwasanaeth cyfredol	15,642	18,201	-	-
• Cost gwasanaeth y gorffennol	294	209	7	6
• Taliadau Llawn	-	-	-	-
Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu				
• Llog net	4,217	5,443	684	696
Cyfanswm buddion diffiniedig a godwyd ar ddarparu gwasanaethau	20,153	23,853	691	702
Costau pensiwn eraill a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
• Adenillion ar asedau (heb gynnwys llog)	(71,782)	2,670		
• Ailfesuriadau ar rwymedigaethau	92,884	(61,707)	1,464	(1,433)
Costau pensiwn a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	41,255	(35,184)	2,155	(731)
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
• Dileu ffioedd yn unol â'r Cod	20,843	24,555	-	-
Symiau gwirioneddol a godwyd ar y Gronfa Gyffredinol yn ystod y flwyddyn:	14,373	14,612		
• Cyfraniadau cyflogwr			-	-
• Taliadau dewisol			1,416	1,455

Mae'r swm a gynhwyswyd yn y Fantolen yn codi o rhwymedigaeth yr Awdurdod mewn perthynas â'i gynlluniau buddion wedi'u diffinio fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddion yn ôl Disgresiwn	
	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaeth buddion diffiniedig	(640,395)	(523,986)	(20,693)	(19,954)
Gwerth teg yr asedau	491,447	403,335	-	-
Is-gyfanswm	(148,948)	(120,651)	(20,693)	(19,954)
Symudiadau eraill mewn rhwymedigaethau/asedau	-	-	-	-
Rhwymedigaeth net	(148,948)	(120,651)	(20,693)	(19,954)

Asedau a Rhwymedigaethau yng Nghyswllt Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cysoniad o werth presennol rhwymedigaethau'r cynllun (rhwymedigaeth buddiant diffiniedig):

Rhwymedigaethau	Rhwymedigaethau a Ariennir: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaethau heb eu Hariannu: Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Balans agoriadol	523,986	558,885	19,954	22,140
Cost bresennol gwasanaeth	15,642	18,201	-	-
Cost llog	18,404	18,011	684	696
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,804	3,790	-	-
Ailfesuriadau	92,884	(61,707)	1,464	(1,433)
Buddiannau a dalwyd	(14,619)	(13,403)	(1,416)	(1,455)
Costau/(credyd) gwasanaethau blaenorol	294	209	7	6
Cwtogiadau	-	-	-	-
Rhwymedigaethau a dalwyd	-	-	-	-
Balans Cau	640,395	523,986	20,693	19,954

Penderfynir ar yr enillion a ddisgwylir ar asedau'r cynllun drwy ystyried yr enillion a ddisgwylir eu cael ar yr asedau sy'n tanlinellu'r polisi buddsoddi cyfredol. Mae'r cynnyrch a ddisgwylir ar y buddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar gynnyrch adbryniant gros fel ar ddyddiad y Fantolen.

Asedau	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	403,335	389,893
Ailfesuriadau	71,782	(2,670)
Llog Asedau	14,187	12,568
Cyfraniadau'r cyflogwr	12,958	13,157
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,804	3,790
Buddiannau a dalwyd	(14,619)	(13,403)
Buddiannau heb eu Hariannu a dalwyd	(1,416)	(1,455)
Cyfraniadau Buddiannau heb eu Hariannu	1,416	1,455
Rhwymedigaethau a dalwyd	-	-
Balans Cau	491,447	403,335

Asedau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Categori Ased	2016-17				2015-16			
	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Prisiau na Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Cyfanswm £'000	%	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Prisiau na Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Cyfanswm £'000	%
Gwarantau Ecwiti								
Prynwr	16,895	-	16,895	3.4	12,859	-	12,859	3.2
Gweithgynhyrchu	15,258	-	15,258	3.1	-	-	-	-
Ynni a Chyfleustodau	2,745	-	2,745	0.6	2,216	-	2,216	0.5
Sefydliadau Ariannol	9,450	-	9,450	1.9	6,590	-	6,590	1.6
Iechyd a Gofal	24,320	-	24,320	4.9	23,311	-	23,311	5.8
Technoleg Gwybodaeth	19,812	-	19,812	4.0	13,381	-	13,381	3.3
Arall	1,350	-	1,350	0.3	16,108	-	16,108	4.0
Gwarannau Dyled								
Arall	-	61,555	61,555	12.5	-	-	-	-
Ecwiti Preifat								
Pob Un	-	22,259	22,259	4.5	-	16,428	16,428	4.1
Eiddo tiriog								
Eiddo yn y DU	10,826	26,905	37,731	7.7	7,716	34,041	41,757	10.3
Eiddo Tramor	-	1,000	1,000	0.2	-	764	764	0.2
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Uned								
Ecwitiau	105,318	149,903	255,221	51.8	82,066	118,981	201,047	49.7
Bondiau	-	-	-	-	-	-	-	-
Isadeiledd	-	6,607	6,607	1.3	-	3,365	3,365	0.8
Gwarannau Dyled								
Arall	-	-	-	-	-	54,034	54,034	13.4
Arian Parod a Chyferwerth Arian								
Pob Un	18,537	-	18,537	3.8	12,452	-	12,452	3.1
Cyfanswm	224,511	268,229	492,740	100.0	176,699	227,613	404,312	100.0

Mae manylion ynglŷn â newidiadau rheolau Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol, gan gynnwys y newid o fudd-daliadau cyflog terfynol i fudd-daliadau gyrfa cyfartalog wedi eu hailbrisio o 1 Ebrill 2017 ymlaen, ar gael ar y ddolen ganlynol:

<https://www.lqpsregs.org/>

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoldeb, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Cyngor wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2017.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016
Rhagdybiaethau Marwoldeb:				
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr presennol:				
• Dynion	22.0	22.0	22.0	22.0
• Merched	24.2	24.0	24.2	24.0
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr y dyfodol:				
• Dynion	24.0	24.4	24.0	24.4
• Merched	26.4	26.6	26.4	26.6
Graddfa chwyddiant	2.4%	2.2%	2.4%	2.2%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	2.4%	4.2%	2.4%	4.2%
Graddfa cynnydd mewn pensiynau	2.4%	2.2%	2.4%	2.2%
Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	2.6%	3.5%	2.6%	3.5%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad	50%	50%	-	-

46. Rhwymedigaethau Dibynol

Municipal Mutual Insurance (MMI)

Y farn actiwaraid yw y gallai'r ardoll gynyddu o'r 25% a dalwyd hyd yn hyn. Er y gallai amlygiad credydwr cynllun olygu 100% yn y pendraw, mae'n debyg y bydd yr ardoll derfynol oddeutu 50%. Yn seiliedig ar ddyledion y cynllun presennol, pe gofynnir am ardoll bellach o 25%, yna byddai angen £682mil pellach. Mae'r swm wedi'i nodi o fewn cronfeydd wrth gefn yswiriant. Nid yw, fodd bynnag, yn cynnwys hawliadau newydd a'r rhai sy'n dod i'r amlwg, nac ar gyfer ardoll derfynol sydd dros 50%.

Gofal Nyrsio a Ariannwyd (FNC)

Mae'r Cyngor wedi bod yn ymwneud â chais cyfreithiol mewn perthynas â Gofal Nyrsio a Ariannwyd (FNC), mae'r achos yn un o raddfa genedlaethol, yn cynnwys un ar hugain o ddau ar hugain o Awdurdodau Cymru yn ogystal â Byrddau Iechyd Lleol. Mae'r Goruchaf Lys wedi penderfynu bod angen i'r partïon dan sylw gytuno ar daliad i'r sector gofal nyrsio. Mae'r atebolrwydd ar gyfer y cyfnod 2013/14 hyd at 2016/17 yn anhysbys nes bod penderfyniad wedi'i wneud ac felly nid oes darpariaeth wedi'i glustnodi'n ddiderfyn.

47. Asedau Dibynol

Does dim asedau dibynol amlwg.

48. Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn ymwneud â sawl trefniant ar y cyd gydag Awdurdodau eraill gogledd Cymru.

Mae yna un Gydbwyllgor ffurfiol lle mae Cyngor Sir y Fflint yn paratoi cyfrifon ar wahân:

- i) Partneriaeth Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru (gyda Sir y Fflint (Awdurdod arweiniol), Ynys Môn, Sir Ddinbych a Gwynedd). Cyfraniad Conwy i'r Bartneriaeth yn 2016/17 oedd £83k (£18k 2015/16).

Ail Gydbwyllgor ffurfiol, y mae Cyngor Gwynedd yn paratoi set o gyfrifon ar wahân ar ei gyfer, yw GwE, gwasanaeth gwella ar gyfer ysgolion Gogledd Cymru. Cyfraniad Conwy at Gydbwyllgor GwE yn 2016/17 oedd £551k (£559k yn 2015/16).

Gallwch weld cyfrifon y Cydbwyllgorau hyn drwy ddilyn y ddolen ganlynol:

www.nwrwtp.org

<https://www.gwynedd.gov.uk>

49. Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn arwain at amryw o risgiau ariannol, a'r risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partion eraill yn methu â thalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;
- Risg Hylifedd – y posibilrwydd na fydd cyllid ar gael gan yr Awdurdod i fodloni ei rhwymedigaethau i wneud taliadau;
- Risg Marchnad – y posibilrwydd y bydd colled ariannol i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau, fel newidiadau mewn cyfraddau llog;

Mae rhaglen rheoli risg cyffredinol yr Awdurdod yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol, ac yn ceisio lleihau'r effeithiau andwyol potensial ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu gwasanaethau. Cynhelir rheolaeth risg gan dîm trysorlys canolog, dan bolisiau a gymeradwywyd gan y Cyngor yn y Strategaeth Rheolaeth Trysorlys Flynyddol. Mae gan y Cyngor egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risgiau cyffredinol, yn ogystal â pholisiau ysgrifenedig yn ymwneud â meysydd penodol, fel risg graddfa llog, risg credyd a buddsoddi arian dros ben.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o arian a dalwyd i fanciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal â thrafodion credyd i gwsmeriaid y Cyngor.

Lleihawyd y risg trwy'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, sy'n mynnu nad yw arian yn cael ei fuddsoddi mewn sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn ateb naill ai lleiafswm meini prawf credyd a nodwyd, yn unol â Fitch, Moody's and Standard & Poor's Ratings Services. Mae'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, hefyd yn gosod uchafswm i fuddsoddi gyda sefydliad ariannol ym mhob categori.

Mae'r meini prawf credyd yng nghyswllt asedau ariannol sy'n cael eu dal gan yr awdurdod fel a ganlyn:

Bydd y Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid a Effeithlonrwydd yn cadw rhestr cyd-barti sy'n cydymffurfio a'r meini prawf canlynol ac yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo yn ôl yr angen. Mae'r meini prawf hyn ar wahân i'r rheiny sy'n pennu buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol, gan eu bod yn dethol y gwrth bartion hynny a ddewisir gan y Cyngor yn hytrach na diffinio beth yw ei fuddsoddiadau.

1. Swyddfa Rheoli Dyledion y Trysorlys – diderfyn
2. Awdurdodau Lleol (heblaw â threthi wedi'u capio) – terfyn £5m
3. Bob banc DU ac Iwerddon a'u his-gwmnïau sydd â graddau da (Fitch neu gyfatebol). Ar hyn o bryd caiff y rhain eu diffinio fel: Tymor Hir BBB.

Terfyn - £5m

Defnyddir banciau y mae eu graddau wedi gostwng islaw'r rheiny yn 3 uchod os yw'r adneuo cyfanwerth yn cael eu sicrhau gan warant llywodraeth, a bod yr adneuo yn dod o fewn telerau'r warant.

4. Cymdeithasau adeiladu

- Cymdeithasau adeiladu gyda gradd (fel y sector bancio) i gyd gyda therfyn benthyca o £3m.
- Yr holl gymdeithasau adeiladu heb radd ond gydag asedau o £1bn neu fwy gyda therfyn benthyca o £3m ac amser terfyn o 9 mis.
- All cymdeithasau adeiladu heb radd ond gydasedau o £500m neu fwy gyda therfyn benthyca o £2m ac amser terfyn o 6 mis.

5. Cronfeydd Marchnad Ariannol (MMF)

Mae'r Cyngor wedi rhoi caniatâd yn flaenorol i fenthycu drwy'r cronfeydd hyn gyda therfyn o £1m fesul cronfa. Adolygir y sefyllfa hon yn rheolaidd i fonitro'r adenillion ar fuddsoddiad ac oherwydd newid diweddar, nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cronfeydd Marchnad Arian ar hyn o bryd.

Ni ellir asesu pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd o £5m yng nghyswllt ei fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu yn gyffredinol gan y bydd y risg bod unrhyw sefydliad yn methu â gwneud taliadau llog neu ad-dalu prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Dangosodd profiad diweddar mai peth prin iawn yw i'r fath endidau fethu â chwrdd â'u hymrwymadau. Mae risg anadferadwydd yn berthnasol i holl adneuo'n yr Awdurdod, ond nid oedd tystiolaeth ar 31 Mawrth 2017 fod hyn yn debygol o ddigwydd.

Mae'r crynodeb canlynol yn crynhoi pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd potensial ar asedau ariannol eraill, wedi ei seilio ar y profiad o ddiffygdalu a methiant i gasglu dros y pum mlynedd ariannol ddiwethaf, wedi ei addasu i adlewyrchu amodau presennol y farchnad.

	Swm ar 31 Mawrth 2017	Profiad Hanesyddol o Ddiffygdalu	Profiad Hanesyddol wedi ei Addasu ar gyfer Amodau'r Farchnad ar 31 Mawrth 2017	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad i Ddiffygdalu & Methiant i Gasglu ar 31 Mawrth 2017	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad ar 31 Mawrth 2017
	£'000	%	%	£'000	£'000
Cwsmeriaid	10,385	-	-	-	-

Nid yw'r Awdurdod yn caniatáu credyd i gwsmeriaid. Gellir dadansoddi'r swm dyledus ond heb amhariad yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2017 £000	31 Mawrth 2016 £000
Llai na thri mis	6,552	5,295
Tri i chwe mis	220	22
Chwe mis i flwyddyn	750	172
Dros flwyddyn	2,863	790
Cyfanswm	10,385	6,279

Mae'r holl daladwyon masnach ac eraill yn ddyledus i'w talu mewn llai na blwyddyn.

Risg Hylifedd

Mae gan yr Awdurdod system rheoli llif arian gynhwysfawr sy'n ceisio sicrhau fod arian parod ar gael fel bo angen. Os oes symudiadau annisgwyl yn digwydd, mae gan y Cyngor fynediad parod at fenthyciadau o'r marchnadoedd arian a'r Bwrdd Benthyciad Gwaith Cyhoeddus (PWLb). Nid oes risg sylweddol y bydd yn methu â chodi arian i gwrdd â'i ymrwymadau dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn rhwym o ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar amser o raddfeydd llog anffafriol. Mae'r Awdurdod yn gosod cyfyngiadau ar y gyfran o fenthycia graddfa sefydlog yn ystod cyfnodau penodol. Mae'r Cyngor yn rheoli ei bortffolio trwy ail-amserlennu dyledion pan fo'n economaidd gwneud hynny. Mae dadansoddiad aeddfedu'r PWLB a benthyciadau farchnad fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2017 £'000	31 Mawrth 2016 £'000
Llai na blwyddyn	40,828	41,318
1 – 2 flynedd	338	328
2 – 5 mlynedd	1,080	1,047
5 – 10 mlynedd	5,726	5,665
10 – 25 mlynedd	6,415	6,848
Dros 25 mlynedd	90,656	90,656
Cyfanswm	145,043	145,862

Risg Marchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Awdurdod yn agored i risg pan fo'n wynebu symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae unrhyw symudiad yn y cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn cael yr effaith a ganlyn:

- benthyc ar gyfraddau amrywiol – bydd y llog a godir ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- benthyc ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y benthyciad yn syrthio;
- buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog sy'n cael ei dalu i'r Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn syrthio.

Nid yw benthyciadau'n cael eu cario ar werth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau graddfa sefydlog yn effeithio ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau yn y llog sy'n daladwy neu'n dderbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau graddfa amrywiol yn cael eu postio i'r Arian dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ac yn effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor. Bydd symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau graddfa sefydlog sydd â phris marchnad cyfyngedig yn cael ei adlewyrchu yn yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau i reoli risg cyfraddau llog. Gallai'r Cyngor gadw mwyafswm o 30% o'i fenthyciadau mewn benthyciadau graddfa amrywiol. Yn ystod cyfnodau o raddfeydd llog yn syrthio, a phan fo amgylchiadau economaidd yn ei gwneud yn ffafriol, bydd benthyciadau graddfa sefydlog yn cael eu had-dalu'n gynnar er mwyn gosod terfyn ar golledion.

Nid oes gan y Cyngor ar hyn o bryd unrhyw fenthyciad tymor hir, ac eithrio mewn perthynas a chynlluniau Cymhelliant Twf Busnes Lleol (LGBI), ac mae wedi ad-dalu benthyciadau yn defnyddio buddsoddiadau er mwyn lleihau ei amlygiad a chostau llog. Mae'r risg o golled yn cael ei lliniaru gan y ffaith fod cyfran o'r grant llywodraeth sy'n daladwy ar gostau cyllido fel rheol yn symud gyda'r graddfeydd llog cyffredinol neu gost benthyciadau'r Awdurdod ac yn darparu iawn am gyfran o unrhyw gostau uwch.

Mae gan dîm rheoli'r trysorlys strategaeth weithredol ar gyfer asesu pa mor agored yw'r awdurdod i raddfeydd llog, sy'n bwydo i mewn i osod y gyllideb flynyddol ac a ddefnyddir i ddiweddarau'r gyllideb yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu cynnwys unrhyw newidiadau andwyol. Bydd y dadansoddiad hefyd yn cynghori p'un a yw benthyciadau newydd a gymerir yn sefydlog neu'n amrywiol. Yn ôl y strategaeth asesu hun, ar 31 Mawrth 2017, petai graddfeydd llog wedi bod 1% yn uwch a'r holl newidynnau eraill yn cael eu dal yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel y gwelir yn y tabl canlynol:

	£'000
Cynnydd ar y llog a geir ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(213)
Effaith ar arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	(213)
Lleihad mewn Gwerth Teg am asedau buddsoddiad cyfradd penodol	-
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	-
Lleihad mewn Gwerth Teg atebolrwydd benthyciadau cyfradd penodol (dim effaith ar yr arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	(34,844)

Byddai effaith gostyngiad o 1% mewn graddfeydd llog fel uchod ond gyda'r symudiadau wedi'u gwyrddroi.

Risg Pris

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti neu fondiau y gellir eu marchnata felly nid oes risg y bydd buddsoddiadau yn colli gwerth oherwydd cwymp ym mhrisiau'r farchnad stoc.

Risg Cyfnewidfa Dramor

Mae gan yr Awdurdod asedau ariannol minimal ond dim rhwymedigaeth mewn arian tramor, ac felly, dim ond perygl minimal o golli arian oherwydd newidiadau mewn cyfraddau newid arian tramor.

50. Cronfeydd Ymddiriedolaeth

1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn gweinyddu 24 o Gronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg. Nid asedau'r Cyngor yw'r cronfeydd hyn ac felly, nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen Gyfunol.

Mae'r Cronfeydd Ymddiriedolaeth yn gweithredu ar gyfer amrywiaeth o achosion o gronfeydd gwobrau ysgol i gynnal a chadw mannau chwarae i blant. Mae pob un yn cynnwys swm gweddol fechan o arian a geir yn bennaf gan unigolion ac yn cael ei fuddsoddi er mwyn darparu incwm blynyddol.

Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2017 yn £118,989 a'r incwm am y flwyddyn oedd £4,941. (Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2016 yn £117,000 a'r incwm am y flwyddyn 2015/16 oedd £5,190).

2. Ar ben hynny, mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm. Mae'r cynllun hwn yn darparu incwm sydd i'w ddefnyddio i bwrpasau elusennol, addysgol, adloniadol a chymdeithasol yn ôl doethineb y Cyngor. Nid ased y Cyngor yw'r Gronfa ac felly ni chafodd ei chynnwys gyda'r Fantolen. Mae copi o gyfrif incwm a gwariant y Gronfa, a'i mantolen, i'w gweld ar dudalen 114.
3. Sefydlwyd Cronfa Ymddiriedolaeth newydd er lles disgyblion ysgol Llanrwst ar gyfer addysg ategol. Gellir cael manylion am gyfrif incwm a gwariant a thaflen falans Ymddiriedolaeth Addysg Llanrwst ar dudalen 118.

51. Ymrwymiad i'r Dyfodol

Nid oes gan yr Awdurdod ymrwymadau i'r dyfodol ar gyfer buddsoddiadau neu gontractau a gynlluniwyd.

52. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o daliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl, sydd wedi eu dosbarthu'n deg o fandiau prasio, ar sail amcangyfrif o werth yr eiddo ar Ebrill 1af 2003, i'r pwrpas penodol hwn. Bwrir cyfrif o'r taliadau trwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru am y flwyddyn sydd i ddod, a rhannu'r swm â Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band, wedi ei gywiro trwy gyfran i newid y rhif yn ffigwr gyfwerth â Band D, ac wedi ei gywiro ymhellach i gymryd gostyngiad i ystyriaeth.

Bwriwyd cyfrif o Sylfaen Treth y Cyngor am 2016/17 fel a ganlyn:

Band	Swm Cyfwerth y Cartrefi ar ôl y Gostyngiadau	Addasiad Band D	Cyfwerth â Band D
A*	11	5/9	5.97
A	4,166	6/9	2,777.33
B	6,978	7/9	5,427.33
C	13,198	8/9	11,731.56
D	10,264	1	10,264.00
E	7,984	11/9	9,758.22
F	4,526	13/9	6,537.56
G	1,753	15/9	2,920.83
H	387	18/9	774.00
I	132	21/9	307.42
			50,504.22
Treth y Cyngor ar ôl darparu ar gyfer colledion wrth ei gasglu			49,746.66

Mae'r swm a godwyd gan Dreth y Cyngor fel a ganlyn:

	2016/17 £'000	2015/16 £'000
Treth y Cyngor a godwyd	67,590	64,807

53. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Mae'r Dreth Annomestig Genedlaethol yn cael ei phennu gan y Llywodraeth Cymru, ond yn cael ei chasglu'n lleol cyn ei thalu i mewn i gronfa ganolog a weinyddir gan Llywodraeth Cymru. Wedyn gwneir penderfyniad, ar sail poblogaeth, ynglŷn â faint i'w ailddosbarthu i awdurdodau lleol.

Am 2016/17, y dreth a osodwyd gan y Llywodraeth oedd 0.486 ceiniog am bob £1 o werth trethiannol yr eiddo annomestig (2015/16: 0.482 ceiniog). Ar 31 Mawrth 2017 roedd 5,322 o eiddo ar y rhestr brisio leol yng Nghonwy, gyda gwerth trethiannol o £78,727,161 (2015/16: £78,682,763). Mae'r incwm net sy'n dod i'r Cyngor o'r Treth Annomestig Cenedlaethol fel a ganlyn:

	2016/17 £'000	2015/16 £'000
Trethi Annomestig Cenedlaethol a godwyd	28,085	28,955
Llai: cost y Lwfans Casglu	(273)	(272)
Llai: y swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	(27,812)	(28,683)
	-	-
Derbyniadau oddi wrth y Gronfa Genedlaethol	35,644	34,098
Incwm net o Drethi Annomestig Cenedlaethol	35,644	34,098

CRONFA'R DEGWM (HEB EI HARCHWILIO)

DATGANIAD CYFRIFON 2016/17

Rhagair Eglurhaol

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm yn rhinwedd adran 50 Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 a Gorchymyn (Dynodi a Manylu) Cronfeydd Degwm 1996(b)).

Mae'r Cyngor trwy ei brosesau pwyllgora yn gyfrifol am ddosbarthu incwm y gronfa hon i'r dibenion elusennol hynny a nodwyd yn y cynllun. Mae rhagor o wybodaeth am y cynllun ar gael ar wefan y Cyngor www.conwy.gov.uk

Y Cyngor yw ymddiriedolwr corfforaethol nawdd Cronfa'r Degwm yn ardal Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae'n dal rhywfaint o nawdd wahanwyd o gronfa Clwyd adeg ad-drefnu 1996. Mae ganddo hefyd gyfran o gronfa Gwynedd. Mae'r rhan fwyaf o'r cronfeydd yn cael eu dal gan Wynedd, sy'n gyfrifol am wneud buddsoddiadau ar ran y gronfa er mwyn gwneud y mwyaf o'r incwm sydd ar gael i'w dosbarthu.

Mae Gwynedd ar hyn o bryd yn gweithredu fel awdurdod arweiniol ar gyfer Cronfa'r Degwm ac mae'n paratoi cyfrifon i'w cyflwyno i'r Comisiwn Elusennau ar ran tri Awdurdod, sef Gwynedd, Ynys Môn a Chonwy. Bydd cronfa Gwynedd yn cael ei dadgyfuno yn 2017/18 ac o ganlyniad i hynny, bydd pob stoc a ddelir gan y gronfa yn cael ei drosglwyddo i arian parod. Pan fydd y gronfa'n cael ei dadgyfuno, bydd Conwy yn gyfrifol am fuddsoddi ar ran y gronfa ac adrodd i'r Comisiwn Elusennau.

Polisiâu Cyfrifo

Y polisiâu Cyfrifo a ddilyniir yw'r rheiny sydd wedi eu hamlinellu ar dudalennau 18 i 37, sy'n berthnasol i'r eitemau yng Nghyfrifon Cronfa'r Degwm. Hefyd mae'r cyfrifon yn dilyn Datganiad Ymarferiad Cymeradwyedig y Comisiwn Elusennau.

Y brif egwyddor gyfrifo sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor groniadau, sy'n galw am gynnwys dyledwyr a chredydwyr yn y cyfrifon.

Nid yw'r datganiadau hyn yn cael eu harchwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru.

CYFRIF INCWM A GWARIANT

	Nodiadau	2016/17	2015/16
		£	£
ADNODDAU SY'N CODI			
Llog Buddsoddi	1	2,107	2,362
Ad-daliad Grant		3,048	200
		5,155	2,562
DEFNYDD O ADNODDAU			
Dyraniadau	2	(5,800)	(4,900)
		(5,800)	(4,900)
Newid mewn Adnoddau cyn Enillion neu Golledion Buddsoddi		(645)	(2,338)
Enillion a Cholledion Eraill a Wireddwyd			
Ailbrisio Tir	3	-	-
Enillion (Colledion) a Wireddwyd ar Warediadau Buddsoddi		-	-
Enillion (Colledion) na Wireddwyd ar Werthoedd Buddsoddi		-	-
		-	-
Adnoddau a Gadwyd (Diffyg) ar gyfer y Dyfodol		(645)	(2,338)
Adnoddau a Ddygwyd Ymlaen		450,731	453,069
Adnoddau a Gariwyd Ymlaen		450,086	450,731
Symudiad yn y Flwyddyn		(645)	(2,338)

MANTOLEN AR 31 MAWRTH

	Nodiadau	2017	2016
		£	£
Asedau Sefydlog			
Tir	1	65,007	65,007
		65,007	65,007
Asedau Cyfredol			
Dyledwyr (Cyngor Gwynedd)	3	2,053	2,049
Dyledwyr (Arall)	3	1,903	2,351
Arian Parod (Conwy)	2	62,310	62,955
Arian Parod (Yn nwylo Cyngor Gwynedd)	2	321,090	320,350
		387,356	387,705
Atebolrwydd Cyfredol			
Credydwyr	3	(2,277)	(1,981)
Asedau Net		450,086	450,731
Balans y Gronfa		450,086	450,731

NODIADAU CYFRIFON CRONFA'R DEGWM

Cyfrif Incwm a Gwariant

Nodyn 1

Prif ffynhonnell incwm yw incwm buddsoddiad o asedau a weinyddwyd gan Gyngor Gwynedd ar ran y gronfa, roedd hyn yn dod i gyfanswm o £1,903 (£2,033 yn 2015/16). Mae incwm y prif gronfa yn cael ei ddosrannu ar sail canran, ac mae gan Gonwy hawl i gael 17.810244%. Mae Conwy yn cadw arian ar ran y gronfa ac yn talu llog ar falans y gronfa a ddaeth i £204 (£329 yn 2015/16). Y gyfradd llog a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo yw cyfartaledd cyfradd LIBOR 7 diwrnod ar gyfer y misoedd rhwng Ebrill a Mawrth. (Mae ffigyrau'r flwyddyn flaenorol yn y paragraff hwn wedi cael eu haddasu i wneud rhai cywiriadau).

Mae incwm o fuddsoddiadau wedi lleihau'n sylweddol o gymharu â'r blynnyddoedd diwethaf oherwydd newid yn y buddsoddiadau a wneir gan Gyngor Gwynedd. Mae'r holl stoc wedi ei werthu ac mae'r arian parod yn sgil hynny yn cael ei ddefnyddio i wahanu'r gronfa.

Nodyn 2

Dan ddarpariaethau Cronfa'r Degwm, mae Conwy yn dyrannu grantiau i amrywiol sefydliadau. Y swm oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2016/17 oedd amcangyfrifo o £7,713 (£10,401 yn 2015/16) a chafodd £5,800 eu dyrannu (£4,900 yn 2015/16). Mae'r balans oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2016/17 wedi'i gario ymlaen i'w ddyrannu yn 2017/18.

Nodyn 3

Ail-brisiwyd y tir a ddelir gan y gronfa cyn y dadgyfuno posibl. Gwerth y tir yn 1996 oedd £26,250 a gwerth y tir yn 2014 oedd £365,000. Cyfran Conwy o'r gwerth newydd yw £65,007 (17.810244%).

Mantolen

Nodyn 1

Mae cyfran Conwy o'r tir a ddelir gan y brif gronfa yn £65,007 (£65,007 yn 2015/16). Ail-brisiwyd y tir yn 2014/15 yn barod ar gyfer dadelfeniad y gronfa.

Nodyn 2

Nid yw'r gronfa bellach yn dal buddsoddiadau gan fod y rhain wedi eu trosi i arian yn sgil dadgyfuno'r gronfa yn y dyfodol agos.

Mae'r brif gronfa bellach yn cael ei dal fel adneuon arian parod sydd â llog yn cronni. Yn 2016/17 roedd y swm yn £1,802,836 (£1,798,684 yn 2015/16). Cyfran Conwy o'r gronfa yw 17.810244% o'r cyfanswm. Roedd y swm arian parod a oedd gan Conwy yn 2016/17 yn dod i £62,310 (£62,955 yn 2015/16). O'r swm hwn mae £57,542 (£57,542 yn 2015/16) yn cael ei ddal fel arian parod na ellir ei dosbarthu ac felly mae'n cael ei fuddsoddi i gynhyrchu incwm ar gyfer ei ddosbarthu.

Nodyn 3

Swm y dyledwr ar y fantolen yw cyfran Conwy o'r swm a ddelir gan Gyngor Gwynedd. Mae swm y credydwy'r a ddangosir ar y fantolen yn cynnwys cyfran Conwy o gredydwy'r i'r brif gronfa.

YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST

Datganiad Cyfrifon 2016/17

Rhagair esboniadol

Yn 2016/17, y Cyngor oedd Ymddiriedolwr Ceidwad y gronfa hon.

Polisiau Cyfrifo

Ceir manylion am y polisiau cyfrifo ar dudalennau 18 i 37, sy'n berthnasol i eitemau yn y Cyfrifon. Mae'r Cyfrifon hefyd yn dilyn Datganiad a Argymhellwyd gan y Comisiwn Elusennau.

Y prif egwyddor sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor croniad sy'n nodi bod rhaid cynnwys debydwyr a chredydwy'r yn y cyfrifon.

Nid yw'r datganiadau hyn yn cael eu harchwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru.

**CYFRIF INCWM A GWARIANT AR GYFER Y FLWYDDYN A
DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2017**

	2016/17 £	2015/16 £
ADNODDAU’N CODI		
Rhoddion	-	-
Llog ar Fuddsoddiadau	2,827	4,276
Llai Gwariant	(7,000)	(16,390)
		(12,114)
Adnoddau a ddygwyd ymlaen	867,095	879,209
Adnoddau a gariwyd ymlaen	862,922	867,095
Symudiad yn y flwyddyn	(4,173)	12,114

TAFLEN FALANS AR 31 MAWRTH

	2017 £	2016 £
Asedau cyfredol		
Buddsoddiadau	862,922	867,095
Rhwymedigaeth Cyfredol	-	-
Balans y Gronfa	862,922	867,095

Nodyn 1

Mae'r Gronfa Arian yn cael ei buddsoddi gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac yn ennill llog, y gyfradd a ddefnyddir yw cyfartaledd cyfradd LIBOR 7 diwrnod am y misoedd perthnasol.

GEIRFA

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL

Addasiadau perthnasol sy'n ymwneud â'r flwyddyn flaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisiau cyfrifo neu gywiriad camgymeriadau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau cylchol normal neu addasiadau o amcangyfrifon cyfrifo a wnaed mewn blwyddyn flaenorol.

ADNODDAU HYLIFOL

Buddsoddiadau ased cyfredol sy'n rhwydd i'w gwaredu gan y Cyngor heb aflonyddu ar ei fusnes ac sydd naill ai:

- Yn drosglwyddadwy'n hawdd i symiau hysbys o arian parod ar neu'n agos at y swm a gludir; neu
- Yn cael eu masnachu mewn marchnad weithredol

AMHARIAD

Lleihad mewn gwerth ased sefydlog dan ei swm a gludir yn y Fantolen.

AMORTEIDDIAD

Dileu rhwymedigaeth yn raddol, fel benthyciad, drwy daliadau rheolaidd dros gyfnod penodol o amser. Rhaid i'r fath daliadau fod yn ddigon i gynnwys y prifswm a'r llog.

ARCHWILIO CYFRIFON

Archwiliad annibynnol o faterion ariannol y Cyngor.

ARIAN

Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac mewn adneuon ar gais.

ARIANNU CYFALAF

Arian a godir i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycia, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, refeniw cronfeydd wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

ASED

Eitem sydd â gwerth i'r Cyngor mewn termau ariannol. Mae eitemau'n cael eu categorio fel rhai cyfredol neu sefydlog:

- Bydd ased cyfredol yn cael ei ddefnyddio neu'n peidio â bod â gwerth perthnasol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Mae ased sefydlog yn rhoi buddiannau i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n darparu ar eu cyfer am gyfnod o fwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. canolfan gymuned, neu anniriaethol, e.e., trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASED WRTH GEFN

Mae ased wrth gefn yn ased posib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Gellir diffinio eitem anniriaethol (nid un ffisegol) fel ased pan fo'r mynediad at fuddiannau economaidd i'r dyfodol y mae'n ei gynrychioli'n cael ei reoli gan yr endid adrodd. Mae Asedau Anniriaethol y Cyngor hwn yn cynnwys trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Asedau mae'r Cyngor yn bwriadu eu dal am byth, nad oes iddynt oes ddefnyddiol benodadwy ac a all fod â chyfyngiadau ar eu gwaredu. Enghreifftiau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASEDAU GWEITHREDOL

Asedau sefydlog sy'n cael eu dal a'u meddiannu, defnyddio neu eu treulio gan y Cyngor wrth iddo ddilyn ei strategaeth ac wrth gyflenwi'n uniongyrchol y gwasanaethau hynny y mae ganddo gyfrifoldeb drostynt naill ai'n statudol neu â disgresiwn.

ASEDAU NAD YDYNT YN WEITHREDOL

Asedau sefydlog a ddelir gan y Cyngor ond nad ydynt yn cael eu meddiannu, defnyddio neu eu treulio'n uniongyrchol wrth gyflenwi gwasanaethau. Enghreifftiau yw eiddo buddsoddiad, asedau yn cael eu hadeiladu neu asedau dros ben i anghenion tra'n disgwyl eu gwerthu neu ailddatblygu.

ASEDAU SEILWAITH

Asedau sefydlog sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, y mae eu gwerth yn adferadwy yn unig drwy ddefnydd parhaus a grëwyd gan yr ased. Enghreifftiau yw priffyrdd, llwybrau a phontydd.

ASEDAU TREFTADAETH

Mae Ased Treftadaeth yn ased sydd â rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol sy'n cael ei dal a'i chynnal oherwydd ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant yn bennaf.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCIAD MEDDAL

Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar raddfa llai na graddfa'r farchnad, fel arfer am resymau polisi. Yn aml gwneir y fath fenthyciadau i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn eu hystyried fel rhai sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BUDD-DALIADAU TAI

System o gymorth ariannol i unigolion tuag at gostau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau, gyda chymhorthdal gan lywodraeth ganolog.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol neu adeiladol i'w dyfarnu, ac sy'n cael eu dyfarnu'n ôl pwerau disgresiwn y Cyngor fel y Rheoliadau Llywodraeth Leol (Taliadau Disgresiwn) 1996.

BUDDIANNAU GWEITHWYR

Bob ffurf o ystyriaeth a roddir gan y cyngor fel cyfnewid am wasanaeth a roddir gan ei weithwyr.

BUDDIANNAU TERFYNU A PHECYNNAU YMADAEL

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol. Mae costau'r Buddiannau Terfynu yn cael eu hystyried yn Becynnau Ymadael.

BUDDIANNAU YMDDEOLIAD

Bob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan gyflogwr yn lle gwasanaethau a gyflenwyd gan weithwyr sy'n daladwy ar ôl terfyn y gyflogaeth.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Bydd buddsoddiadau'r gronfa bensiwn yn cael eu cyfrifo yn natganiadau'r gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar awdurdodau i ddatgelu, fel rhan o ofynion datgelu sy'n ymwneud â buddiannau ymddeoliad, siâr i'w briodoli o asedau'r cynllun pensiwn sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

BUSNES HYFYW

Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi ar y dybiaeth y bydd y Cyngor yn parhau mewn bodolaeth weithredol am y dyfodol rhagweladwy.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a mwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheiny y gall y llywodraeth fenthycia ei hun.

BWRDD YMGYNGHOROL ADRODD ARIANNOL (FRAB)

Y corff annibynnol sy'n cynghori'r Llywodraeth ar faterion cyfrifo.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo

COST AMNEWID DIBRISIEDIG (DRC)

Dull o brisio sy'n rhoi amcan cydnabyddedig i werth marchnad eiddo arbenigol. Mae'n amcangyfrif o werth y farchnad i ddefnydd presennol y tir, ynghyd â chostau amnewid gros

presennol i'r adeilad llai lwfans ar gyfer dirywiad ffisegol yr ased oherwydd ei stad ffisegol gyfatebol bresennol.

COST GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd mewn gwerth cyfredol o rwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y disgwylir iddo ddeillio o wasanaeth gweithiwr yn y cyfnod presennol.

COST GWASANAETH YN Y GORFFENNOL (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun sy'n gysylltiedig â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n deillio yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeoliad.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU

Dyma orbenion nad yw unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt yn awr, ac fel y cyfryw nid ydynt yn cael eu dosrannu i Wasanaethau.

CONTRACT TYMOR HIR

Contract a ffurfir ar gyfer dylunio, cynhyrchu neu adeiladu ased sylweddol unigol neu ddarpariaeth gwasanaeth (neu gyfuniad o asedau neu wasanaethau sydd gyda'i gilydd yn ffurfio prosiect unigol), ble bo'r amser a gymerir i gwblhau'n sylweddol y contract o'r fath fel ei fod yn disgyn i mewn i fwy nag un cyfnod cyfrifo.

COST LLOG (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig, y cynnydd disgwyliedig yn ystod y cyfnod o werth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun oherwydd bod y buddiannau yn un cyfnod yn nes at setliad.

CRAIDD CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD

Mae'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd yn cynnwys yr holl weithgareddau penodol y mae awdurdodau lleol yn ymgymryd â nhw, oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlbwrpas. Felly mae cost y gweithgareddau hyn yn uwch na phe byddai cyfres o gyrff annibynnol, un pwrpas, enwebedig yn rheoli'r un gwasanaethau. Felly, nid oes sail resymol dros ddyrannu'r costau hyn i wasanaethau.

CREDYDWR

Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniad dros ben, diffyg a meddiannau dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae cronfeydd wrth gefn o natur refeniw ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio peth cyfalaf cronfeydd wrth gefn fel y cyfrif ailddatganiad asedau sefydlog i gwrdd â gwariant cyfredol.

CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETH

Cronfeydd a weinyddir gan y Cyngor i bwrpasau fel gwobrwyon, elusennau, prosiectau penodol ac ar ran plant dan oed.

CRONIADAU

Symiau a gynhwysir yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm refeniw a chyfalaf incwm a'r gwariant a enillwyd neu yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn ariannol, ond nad oedd taliad gwirioneddol wedi ei dderbyn neu ei wneud ar ei gyfer ar 31 Mawrth.

CYDNABYDDIAETH ARIANNOL

Mae'r holl symiau a delir i neu sy'n dderbyniadwy gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (cyn belled ag y mae'r symiau hynny'n daladwy yn nhreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau eraill a dderbyniwyd heblaw mewn arian parod. Mae cyfraniadau pensiwn sy'n daladwy gan y cyflogwr yn cael eu heithrio.

CYFNOD CYFRIFO

Y cyfnod o amser a gynhwysir yn y cyfrifon, fel arfer cyfnod o ddeuddeng mis yn cychwyn ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y Fantolen.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

CYFRIF INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Cyfrif referniw'r Cyngor sy'n adrodd am gost net am y flwyddyn o'r swyddogaethau mae'n gyfrifol amdanynt ac yn dangos sut y cyllidwyd y gost honno o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

CYFWERTH ARIAN

Buddsoddiadau tymor byr, hylifol iawn sy'n hawdd i'w trosi i symiau hysbys o arian parod ac sy'n destun i risg fechan o newid mewn gwerth.

CYLLIDEB

Rhagolygon o wariant referniw a chyfalaf net dros y cyfnod cyfrifo.

CYNLLUN PENSIWN BUDDIANNAU DIFFINIEDIG

Cynlluniau pensiwn ble bo buddiannau a dderbynnir gan y cyfranogwyr yn annibynnol ar y cyfraniadau a dalwyd, ac nad ydynt yn uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

CYSONDEB

Y cysyniad fod triniaeth gyfrifo o eitemau tebyg o fewn cyfnod cyfrifo ac o un cyfnod i'r nesaf yr un fath.

DARPARIAETH

Swm a osodir o'r neilltu ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n sicr neu'n debygol iawn o ddigwydd ond bod y symiau neu'r dyddiadau pryd y byddant yn digwydd yn ansicr.

DERBYNION CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau sefydlog eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbynion cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth ond ni ellir eu defnyddio i gyllido referniw gwariant.

DIBRISANT

Mesur o'r gost o dreulio, defnyddio neu fel arall leihau oes economaidd ddefnyddiol asedau sefydlog y Cyngor yn ystod y cyfnod cyfrifo, p'un a yw hynny o ddefnydd, treuliad amser neu anarferiant trwy newidiadau technegol neu rai eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafrïol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

DULL UNED RHAGAMCANEDIG

Dull prasio buddiannau cronus ble mae'r rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn gwneud lwfans am gyflogau rhagamcanedig. Y buddiannau cronus yw'r buddiannau gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, p'un a ydynt yn hawliau a roddwyd ai peidio.

DYCHWELIAD DISGWYLIEDIG AR ASEDAU PENSIWN

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig a ariennir, a'r raddfa dychweliad ar gyfartaledd, yn cynnwys incwm a newidiadau mewn Gwerth Teg ond yn net o dreuliau cynllun, a ddisgwylir dros weddill oes y rhwymedigaeth gysylltiedig ar yr asedau gwirioneddol a ddelir gan y cynllun.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

DYLEDWR

Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

EITEMAU ANGHYFFREDIN

Eitemau perthnasol, gyda graddfa uchel o annormalrwydd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n disgyn tu allan i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac na ddisgwylir iddynt ailddigwydd. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, na chwaith yn cynnwys eitemau cyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

EITEMAU EITHRIADOL

Eitemau perthnasol sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n dod oddi mewn i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac sydd angen eu datgelu ar wahân oherwydd eu maint neu ddigwyddiad i roi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

ENILLION A CHOLLEDION ACTWARAIDD

I gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y newidiadau mewn arian dros ben neu ddiffyg actwaraidd sy'n codi oherwydd:

- Nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r tybiaethau actwaraidd a wnaethpwyd i'r prisiant diwethaf (enillion a cholledion profiad); neu
- Fod y tybiaethau actwaraidd wedi newid.

GRADDFA LLOG EFFEITHIOL

Dyma raddfa llog sydd ei hangen i ddisgowntio y maes amcangyfrifedig o lif arian prifswm a llog drwy oes ddisgwyliedig offerynnau ariannol i gyfateb i'r swm ar yr adnabyddiaeth gychwynnol.

GRANT CEFNOGI REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Gymru i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

GRANTIAU LLYWODRAETH

Grantiau a wneir gan y llywodraeth tuag at naill ai wariant refeniw neu gyfalaf gan ddisgwyl cydymffurfriad yn y gorffennol neu i'r dyfodol gyda rhai amodau penodol sy'n ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau hyn fod yn benodol i gynllun neilltuoel neu gall gefnogi gwariant refeniw'r Cyngor yn gyffredinol.

GWAITH YN MYND YN EI FLAEN (WIP)

Cost gwaith a berfformir ar brosiect heb ei offen ar ddyddiad y Fantolen.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r cyfnod cyfrifo cyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased sefydlog presennol.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi neu gyllido.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL (EUV)

Y swm amcangyfrifedig y dylid cyfnewid eiddo amdano ar ddyddiad prisio rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn trafodyn hyd braich, ar ôl marchnata priodol pryd yr oedd y partion yn gweithredu'n wybodus, darbodus a heb orfodaeth, gan gymryd fod y prynwr yn cael meddiant gwag ar bob rhan o'r eiddo sydd ei angen gan y busnes ac yn anwybyddu defnyddiau amgen posib ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth marchnad wahaniaethu o'r hyn oedd ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth dros ben ar y gost leiaf.

GWERTH GWEDDILLIOL

Gwerth net ased y gellir ei wireddu ar ddiwedd ei oes ddefnyddiol.

GWERTH LLYFR NET

Y swm y mae asedau sefydlog yn cael eu gosod arnynt yn y Fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu werth cyfredol llai'r symiau cronus ar gyfer dibrisiant.

GWERTH TEG

Gwerth teg ased yw'r pris y gellid ei gyfnewid amdano mewn trafodion hyd braich, llai, ble bo'n berthnasol, unrhyw grantiau derbyniadwy tuag at brynu neu ddefnyddio'r ased.

GWERTH TRETHADWY

Rhent tybiedig blyneddol hereditament, a ddefnyddir i bwrpasau TAC.

INCWM

Symiau mae'r Cyngor yn eu derbyn neu mae'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, yn cynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (MRP)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthychiadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

LASAAC

Pwyllgor Ymgynghorol Cyfrifon Awdurdodau Lleol (Yr Alban).

LLIF ARIAN

Llif i mewn ac allan o arian parod a chyfwerth arian.

MATEROLIAETH

Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau y gellid disgwyl iddynt, pe gadewid hwy allan, neu eu camgynrychioli, arwain at lurguniad o'r datganiadau ariannol ac yn y pen draw gamarwain defnyddiwr y cyfrifon.

MENTER CYLLID PREIFAT (PFI)

Yn nodweddiadol mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector breifat yn adeiladu neu wella eiddo a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, ac yn gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod penodol o amser ar ran y corff sector gyhoeddus. yn ei le, mae'r corff sector gyhoeddus yn talu am ddefnydd yr asedau a gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.

MYNEGAI PRISIAU DEFNYDDIWR (CPI)

Mesur o chwyddiant y gellir ei gymharu'n rhyngwladol sy'n defnyddio methodolegau a strwythurau sy'n dilyn Deddfwriaeth a Chanllawiau Rhyngwladol.

MYNEGAI PRISIAU MANWERTHU (RPI)

Datblygwyd yn wreiddiol fel mynegai gwneud iawn i ddiogelu gweithwyr, yn gysylltiedig â'r Rhyfel Byd Cyntaf. Ar ôl nifero ddatblygiadau sylweddol, daeth i gael ei ddefnyddio fel y prif fesur domestig o chwyddiant.

OES ECONOMAIDD DDEFNYDDIOL (UEL)

Y cyfnod dros yr hwn y bydd y Cyngor yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

OFFERYNNAU ARIANNOL

Unrhyw gontract sy'n arwain at ased ariannol i un endid a rhwymedigaeth ariannol neu offeryn ecwiti un arall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol, o dderbyniadwyon masnach syml (anfonebau sydd angen eu talu) a thaladwyon masnach (anfonebau sy'n ddyledus) i ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae diffiniad manwl o Bartiön Cysylltiedig yn FRS 8. I bwrpasau'r Cyngor, tybir bod Partiön Cysylltiedig yn cynnwys aelodau'r Cyngor, y Prif Weithredwr ac aelodau agos o'u teulu a'u haelwyd.

PARTNERIAETHAU CYHOEDDUS PREIFAT (PPP)

Menter ar y cyd pan fo partner sector breifat yn cytuno i ddarparu gwasanaethau i neu ar ran sefydliad sector gyhoeddus. Mae Menter Gyllid Preifat yn ffurf o PPP.

POLISIAU CYFRIFO

Yr egwyddorion, seiliau, confensiynau, rheolau ac arferion a ddefnyddir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

PRAESEPT

Yr ardoll a wneir gan awdurdodau praesept ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm y Dreth Gyngor ar eu rhan.

PRYDLES

Cytundeb ble bo'r prydleswr yn rhoi hawl i'r deilydd prydles ddefnyddio ased am gyfnod o amser, ar amod taliad neu gyfres o daliadau.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

REFENIW GWARIANT

Treuliau dydd i ddydd o ddarparu gwasanaethau.

RHESTRAU STOC

Eitemau o ddeunyddiau crai a deunyddiau mae'r Cyngor wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal gan ddisgwyl defnydd i'r dyfodol. Enghreifftiau yw deunyddiau defnyddiadwy, deunyddiau crai a gwaith sy'n mynd yn ei flaen.

RHWYMEDIGAETH

Rhwymedigaeth yw pan fo gan y Cyngor ddyled i'w thalu i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae rhwymedigaeth gyfredol yn swm a fydd yn dod yn daladwy neu y gellid ei galw i mewn yn ystod y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwy'r neu arian parod wedi'u gordynnu.

- Mae rhwymedigaeth ohiriedig yn swm sydd drwy drefniant yn daladwy tu draw i'r flwyddyn nesaf ar ryw bwynt yn y dyfodol neu i'w dalu i ffwrdd trwy swm blynyddol dros gyfnod o amser.

RHWYMEDIGAETH ADEILADOL

Rhwymedigaeth sy'n deillio o weithredoedd yr Awdurdod pan:

- drwy batrwm sefydlog o arferion yn y gorffennol, polisiâu a gyhoeddwyd, neu ddatganiad cyfredol digon penodol, mae'r Awdurdod wedi rhoi arwydd i bartion eraill y bydd yn derbyn cyfrifoldebau penodol; ac
- ganlyniad, mae'r Awdurdod wedi creu disgwyliad dilys ar ran partion eraill y bydd yn cyflawni y cyfrifoldebau hynny.

RHWYMEDIGAETH WRTH GEFN

Mae rhwymedigaeth wrth gefn naill ai'n:

- Rhwymedigaeth bosib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor; neu'n
- Rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol ble nad yw'n debygol y bydd angen trosglwyddiad o fuddiannau economaidd, neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth gyda dibynadwyedd digonol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl y dyddiad prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun a fesurir yn ystod y dull uned a ragamcanir yn adlewyrchu'r buddiannau mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu i'r Gwasanaeth hyd at y dyddiad prisiant.

SAFONAU ADRODD ARIANNOL RHYNGWLADOL (IFRS)

Mae'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol yn swit o safonau cyfrifo a ddefnyddir ar draws y byd. Yng Nghyllideb 2007, cyhoeddodd y canghellor-ar-y-pryd y byddai Sector Gyhoeddus y DU yn mabwysiadu'r IFRS, gan fod hwn yn cael ei ystyried fer arfer gorau ac y byddai'n caniatáu gwneud cymariaethau rhyngwladol. O ganlyniad mae CIPFA/LASAC yn cynhyrchu Cod Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain wedi ei seilio ar IFRS, a oruchwylir gan y Bwrdd Ymgynghori Adrodd Ariannol (FRAB).

SAFONAU CYFRIFO RHYNGWLADOL Y SECTOR GYHOEDDUS (IPSAS)

Y safonau cyfrifo sydd wedi'u datblygu'n arbennig ar gyfer y sector gyhoeddus gan Fwrdd Safonau Cyfrifo Rhyngwladol y Sector Gyhoeddus (IPSASB).

SOLACE

Cymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol

TREFNIADAU ASIANTAETHAU

Trefniant rhwng dau sefydliad ble y bydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y parti arall, y telir yr arian iddo wedi hynny. Enghraifft yw casgliadau NNDR, ble mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant bilio i lywodraeth ganol, gan gasglu arian gan drethdalwyr ar ran y llywodraeth ganolog ac yna ei dalu iddynt.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae trefniant consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn cynnwys y grantwr (fel rheol corff sector gyhoeddus) yn rhoi i'r gweithredydd (fel rheol corff sector breifat), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad cyhoeddus at gyfleusterau economaidd a chymdeithasol.

TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL (TAC)

Mae graddfeydd trethi annomestig cenedlaethol yn ardoll ar fusnesau, wedi'i seilio ar raddfa genedlaethol yn y bunt a osodir gan y llywodraeth a'i luosi gan werth trethadwy asesedig yr eiddo dan sylw. Caiff ei gasglu gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna ei ailddosbarthu'n ôl i gefnogi cost gwasanaethau.

TRAFODION PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae'r Datganiad o Ymarfer a Argymhellir yn gwneud datgeliad o unrhyw drafodion perthnasol rhwng y Cyngor a Phartion Cysylltiedig yn ofynnol er mwyn sicrhau fod rhanddeiliaid yn ymwybodol pryd mae'r trafodion hyn yn digwydd a goblygiadau hynny.

Y FANTOLEN

Datganiad o'r asedau, rhwymedigaethau a balansau eraill cofnodedig ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

2016/2017

1 Pwrpas y Datganiad Llywodraethu Blynyddol

- 1.1 Mae mynd i'r afael ag anghenion ein cymunedau, y gostyngiad sylweddol mewn adnoddau a diwygiadau'r llywodraeth yn her fawr i gynghorau. Er mwyn mynd i'r afael â'r heriau hyn mae'n rhaid i bob cyngor sicrhau bod trefniadau llywodraethu corfforaethol (y modd rydym yn cyfarwyddo ac yn rheoli ein busnes ac yn ymwneud â chymunedau) yn cefnogi'r gwaith o reoli risgiau a darparu gwasanaethau yn effeithiol. Mae a wnelo llywodraethu corfforaethol â'r ffordd y bydd aelodau etholedig a swyddogion yn ymdrin â busnes y Cyngor, ac â sut y byddwn yn ymgysylltu â'r gymuned, rhanddeiliaid a phartneriaid.
- 1.2 Mae fframwaith llywodraethu, wedi'i gefnogi gan God Llywodraethu Corfforaethol Lleol, wedi'i sefydlu gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (yr Awdurdod), ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad cyfrifon blynyddol. Mae hyn yn cyd-fynd ag arferion priodol. Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n sail i weithrediadau'r Awdurdod, ac a ddefnyddir gan yr awdurdod i roi cyfrif amdano'i hyn i'r gymuned, i ymgysylltu â'r gymuned, ac i weithio gyda'r gymuned. Mae'n galluogi'r Awdurdod i fonitro cyflawniad ei flaenoriaethau strategol ac i ystyried a yw'r blaenoriaethau hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau cost-effeithiol priodol a gwelliannau parhaus.
- 1.3 Dyluniwyd y fframwaith llywodraethu i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu pob risg. Felly, mae'n darparu sicrwydd rhesymol yn hytrach na sicrwydd absoliwt o effeithiolrwydd.
- 1.4 Mae'r datganiad hwn hefyd yn cynnwys hunanasesiad yr Awdurdod o gydymffurfio â'n Cod Llywodraethu Corfforaethol ac yn nodi a ydym wedi bodloni gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014. Dylid darllen y datganiad hwn gyda'r trefniadau atebolrwydd rheoli perfformiad a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol a gyhoeddir erbyn 31 Hydref pob blwyddyn¹.

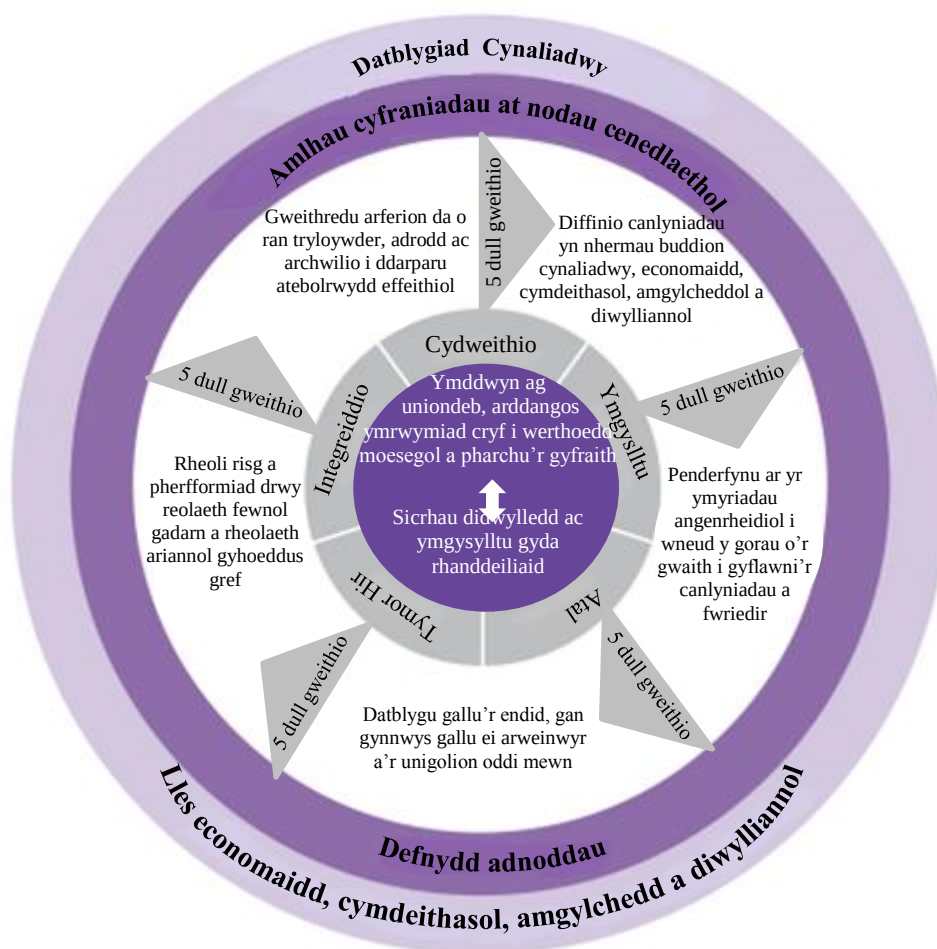
2 Cwmpas Cyfrifoldeb

- 2.1 Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, ei gyfrif a'i ddefnyddio'n briodol mewn modd economaidd, effeithlon ac effeithiol. Dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 a Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 mae'n ddyletswydd ar yr Awdurdod i sicrhau gwelliannau parhaus yn y modd y caiff swyddogaethau eu harfer, gan roi sylw i faterion economaidd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd. Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd dan Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i weithredu'n unol â'r egwyddor cynaliadwyedd ac i sicrhau bod hyn yn sail i'r broses o wneud penderfyniadau. Datblygu Cynaliadwy yw'r broses o wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i'r Awdurdod weithredu mewn ffordd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion presennol yn cael eu diwallu heb amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.
- 2.2 Wrth gyflawni ein cyfrifoldebau cyffredinol, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer rheoli ei faterion, ac am sicrhau y ceir system reoli fewnol

¹ www.conwy.gov.uk/atebolrwydd

gadarn sy'n hwyluso cyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, ac sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

- 2.3 Er mwyn dangos llywodraethu da mae'n rhaid i'r Awdurdod ddangos ei fod yn cydymffurfio â'r egwyddorion craidd (a chefnogi) a geir yn y Fframwaith ar gyfer Cyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol (2007) ac Adendwm 2012, a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr yr Awdurdodau Lleol (SOLACE). Roedd Fframwaith Rhyngwladol ar gyfer Cyflawni Llywodraethu Da yn y Sector Cyhoeddus (2014) yn cyhoeddi cyfres newydd o Egwyddorion Cyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol. Cyhoeddwyd nodiadau canllaw ar gyfer awdurdodau Cymreig yn 2016. Mae'r datganiad hwn wedi'i baratoi yn unol â'r egwyddorion diwygiedig.

3 Y Fframwaith Llywodraethu

- 3.1 Mae'r Fframwaith Cenedlaethol yn diffinio llywodraethu fel a ganlyn:

Mae Llywodraethu yn cynnwys y trefniadau a roddwyd ar waith i sicrhau bod y canlyniadau a fwriedir ar gyfer rhanddeiliaid yn cael eu diffinio a'u cyflawni.

Darparu llywodraethu da yn y sector cyhoeddus, mae'n rhaid i'r cyrff llywodraethu a'r unigolion sy'n gweithio ar gyfer y sector cyhoeddus gyflawni amcanion eu sefydliad wrth weithredu er lles y cyhoedd bob amser.

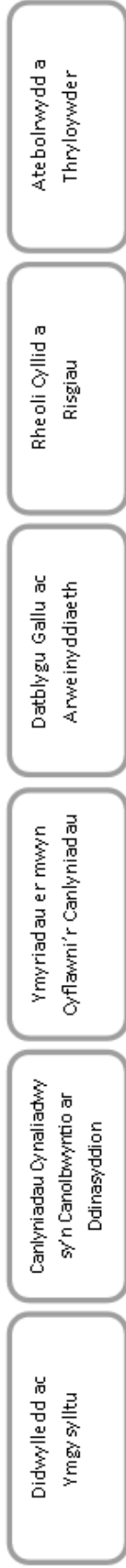
- 3.2 Mae a wnelo llywodraethu â'r ffordd y mae cyrff cyhoeddus yn sicrhau eu bod yn gwneud y pethau cywir yn y ffordd gywir ar gyfer y bobl gywir, mewn modd amserol, cynhwysol, agored ac atebol. Mae'n cynnwys y systemau a'r prosesau, a'r diwylliannau a'r gwerthoedd, sy'n cyfarwyddo ac yn rheoli cyrff cyhoeddus ac a ddefnyddir gan yr awdurdod i roi cyfrif amdano'i hyn i'r gymuned, i ymgysylltu â'r gymuned a, pan fo'n briodol, i arwain eu cymunedau (Adroddiad Llywodraethu Da wrth Benderfynu ar Newidiadau Sylweddol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer Conwy).
- 3.3 Mae'r datganiad hwn yn disgrifio elfennau allweddol Fframwaith Llywodraethu'r Awdurdod a'n hunanasesiad o'r graddau yr ydym yn cydymffurfio â Chod Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor. Mae'r sicrwydd llywodraethu sydd yn y datganiad hwn yn cael ei strwythuro o amgylch pob un o Egwyddorion Llywodraethu Da CIPFA fel y cyfeiriwyd atynt ym mharagraff 2.3.
- 3.4 Mae pob un o'r egwyddorion hyn yn rhan bwysig o drefniadau Cod Llywodraethu Corfforaethol yr Awdurdod. Drwy ddefnyddio'r egwyddorion hyn gallwn ddangos ein bod yn darparu gwasanaethau i'n trigolion a'n cymunedau mewn ffordd sy'n dangos atebolrwydd, tryloywder, effeithiolrwydd, gonestrwydd a chynwysoldeb.
- 3.5 Mae'r diagram ar y dudalen nesaf yn amlinellu'r Fframwaith Llywodraethu (ceir fersiwn PDF isod).

Governance Diagram v5 inc links cymraeg .pdf

FFRAMWAITH LLYWODRAETHU CYNGOR BWRD BISTREF SIROL CONWY

Mae llywodraethu corfforaethol yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwyllianau a'r gwerthoedd, sy'n cyfarwyddo ac yn rheoli cyrff llywodraeth leol ac a ddefnyddir er mwyn bod yn atebol dros gymunedau, ymgysylltu â nhw a, lle bo'n briodol, eu harwain.

Dogfennau allweddol a adolygir/datblygir yn flynyddol

Y Cynllun Corfforaethol	Y Gyfraith a Llywodraethu
Adroddiad Blynnyddol	Datganiadau Atebolrwydd Cyllideb
Datganiad Llywodraethu Blynnyddol	Grŵp Gwella ac Archwilio
Adroddiadau Cyllid	Proses Iechyd a Diogelwch
Polisi Diogelwch Gwybodaeth a Corfforaethol	Corfforaethol
Cynllun Rheoli Aseadau	Mewnwyd Gorfforaethol
Cofrestr Risgiau Corfforaethol	Cynllun Hyfforddi Corfforaethol
Dirprwyo gan/i Gyfarwyddwyr	Taflen/Gwybodaeth Treth y
Cynlluniau Gwasanaethau	Cyngor
Protocol Archwilio Mewnol/Allanol	Proses Adborth Owsmeriaid
Strategaeth TGCh	Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau
Strategaeth Wybodaeth	Diogelu Data
Strategaeth Ariannol Tymor Canolig	Fforymau Rhanddeiliaid
Cynllun Lwfansau Aelodau	Rhyddid Gwybodaeth
Cod Darbodus a'r Trysorlys	Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig
Datganiad Cyfrifon	(Prif Weithredwr)

Dogfennau allweddol a adolygir/datblygir ar sail ad hoc

Polisi Gwrth-Dwyll a Ulygredd	Pwllgor Archwilio a Llywodraethu
Fframwaith Cynllunio Busnes	Datganiadau Atebolrwydd Cyllideb
Cod Ymddygiad	Grŵp Gwella ac Archwilio
Strategaeth Cyfathrebu	Proses Iechyd a Diogelwch
Strategaeth Cynnwys y Gymuned	Corfforaethol
Y Cyfansoddiad	Mewnwyd Gorfforaethol
Polisi Cwynion	Cynllun Hyfforddi Corfforaethol
Siarter Owsmeriaid	Taflen/Gwybodaeth Treth y
Strategaeth Caffael Corfforaethol a Rheolau'r	Cyngor
Weithdrefn Contractau	Proses Adborth Owsmeriaid
Cynllun Cydraddoldeb Strategol	Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau
Ffincial Rheoliadau Ariannol	Diogelu Data
Polisiau Iechyd a Diogelwch	Fforymau Rhanddeiliaid
Strategaeth Adnoddau Dynol	Rhyddid Gwybodaeth
Fframwaith Llywodraethu Gwybodaeth	Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig
Perthnasau Aelodau/Swyddogion	(Prif Weithredwr)
Rheolau Gweithdrefnau Cyflogi Swyddogion	Panel Cydnabyddiaeth Ariannol
Fframwaith Llywodraethu Partneriaethau	Annibynnol
Fframwaith Rheoli Perfformiad	Adroddiadau Arolygiaeth
Protocol Ymgysylltu a'r Cyhoedd	Archwilio Mewnol
Cofnod o Benderfyniadau	Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth
Cynlluniau Parhad Gwasanaeth	Gwella Conwy
Polisi Rhannu Pryderon	Swydd-Ddisgrifiadau
Datganiad Polisi a Gweithdrefnau Rheoli Risg	Proses Gwerthuso Swydd

Prosesau / Monitro Rheoleiddiol

Pwllgor Archwilio a Llywodraethu	Y Gyfraith a Llywodraethu
Datganiadau Atebolrwydd Cyllideb	Datblygu a Chyflwyno Aelodau
Grŵp Gwella ac Archwilio	Swyddog Monitro
Proses Iechyd a Diogelwch	Fforwm Rheolwyr
Corfforaethol	Adolygiadau Datblygu Perfformiad
Mewnwyd Gorfforaethol	Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
Cynllun Hyfforddi Corfforaethol	Cyfarfodydd Cyngor a Rhaglenni
Taflen/Gwybodaeth Treth y	Gwaith i'r Dyfodol Cyfun
Cyngor	Grŵp Adolygu Adroddiadau
Proses Adborth Owsmeriaid	Pwllgorau Craffu
Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau	Pwllgor Safonau
Diogelu Data	Cyflwyno Staff
Fforymau Rhanddeiliaid	Arolygon Staff
Rhyddid Gwybodaeth	Cyngor Staff
Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig	Tîm Arweinyddiaeth Strategol =
(Prif Weithredwr)	Lwch Dîm Rheoli
Panel Cydnabyddiaeth Ariannol	Cynllun Dirprwy
Annibynnol	Gwefan Allanol a'r Cyfryngau
Adroddiadau Arolygiaeth	Cymdeithasol
Archwilio Mewnol	Polisi Diogelu
Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth	Bwletin Conwy
Gwella Conwy	
Swydd-Ddisgrifiadau	
Proses Gwerthuso Swydd	

Egwyddor A. Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheol y gyfraith

Mae endidau sector cyhoeddus yn atebol nid yn unig i faint y maent yn ei wario, ond hefyd ar gyfer sut y maent yn defnyddio'r adnoddau sydd o dan eu stiwardiaeth. Mae hyn yn cynnwys atebolrwydd am allbynnau, cadarnhaol a negyddol, ac ar gyfer y canlyniadau a gyflawnwyd ganddynt. Mae endidau sector cyhoeddus yn atebol i gyrff deddfwriaethol ar gyfer ymarfer awdurdod cyfreithlon mewn cymdeithas. Mae hyn yn ei gwneud hi'n hanfodol y gall pob endid yn ei gyfanrwydd ddangos pa mor briodol yw ei holl weithredoedd a bod ganddo fecanweithiau ar waith i annog a gorfodi cadw at werthoedd moesegol ac i barchu rheol y gyfraith.

A1 Trefniadau Presennol

A) Mae elfennau Moesegol y Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys:

- **Cod ymddygiad** ar gyfer aelodau sy'n cael ei gyfleu trwy'r cyflwyniad aelodau ac mae'n rhaid i bob aelod lofnodi i gydnabod eu bod yn cydymffurfio
- **Cyflwyniad staff** sy'n trafod gwerthoedd ymddygiadol Conwy, fframwaith cymhwysedd, disgwyliadau o gwmpas y rôl fel gweithiwr sector cyhoeddus, y llyfryn parch, polisi disgyblu a rheoliadau ariannol
- Cod ymddygiad cynllunio
- Protocol sy'n rheoli'r berthynas rhwng aelodau/swyddogion
- Polisi rhannu pryderon, sydd wedi'i hyrwyddo yn eang o fewn y Cyngor (wedi'i ddiweddarau fis Ebrill 2017)
- Cofrestrau o fuddiannau personol a buddiannau busnes
- Proses i ddatgan unrhyw gysylltiad mewn cyfarfodydd pwyllgor, sy'n cael ei gofnodi yn y cofnodion
- Polisi cytunedig a threfnau corfforaethol cysylltiedig ar gyfer sicrhau y gellir cwyno am wasanaethau ac ymchwilio i gwynion mewn modd priodol, a sicrhau y gellir rhoi unrhyw wers a ddysgwyd ar waith

Mae'r rhain yn cydymffurfio ac yn gyson â chanllawiau Llywodraeth Cymru.

B) Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu yw'r '**Swyddog Monitro**' penodedig yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai, 1989, ac yn sicrhau cydymffurfiaeth â pholisïau, gweithdrefnau, cyfreithiau a rheoliadau sefydledig. Caiff pob swyddog statudol swydd-ddisgrifiad sy'n nodi eu cyfrifoldebau deddfwriaethol a rheoleiddiol yn glir ac mae cefnogaeth pwyllgor ymroddedig i fodloni gofynion deddfwriaethol. Ar ôl cynnal ymgynghoriad priodol, bydd y Swyddog Monitro'n rhoi adroddiad i'r Cyngor ynglŷn ag unrhyw gynnig, penderfyniad neu hepgoriad a fu'n anghyfreithlon neu a fu'n destun Ymchwiliad gan yr Ombwdsmon gan arwain at ddyfarniad o gamweinyddu. Mae gan yr Awdurdod gyfres o **werthoedd corfforaethol** a adolygwyd yr un pryd â Chynllun Corfforaethol 2012-17 ac sy'n weladwy ymhob maes y Cyngor. Yn ystod haf 2016 adolygwyd y gwerthoedd corfforaethol fel rhan o'r gwaith i ddatblygu Cynllun Corfforaethol 2017-2022 ac mae gwerthoedd diwygiedig wedi'u llunio sy'n cadw'r un egwyddorion o ran yr ymddygiad disgwyliedig ond sy'n haws i'w cyfathrebu.

C) Mae gan y Cyngor **Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredd** sy'n nodi cyfrifoldebau aelodau etholedig a staff wrth hyrwyddo diwylliant o onestrwydd a chywirdeb. Mae hefyd yn nodi'r mesurau ar gyfer atal, canfod ac archwilio honiadau o dwyll a llygredigaeth, rhannu gwybodaeth ag asiantaethau eraill, a defnyddio asiantaethau disgyblu pan fo'n briodol. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau a luniwyd i daclo gwyngalchu arian.

D) Mae **Archwilio Mewnol** yn weithgaredd sicrwydd ac ymgynghori gwrthrychol annibynnol a gynllunnir i ychwanegu gwerth a gwella gweithrediadau'r Awdurdod. Mae'n helpu'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion trwy osod dull gweithredu cyfundrefnol, disgyblaethol i werthuso a gwella effeithlonrwydd prosesau rheoli risg, rheoli a llywodraethu. Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn gweithredu'n unol â'r safonau a nodir yn y 'Code of Practice for Internal Audit in Local Government in the United Kingdom, 2006' a luniwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn ystod 2014/15. Mae'r Cylch Gorchwyl yn diffinio pwrpas, awdurdod a chyfrifoldeb y gweithgarwch archwilio mewnol. Mae'r rhain wedi'u cynnwys yn y Siarter Archwilio Mewnol er mwyn bodloni gofynion Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS) a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2013 ac y cymeradwywyd gan y Pwyllgor Archwilio ar 20 Mai 2013. Mae'r PSIAS hyn yn gofyn am asesiad allanol annibynnol bob pum mlynedd. Fis Tachwedd 2016 cynhaliodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam asesiad allanol o Wasanaeth Archwilio Mewnol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae yna 334 o linellau arfer orau yn PSIAS. Daeth yr asesiad i'r casgliad bod yr Awdurdod yn cydymffurfio'n llawn â 313 safon, ac yn cydymffurfio'n rhannol ag 17, gan fethu cydymffurfio â 4. Y farn derfynol oedd bod y Gwasanaeth Archwilio Mewnol, ar y cyfan, yn cydymffurfio â PSIAS a'r Cod Moeseg ymhob maes arwyddocaol a'i fod yn gweithredu'n annibynnol ac yn wrthrychol. Nid yw'r meysydd o ddiffyg cydymffurfio yn fethiant sylweddol. Mae'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi datblygu cynllun gweithredu i wneud gwelliannau.

E) Mae gan yr Awdurdod **Bwyllgor Safonau** i hyrwyddo a gorfodi safonau uchel o ymarfer ac ymddygiad gan aelodau etholedig. Mae'r Pwyllgor yn cynnwys tri aelod etholedig, un cynghorydd cymuned a 5 aelod annibynnol. Mae rôl y Pwyllgor yn cynnwys:

- i. helpu, cynghori a monitro cydymffurfiaeth â Chod Ymddygiad yr aelodau etholedig;
- ii. trefnu i hyfforddi aelodau etholedig ynglŷn â materion sy'n ymwneud â'r Cod;
- iii. rhoi hawl i aelodau etholedig gael eu heithrio o ofynion sy'n ymwneud â chysylltiadau fel y nodwyd yn y Cod;
- iv. Ymdrin â chwynion sy'n ymwneud â thorri'r Cod Ymddygiad a gyflwynwyd gan Ombwdsmon y Gwasanaethau Cyhoeddus;
- v. Ystyried materion eraill sy'n briodol ac yn angenrheidiol i gynnal safonau ymddygiad uchel yr Awdurdod a'i aelodau etholedig, mewn ymgynghoriad â'r Swyddog Monitro;
- vi. Ystyried a rhoi indemniad i aelodau mewn perthynas â chost cynrychiolaeth mewn gwrandawiadau'n ymwneud â'r Cod Ymddygiad;
- vii. Adolygu cofrestr rhoddion a lletygarwch yr aelodau;
- viii. Ystyried adroddiad yr Ombwdsmon yn flynyddol.

F) Daeth Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i rym ar 1 Ebrill 2016. Dan arweiniad y Prif Weithredwr, sefydlodd yr Awdurdod weithgor i adolygu goblygiadau'r Ddeddf ac i ddatblygu cynllun gweithredu i sicrhau bod nodau lles, dulliau gweithio a sylfeini'r Ddeddf yn cael eu hymgorffori yng ngwaith a diwylliant yr Awdurdod. Cyflwynir adroddiadau cynnydd chwe-misol i'r Uwch Dîm Rheoli, y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu ac i'r Cabinet.

A2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Rôl Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu yw sicrhau cydymffurfio â'r fframwaith moesegol. Mae casgliadau'r adolygiad PSIAS allanol yn nodi y ceir safon dda o archwilio annibynnol. Yn ogystal â hyn, mae Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol y Cyngor yn nodi unrhyw wendid ac yn rhoi gwybod am unrhyw fater sy'n berthnasol wrth lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r holl adroddiadau Archwilio Mewnol a'r rhai a gyflwynwyd gan ein rheoleiddwyr allanol yn cael eu hystyried gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, sy'n monitro'r cynnydd o ran gweithredu'r holl gamau gwella. Mae'r adolygiad o'r Gwerthoedd Corfforaethol yn amlygu cefnogaeth gorfforaethol ac uwch arweinyddiaeth ar gyfer cyfleu'r gwerthoedd disgwylidig mewn modd hygyrch fel eu bod yn cael eu hymgorffori ymhob maes gwaith. Mae camau gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) wedi'u cymryd ar y cyfan, ond mae'r Awdurdod yn ymwybodol nad yw hyn yn ymarfer 'ticio blychau' ac y bydd gwir dystiolaeth y camau gweithredu i'w gweld trwy'r penderfyniadau a wneir yn ystod y blynyddoedd nesaf.
- B) Caiff adroddiad yr Ombwdsmon ar gwynion camweinyddu ei gyflwyno i Bwyllgor Craffu'r Cyngor yn flynyddol. Yn 2016/17 cadarnhawyd 1 cwyn. Ceir mwy o fanylion isod.

Blwyddyn	Nifer y cwynion a atgyfeiriwyd at yr Ombwdsmon	Nifer y cwynion a ymchwiliwyd	Nifer y cwynion a gadarnhawyd
2010/11	28	0	0
2011/12	26	0	0
2012/13	28	0	0
2013/14	29	0	0
2014/15	26	0	0
2015/16	24	3	0
2016/17	27	1	1

Crynodeb o adroddiad a gyflwynwyd dan adran 21 Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru), rhifau achos: 201500280/201500281/201500282 Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Cyngor Gwynedd ac AGGCC

Derbyniwyd cwyn gan Mrs A a Mrs B am yr ymchwiliad i'r amgylchiadau yn ymwneud â marwolaeth eu mam, Mrs C, ar ôl cyfnod mewn cartref gofal. Bu iddynt ddweud nad oedd:

- Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (sir y cartref gofal) wedi ymchwilio i farwolaeth Mrs C yn llawn
- Cyngor Gwynedd (a oedd wedi trefnu lle i Mrs C yn y cartref) wedi sicrhau bod cynllun gofal yn ei le ar gyfer Mrs C a chymryd rhan yn yr ymchwiliad
- AGGCC wedi ymchwilio'n llawn i'r gŵyn

Bu i'r Ombwdsman ganfod bod yna fai ar y tri chorff:

- Methiannau yng Nghonwy o ran delio â'r broses Diogelu Oedolion Diamddiffyn, cyfathrebu gyda theulu Mrs C a'r ffordd y deliwyd â'r gŵyn
- Methiannau yng Ngwynedd o ran asesu anghenion Mrs C, adolygu ei lle yn y cartref gofal a'i ran yn y broses Diogelu Oedolion Diamddiffyn a gynhaliwyd gan Gonwy
- Methiannau yn AGGCC o ran archwilio'r cartref gofal a chymryd rhan yn y broses Diogelu Oedolion Diamddiffyn

Argymhellodd yr Ombwdsman bod y tri chorff yn ymddiheuro i Mrs A a Mrs B, a chynnal hyfforddiant ac adolygiadau proses i atal hyn rhag digwydd eto. Bu iddo hefyd argymhell bod Conwy yn talu £250 i Mrs A a Mrs B i gydnabod eu hamser wrth fwrw ymlaen â'r gŵyn.

- C) Ni chafodd unrhyw achos o dorri'r Cod Ymddygiad gan aelodau etholedig CBSC ei gyfeirio at y Pwyllgor Safonau yn 2016/17. Fis Hydref 2013 mabwysiadwyd protocol i ddatrys cwyn gan un aelod am aelod arall ar lefel leol lle bynnag y bo'n bosibl.
- D) Cafodd y **Polisi Cwynion** ei adolygu a'i gymeradwyo fis Hydref 2014. Mae'r polisi'n cynnwys eglurhad am yr hyn sy'n cael ei ystyried fel cwyn ac yn symud at broses dau gam. Roedd yr adolygiad hefyd yn cynnwys glanhau data o'r holl gwynion a gadwyd ar y gronfa ddata a symud i ddadansoddiad mwy manwl o'r cwynion, rhannu gwersi a ddysgwyd ac adrodd yn ôl ar ba gamau a gymerwyd o ganlyniad i'r pryderon.

A3 Casgliad yr Hunanasesiad

Fis Hydref 2016 daeth adroddiad archwilio mewnol ar Ddiwylliant Moesegol i'r casgliad bod yr Awdurdod wedi sefydlu prosesau da sy'n cael eu hadolygu'n flynyddol i ymwreiddio a monitro diwylliant o safonau ymddygiad uchel. Nodir hefyd bod gan y Cyngor drefniadau effeithiol i gefnogi diwylliant moesegol. Yr hyn sy'n tanategu hyn oll yn ôl yr adroddiad yw bod yn agored, gwneud penderfyniadau mewn modd tryloyw a chyfathrebu yn effeithiol. Mae'r 'llais o'r brig' ac arddangos ymddygiad moesegol hefyd yn ffactorau llwyddiant hanfodol. Mae'r adroddiad yn amlygu bod y Cyngor yn annog trigolion i ymgysylltu a bod ganddo fynediad da i wybodaeth, gan gynnwys gwybodaeth eithriedig a chyfrinachol. Mae gweddarlledu yn cael ei ddefnyddio'n dda ond, oherwydd diwedd y contract a chyfyngiadau ariannol, mae'r Cyngor yn ystyried ei ddewisiadau i sicrhau nad oes dirywiad yn niwylliant llywodraethu agored a thryloyw'r Cyngor. Yn dilyn casgliadau'r archwiliad, cyhoeddwyd sgôr o Sicrwydd Uchel.

Nid oes unrhyw gŵyn wedi'i chadarnhau gan yr Ombwdsman yn y chwe blynedd ddiwethaf, ac mae gwersi wedi'u dysgu ar ôl y gŵyn a chadarnhawyd yn 2016/17. Yn 2015/16 cynhaliwyd arolwg o staff y cyngor cyfan. Roedd y gyfradd ymateb yn rhagorol – llenwodd 68.7% o'r staff yr arolwg, o gymharu â chyfradd ymateb o 61.1% pan wnaethpwyd yr arolwg diwethaf ddwy flynedd yn ôl. Roedd canlyniadau'r arolwg yn dangos fod 97% o'r staff a ymatebodd yn ymwybodol o werthoedd y Cyngor a theimlai 90% bod staff yn cael eu hannog i ymddwyn yn unol â gwerthoedd y sefydliad. Roedd 94% yn ymwybodol o'r Cynllun Corfforaethol a dywedodd 86% eu bod yn falch o weithio i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae'r canlyniadau hyn yn gadarnhaol iawn, ac yn dystiolaeth bod gwerthoedd yr Awdurdod yn cael eu hymgorffori o fewn y diwylliant gwaith. Y bwriad yw cyflwyno'r gwerthoedd diwygiedig yn y ffordd gynhwysfawr arferol ar ôl iddynt gael eu cymeradwyo'n ffurfiol. Hefyd, mae cynlluniau gweithredu wedi'u llunio ymhob gwasanaeth i ymateb i sylwadau a gafwyd yn ystod yr arolwg staff. Caiff cynlluniau gweithredu eu monitro drwy'r broses adolygu perfformiad gwasanaeth.

A4 Argymhellion ar gyfer Gwella

A1 Gweithredu'r argymhellion yn adroddiad yr Ombwdsmon.

A2 Rhoi'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd yn sgil asesiad allanol PSIAS o'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar waith.

Egwyddor B. Sicrhau didwylledd ac ymgysylltu cynhwysfawr â rhanddeiliaid

Gan fod endidau sector cyhoeddus yn cael eu sefydlu a'u rhedeg er lles y cyhoedd, dylai eu cyrff llywodraethu sicrhau didwylledd yn eu gweithgareddau. Dylid defnyddio sianeli cyfathrebu ac ymgynghori clir sefydledig i ymgysylltu'n effeithiol â phob rhanddeiliad, fel dinasyddion unigol a defnyddwyr gwasanaeth a rhanddeiliaid sefydliadol.

B1 Trefniadau Presennol

- A) Mae pob **cyfarfod o'r Cabinet a'r Cyngor** yn cael ei gynnal yn gyhoeddus (ac eithrio eitemau eithriedig) a'r holl bapurau yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor. Mae'r holl adroddiadau i bwyllgorau yn dod gydag adroddiad cyflwyno sy'n rhoi crynodeb o'r adroddiad, yr argymhellion i'w cymeradwyo a'r rhesymeg drostynt, er mwyn dangos cydymffurfiaeth ddeddfwriaethol a'r rhesymeg a'r dystiolaeth dros wneud penderfyniadau. Mae pob adroddiad a gyflwynir i'r Cyngor, Cabinet ac i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn cael eu hadolygu gan y **Grŵp Adolygu Adroddiadau** i sicrhau eu bod o safon ddigon uchel ac i ystyried rhaglenni gwaith i'r dyfodol y swyddogaethau craffu i lunio barn o ddatblygu patrymau gwaith a nodi unrhyw fater o ran capasiti a allai godi. Hefyd, mae'r Grŵp yn sicrhau synergedd rhwng cynlluniau gwaith y Cyngor, y Cabinet, y swyddogaeth graffu a'r swyddogaeth reoli strategol. Cyhoeddir Adroddiad Blyneddol perfformiad Craffu bob blwyddyn. Mae gan yr Awdurdod weithdrefn ar gyfer gwneud penderfyniadau a chaiff y drafodaeth ar bob penderfyniad ei ddogfennu'n glir, gan gynnwys unrhyw gyngor proffesiynol a roddwyd wrth ddod i'r penderfyniad.
- B) Dechreuodd yr Awdurdod weddarlledu cyfarfodydd cyhoeddus allweddol ym mis Mawrth 2014 ac mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd yn monitro'r nifer sydd wedi gwyllo. Mae'r cyllid ar gyfer gweddarlledu bellach wedi dod i ben. Cafodd achos busnes ar gyfer parhau i weddarlledu ei ystyried gan y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet ar 6 ac 14 Chwefror 2017 ond, oherwydd y costau ynghlwm wrth weddarlledu (o gymharu â'r lefelau gwyllo isel), argymhellwyd y dylid ymchwilio i mewn i ddarlledu sain. Fodd bynnag, ceir cynigion ym Mhapur Gwyn 'Cadernid ac Adnewyddiad' i wneud darlledu cyfarfodydd cynghorau yn ofyniad statudol. Felly, mae'r Awdurdod yn ystyried y mater ymhellach. Mae'r aelodau hefyd wedi penderfynu cynnal adolygiad pellach (ar ôl etholiadau mis Mai) gyda'r bwriad o 'foderneiddio democratiaeth' er mwyn canfod arbedion effeithlonrwydd a gwella cyfathrebu a threfniadau ymgysylltu.
- C) Mae **fersiwn gyfun o'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol** ar gyfer y Cabinet, a'r pedwar Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ar gael yn gyhoeddus. Mae amserlenni clir ar gyfer cyflwyno, cyhoeddi a dosbarthu adroddiadau. Mae Protocol Ymgysylltu â'r Cyhoedd ar gyfer Trosolwg a Chraffu wedi'i fabwysiadu gan y Cyngor ac mae hyn yn caniatáu i aelodau o'r cyhoedd siarad mewn Pwyllgor Trosolwg a Chraffu, yn debyg i'r trefniadau sydd eisoes ar waith ar gyfer y Pwyllgor Cynllunio. Mae'r Awdurdod yn bwriadu cyflwyno e-ddeisebau. Mae oedi wedi bod wrth weithredu oherwydd materion technegol yn ymwneud â dwyieithrwydd, ond rydym ni'n gobeithio datrys y rheiny.
- D) Bu **Ymgysylltu â'r Gymuned** yn hanfodol wrth ddatblygu'r holl gynlluniau strategol a'r penderfyniadau allweddol. Mae sicrhau bod pobl yn derbyn gwybodaeth, yn cael eu cynnwys ac yn cael llais yn un o wyth blaenoriaeth dinasyddion Cynllun Corfforaethol 2012-2017. Yn unol â **Chynllun Cydraddoldeb Strategol** y Cyngor, mae'n rhaid asesu effaith pob penderfyniad allweddol ar nodweddion a ddiogelir. Fis Ionawr 2014 cymeradwyodd y Cyngor y **Protocol Ymgysylltiad Cyhoeddus Trosolwg a Chraffu**. Mae hyn yn cynnwys, ymhlith pethau eraill, gweddarlledu, defnydd o 'dystion arbenigol', a chaniatáu i aelodau o'r cyhoedd siarad yn y pwyllgor craffu. Cafodd **Strategaeth**

Ymgysylltu â'r Gymuned a phecyn cymorth staff wedi'u diweddarau eu cymeradwyo fis Mawrth 2014. Cymeradwyodd Bwrdd Gwasanaethau Lleol Conwy a Sir Ddinbych strategaeth ymgysylltu ym mis Medi 2013. Bydd y ddwy strategaeth yn cael eu hadolygu yn ystod 2017/18. Yn ystod haf 2016 lansiwyd sgwrs gyntaf y sir, ar ran yr holl gyrff cyhoeddus sy'n gweithio yn Sir Conwy. Mae canfyddiadau'r ymarfer ymgysylltu wedi'u cofnodi mewn cronfa ddata newydd a defnyddiwyd dadansoddiad o'r prif themâu i hysbysu'r Asesiad Lles a Datganiad Lles a Chynllun Corfforaethol pob sefydliad cyhoeddus. Y bwriad yw parhau i gynnal Sgwrs y Sir ar gyfer gofynion ymgysylltu eraill a chefnogi trefniadau ymgysylltu Cynlluniau Lleodedd, yn unol â Deddf Cynllunio (Cymru) 2015. Mae **Panel Dinasyddion Rhanbarthol Gogledd Cymru**, a gydlynir gan CGGC, yn ei le. Mae'r Panel Dinasyddion yn fenter gan y bartneriaeth rhwng Gwasanaethau Iechyd a Gofal Cymdeithasol, gan weithio gyda'r trydydd sector a'r sector annibynnol ar draws gogledd Cymru. Nod y Panel Dinasyddion yw adeiladu gallu a dealltwriaeth unigolion sy'n barod i weithredu fel cynrychiolwyr ar gyfer eu cymunedau ac ardaloedd, a phrif swyddogaeth y Panel Dinasyddion yw ymgysylltu â phobl sy'n cael eu tangynrychioli ar draws y rhanbarth i sicrhau bod eu lleisiau, syniadau a barn yn cael eu clywed mewn perthynas â gwella a datblygu darpariaeth iechyd a gofal cymdeithasol yn y dyfodol. Mae gan yr Awdurdod **Strategaeth Gyfathrebu** (Tachwedd 2013) sy'n cael ei hadolygu fel rhan o'r Rhaglen Foderneiddio. Bydd yr adolygiad yn canolbwyntio ar gapasiti, dewisiadau ar gyfer model canolfan alwadau a darparu arweiniad o ran brandio a chyfathrebu corfforaethol ac ymgysylltu â thrigolion, staff a rhanddeiliaid allweddol eraill.

- E) Caiff dull gweithredu'r Awdurdod wrth ymgysylltu â'r gymuned ei gefnogi hefyd gan **Siarter Cwsmeriaid** sydd ar hyn o bryd yn cael ei diweddarau a rhagwelir y bydd y gwaith hwnnw wedi'i orffen erbyn mis Mawrth 2018. Bydd y siarter yn canolbwyntio ar drigolion yn hytrach na chwsmeriaid. Mae gan yr Awdurdod hefyd nifer o **fforymau** i ymestyn ymgysylltu gyda'r gymuned. Ceir Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned, sy'n cyfarfod yn rheolaidd ym Mhencadlys y Cyngor, fodd bynnag mae hyn yn cael ei adolygu er mwyn gwella hygyrchedd a phresenoldeb. Yn ogystal, ceir Rhwydwaith Busnes, Rhwydwaith Ymgysylltu, Pwyllgor Partneriaeth Trydydd Sector, Partneriaeth Pobl, Cyngor Ieuenctid, Fforwm Gadael Gofal a Fforwm 'Lleisiau Uchel' ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal. Yn unol â Deddf Cynllunio (Cymru), mae'r Awdurdod yn cefnogi cymunedau i ddatblygu cynlluniau lleodedd. Roedd yr Awdurdod yn rhan o gynllun prawf i ddatblygu Cynlluniau Lleodedd ac yn ddiweddar mae wedi datblygu Cynllun Lle drafft ar gyfer Abergele.
- F) Mae gan yr Awdurdod **Weithdrefn Cwynion Corfforaethol**, ac mae gan bob gwasanaeth swyddog cyswllt ar gyfer cwynion. Mae'r mathau o gwynion a dderbynnir bellach yn cael eu dadansoddi'n fanylach fel y gall gwasanaethau ddysgu o'r adborth a dderbyniwyd. Mae'r wybodaeth hon yn cael ei hadrodd i'r aelodau etholedig ac fe'i defnyddir gan y gwasanaethau fel adborth gan y gymuned am y pethau sydd angen eu gwella. Caiff **Adroddiad Cwynion a Chanmoliaethau** ei gyhoeddi bob blwyddyn a'i werthuso er mwyn canfod gwersi y gellir eu dysgu yn sgil pryderon preswylwyr.
- G) Mae **amrywiaeth o sianelau cyfathrebu** i gefnogi'r gymuned i ymgysylltu â'r Awdurdod ac i'r gwrthwyneb. Mae presenoldeb yr Awdurdod ar y cyfryngau cymdeithasol yn cynyddu, ond mae hyn yn cael ei adolygu er mwyn symleiddio nifer y tudalennau ac ati. Ym mis Mawrth 2017 lansiwyd system rheoli cynnwys gwefan newydd sy'n galluogi gwell rhyngweithio drwy'r wefan ac yn galluogi pobl i ddefnyddio'r wefan yn ddiraffterth ar lechi electronig a ffonau clyfar. Cedwir cronfeydd data i dargedu rhanddeiliaid allweddol e.e. grwpiau gwirfoddol, grwpiau cydraddoldeb, y cyngor ieuenctid, partneriaid eraill o'r sector cyhoeddus a chynghorau tref a chymuned.

- H) Caiff gwerthoedd a blaenoriaethau allweddol y Cyngor eu cyhoeddi yng **Nghynllun Corfforaethol 2012-2017** a chaiff cymunedau eu hannog i roi eu barn ar yr holl benderfyniadau allweddol a strategaethau a'u gwahodd i gyfrannu tuag at ddatblygiad ac adolygiad blynyddol y Cynllun Corfforaethol. Fel y dywedwyd eisoes, yn ystod haf 2016 cynhaliwyd ymarfer ymgysylltu cynhwysfawr o'r enw 'Sgwrs y Sir' i dderbyn barn cymunedau am flaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol 5 mlynedd newydd (2017 – 2022). Cynhaliwyd yr ymarfer hwn ar-lein a thrwy fynychu grwpiau cymunedol a gweithio gyda staff ac aelodau etholedig. Cyflwynwyd Cynllun Corfforaethol drafft (a oedd yn cynnwys Datganiad Lles yn unol â'r gofyniad cyfreithiol) i'r Cyngor fis Mawrth 2017. Cafodd y fersiwn ddrafft ei chyhoeddi at ddibenion ymgynghoriad cyhoeddus fis Mai 2017. Bydd y fersiwn derfynol yn cael ei chyhoeddi fis Medi 2017 ar ôl ymgysylltu â'r aelodau etholedig newydd. Cyhoeddir data perfformiad ar y we ac mae bellach yn cynnwys infograffeg ac animeiddiadau er mwyn cyfleu'r data mewn modd mwy gweledol. Cyhoeddir **Adroddiad Blynyddol** o berfformiad yr Awdurdod ac mae ar gael ym mhrif dderbynfeydd y Cyngor ac ar y wefan. Cyhoeddir hysbysiad ar y wefan a thrwy **Bwletin y Cyngor**, a gyhoeddir ddwywaith y flwyddyn ac a ddosberthir i bob cartref yn y sir. Pob blwyddyn cynhyrchir **Taflen Treth y Cyngor** ddigidol yn nodi sut mae'r Cyngor yn rheoli ei gyllideb. Mae gan yr Awdurdod weithdrefnau ar waith i fodloni gofynion deddfwriaethol y **Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth**.
- I) Mae gan yr Awdurdod **Fforwm Rheolwyr, Cydbwyllgor Ymgynghorol a Chyngor Staff** er mwyn sicrhau cyfathrebu rheolaidd gyda staff ac Undebau Llafur. Roedd cylchlythyr chwarterol i staff a briff tîm misol hefyd yn cael eu cyhoeddi. Adolygwyd y rhain yn ddiweddar a'u cyfuno. Ar gyfer gweithgareddau penodol, cynhelir gweithdai i'r staff er mwyn iddynt ymwneud â datblygu polisi a phenderfyniadau allweddol ar raddfa ehangach. Er enghraifft pob blwyddyn gwahoddir staff ac aelodau etholedig i gynorthwyo i ddatblygu gwelliannau trwy Gynllun Gwella Conwy. Cynhaliwyd digwyddiadau tîm gwasanaethau er mwyn cael cyfraniadau staff i arbedion effeithlonrwydd a sefydlwyd gweithgor cyllideb ar gyfer y staff i adolygu opsiynau effeithlonrwydd amgen a chynnig meini prawf ar gyfer blaenoriaethu cynlluniau effeithlonrwydd.
- J) Mae'r Awdurdod yn cynnal perthynas gyda rhanddeiliaid sefydliadol. Mae'r Awdurdod yn gweithio gydag arweinwyr sefydliadau rhanddeiliaid eraill trwy **Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus** Conwy a Sir Ddinbych a sefydlwyd fis Ebrill 2016. Mae'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi datblygu Asesiad Lles i werthuso barn, tueddiadau demograffig ac anghenion cymunedau yn y dyfodol a bydd Cynllun Lles mewn partneriaeth yn cael ei gyhoeddi erbyn 2018. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a ffurfio Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus statudol yn annog mwy o gydweithio ac yn gofyn am ddatblygu dull ar y cyd i lywodraethu ac ar gyfer trefniadau craffu. Mae yna hefyd **Fwrdd Arweinyddiaeth Rhanbarthol** sy'n ceisio helpu ei aelodau i uchafu'r lefel gwasanaeth y gellir ei gyflawni o'r adnoddau sydd ar gael. Mae'r Bwrdd Arweinyddiaeth Rhanbarthol yn gweithio gyda'i gilydd i hyrwyddo i bobl leol y manteision o hunangymorth, perchnogaeth gymunedol o gyfleusterau a darparu gwasanaethau gan gyrrff cymunedol a gwirfoddol. Mae'r bwrdd hefyd yn rhannu profiadau ac arfer da wrth wneud arbedion a darparu gwasanaethau mewn ffordd wahanol. Mae uwch reolwyr ac aelodau'n cynrychioli'r Awdurdod ar amrywiaeth o Fyrddau Cydweithredol.
- K) Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn nifer o drefniadau cydweithio er mwyn gwella canlyniadau ar gyfer y gymuned. Cymeradwyodd yr Awdurdod **ddatganiad ynglŷn â chydweithio** (Tachwedd 2010) er mwyn sicrhau llywodraethu da a gwerth am arian, a sicrhau bod blaenoriaethau a gwerthoedd yr Awdurdod yn cael eu hyrwyddo a'u diogelu wrth weithio mewn partneriaeth. Mae'r Awdurdod hefyd wedi parhau i weithio yn rhanbarthol. Mae cydweithredu allweddol yn cynnwys; Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru, Partneriaeth Gofal Cymdeithasol Ranbarthol, Prosiect Gwastraff Gweddilliol Rhanbarthol,

cynllun gwastraff bwyd isranbarthol, a'r Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol (Gwe). Mae grŵp ffioedd rhanbarthol ar gyfer pennu ffioedd yn y sector Cartrefi Preswyl a Nyrsio ac mae contract gofal cartref rhanbarthol i sicrhau mwy o effeithlonrwydd o ran caffael pecynnau gofal ar gyfer plant ac oedolion. Mae'r Awdurdod hefyd yn darparu gwasanaethau cyfieithu ar gyfer pedwar allan o'r chwe Awdurdod yng ngogledd Cymru.

- K) Yn 2013/14 cymeradwyodd yr Awdurdod sefydlu Gwasanaeth Rhanbarthol i Gynllunio Rhag Argyfwng Gogledd Cymru. Mae **Gwasanaeth Cynllunio Rhag Argyfwng Rhanbarthol Cyngorau Gogledd Cymru (GCRARCGC/NWCREPS)** yn delio â 6 Awdurdod Gogledd Cymru ac aeth yn fyw ar 1 Gorffennaf 2014. Mae'r gwasanaeth yn cael ei oruchwylio gan fwrdd rhanbarthol a chaiff adolygiadau perfformiad rheolaidd eu hadrodd bob chwe mis i Grŵp Llywodraethu a Llywio Strategol Argyfyngau Sifil a ail-sefydlwyd fis Ionawr 2016. Mae'r grŵp hwn yn arolygu cynlluniau a threfniadau argyfyngau sifil y Cyngor.
- L) Mae'r holl **gynlluniau cydweithio** wedi'u rhestru yn Adroddiad Blynnyddol a gyhoeddir pob blwyddyn. Mae gan yr Awdurdod gronfa ddata gynhwysfawr a chategorïau clir ar gyfer y gwahanol fathau a lefelau o waith partneriaeth ar draws yr holl feysydd gwasanaeth, ac fe gofnodir y buddion ar gyfer pob prosiect a wneir ar y cyd. Mae proses lywodraethu ar waith i gefnogi datblygiad unrhyw drefniant cydweithredol yn y dyfodol. Roedd yr holl brosiectau cydweithredol allweddol yn cael eu monitro drwy'r ddau Fwrdd Gwella Corfforaethol. Fodd bynnag, ers dod â'r byrddau hynny i ben, cyflwynir trosolwg o'r perfformiad i gadeiryddion ac is-gadeiryddion pwyllgorau craffu i'w hadolygu a chadarnhau pa gynlluniau cydweithio y dylid eu cynnwys ar y rhaglen gwaith i'r dyfodol i'w cyflwyno i'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu. O fis Mai 2017 bydd hyn yn newid i gyflwyno trosolwg o berfformiad yng nghydestun cydweithio i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu mwyaf perthnasol, yn hytrach na chadeiryddion ac is-gadeiryddion.

B2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Mae gan yr Awdurdod fecanweithiau yn eu lle i ofyn am farn preswylwyr, fodd bynnag mae lefel yr ymateb yn amrywio o destun i destun, ac mae cysondeb **Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb** hefyd yn amrywio ac wedi'i nodi fel Risg Gorfforaethol. Mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i ymgysylltu â chymunedau a rhanddeiliaid sefydliadol. Mae'n bwysig bod adolygiad cyfnodol o drefniadau a thechnegau ymgysylltu i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn briodol. Mae datblygu Sgwrs y Sir, mewn cydweithrediad â Llais y Sir, yn enghraifft dda o ddatblygu ffyrdd newydd i ymgysylltu a gweithio gyda chymunedau. Bydd y gwaith hwn yn parhau wrth ddatblygu Cynllun Lles Bwrdd y Gwasanaethau Cyhoeddus a Chynlluniau Lleodedd i gefnogi'r Cynllun Datblygu Lleol. Bydd adolygu'r Strategaeth Ymgysylltu a Chyfathrebu yn 2017/18 yn sicrhau ein bod ni'n gweithredu'r arferion gorau.
- B) Mae **ffrwd waith Gwasanaethau Dinasyddion** yn rhan o'r Rhaglen Foderneiddio i wella'r gwaith o gydlyn trefniadau cyfredol ac i weithredu'r holl argymhellion sy'n canolbwyntio ar gwsmeriaid a wnaed gan ein rheoleiddwyr. Mae Gwasanaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau a'r Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau wedi derbyn achrediad Safon Rhagoriaeth Cwsmeriaid am y chweched flwyddyn yn olynol.
- C) Mae'r Awdurdod yn edrych i mewn i dechnoleg er mwyn cynyddu ymgysylltiad a chyfathrebu. Mae Gwasanaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau hefyd wedi lansio ap Conwy sy'n darparu gwybodaeth am gasgliadau, newyddion diweddaraf, gwybodaeth am gyfleusterau ailgylchu lleol ac sy'n eich galluogi chi i roi gwybod am broblemau. Mae'r ap bellach yn cael ei ddatblygu i gynnwys meysydd gwasanaeth eraill. Rydym ni hefyd

wedi cyflwyno mwy o fideos fel cyfrwng newydd o rannu gwybodaeth ac i sicrhau bod cynlluniau strategol allweddol yn cael eu cyhoeddi mewn fformat mwy hygyrch.

- D) Cyhoeddir Adroddiad Cwynion a Chanmoliaethau pob blwyddyn sy'n crynhoi nifer y cwynion a chanmoliaethau a dderbyniwyd ac yn dadansoddi'r gwersi a ellir eu dysgu yn sgil y math yma o adborth.

B3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod brosesau da ar gyfer ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd cyhoeddus, fodd bynnag, gellid gwneud mwy i rannu'r adborth a dderbyniwyd ac i adolygu'r gweithgarwch ymgysylltu yng ngoleuni effeithiolrwydd a chyrhaeddiad cymunedol. Mae cynyddu lefel ac amrywiaeth ymgysylltu â'r gymuned mewn prosesau ymgysylltu yn her allweddol. Er bod mwy o wasanaethau wedi sefydlu presenoldeb cyfryngau cymdeithasol, mae potensial i gynyddu'r maes hwn o ryngweithio, yn amodol ar gapasiti. Mae cydweithio gyda Llais Lleol wedi cynyddu mynediad i fforymau cymunedol a dylai'r gwaith ymgysylltu ar y cyd a gynlluniwyd gyda'r Timau Datblygu Lleol i ddatblygu cynlluniau lle wella'r cyfathrebu â chymunedau lleol. Yr her allweddol fydd cynnal hyn a sicrhau ei fod yn gynaliadwy. Mae angen gwella cysondeb asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb. O ystyried bod yr holl gyrff eraill yn ymgysylltu â chymunedau, mae yna gyfleoedd ar gyfer dull ar y cyd a rhannu barn cymunedau ar draws sefydliadau er mwyn osgoi dyblygu ac ailadrodd.

B4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- A3** Cwblhau'r adolygiad o'r strategaeth ymgysylltu a chyfathrebu.
- A4** Datblygu camau gweithredu a nodi arweinwyr gwasanaeth i wella cysondeb ac ansawdd asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb.

Egwyddor C. Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol cynaliadwy

Mae'r natur tymor hir ac effaith lawer o gyfrifoldebau'r sector cyhoeddus yn golygu y dylai ddiffinio a chynllunio canlyniadau ac y dylai'r rhain fod yn gynaliadwy. Dylai'r corff llywodraethu sicrhau bod ei benderfyniadau yn ymestyn pwrpas yr endid ymhellach, cyfrannu at fuddion a'r canlyniadau a friadwyd, a pharhau o fewn terfynau'r awdurdod a'i adnoddau. Mae mewnbyn oddi wrth bob grŵp o randdeiliaid, gan gynnwys dinasyddion, defnyddwyr gwasanaeth a rhanddeiliaid sefydliadol yn hanfodol i lwyddiant y broses hon ac i gydbwysu galwadau sy'n cystadlu wrth bennu blaenoriaethau ar gyfer yr adnoddau cyfyngedig sydd ar gael.

C1 Trefniadau Presennol

- A) Mae Cynllun Corfforaethol 2012-2017 a Chynllun Corfforaethol 2017-2022 yn seiliedig ar 8 canlyniad sy'n canolbwyntio ar y dinesydd sy'n adlewyrchu dyheadau economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol cynaliadwy sy'n diffinio'r egwyddor cynaliadwyedd. Mae'r 8 canlyniad yn cyd-fynd â 7 canlyniad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Cafodd y Bwrdd Gwasanaethau Lleol ei ddiddymu ddiwedd mis Mawrth 2016 ac yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, cafodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ei ffurfio ym mis Ebrill 2016. Mae'r Bwrdd wedi datblygu blaenoriaethau canlyniadau dros dro ar gyfer 2016-2018, sef gwella cyfathrebu a chanolbwyntio ar fil diwrnod cyntaf plentyn sy'n cael effaith fawr ar ddyheadau economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol tymor hir unigolion. Yn ystod haf 2016 cynhaliodd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus asesiad o les, gan adolygu barn cymunedau a gwybodaeth ddemograffig a chefnogi'r 7 nod lles. Roedd yr asesiad yn gymorth i ddatblygu Cynllun Corfforaethol newydd, a bydd hefyd yn gymorth i ddatblygu Cynllun Lles tymor hir ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus erbyn 31 Mawrth 2018. Yn sgil y gwaith hwn, ym mis Hydref 2016 adolygwyd Cynllun Integredig Un Conwy gan y Pwyllgor Craffu a'r Cabinet a phenderfynwyd ei ddiddymu, fodd bynnag mae'r rhan fwyaf o'r camau gweithredu yn dal i gael eu cymryd gan eu bod wedi'u cynnwys o fewn cynlluniau partneriaeth unigol. Fis Chwefror 2016 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru bod Partneriaeth Cymunedau yn Gyntaf yn cael ei ariannu tan fis Mawrth 2018 ac yna'n dod i ben. Bydd cronfa etifeddiaeth ar gael wedi hyn a fydd yn cael ei goruchwyllo gan y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.
- B) Mae yna **Partneriaethau Strategol** eraill yn eu lle. Mae **Grŵp Gweithredu Lleol Conwy** yn gweithio i weithredu Strategaeth Datblygu Lleol 2014-2020. Roedd y bartneriaeth yn rhan o Bartneriaeth Economaidd Conwy, ond mae'r bartneriaeth hon yn destun adolygiad ar hyn o bryd oherwydd bodolaeth Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Cyhoeddwyd Strategaeth Economaidd ddrafft ar gyfer Conwy ym mis Mawrth 2017 ar gyfer ymgynghori. Mae'r strategaeth hon yn cadw golwg ar gyfres o strategaethau economaidd, gan gynnwys Strategaeth Adfywio Economaidd Sirol, Cyrchfan Conwy, Strategaeth Ddigiwyddiadau a Chynllun Gweithredu Mentrau Cymdeithasol.
- C) Mae **Partneriaeth Pobl** Conwy yn canolbwyntio ar les ac mae blaenoriaethau'r bartneriaeth yn unol â'r 8 canlyniad dinesydd. Mae yna hefyd **Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol** (rhanbarthol ac isranbarthol gyda Sir Ddinbych). Yn ogystal, ceir **Byrddau Diogelu Lleol** Conwy a Sir Ddinbych.

- D) Mae trefniadau llywodraethu ac effeithiolrwydd y partneriaethau hyn yn cael eu hadolygu drwy adroddiadau cynnydd chwe misol a gyflwynir i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau. O fis Mai 2017 bydd y partneriaethau yn cyflwyno adroddiadau i'r pwyllgor craffu mwyaf perthnasol yn unol â'r maes gwasanaeth a gynrychiolir ganddynt.
- E) Mae'r Awdurdod yn cyhoeddi **Gweledigaeth** a **Chynllun Corfforaethol** pum mlynedd i roi ffocws ar brif flaenoriaethau'r Awdurdod ar gyfer gwella. Daeth y cynllun cyfredol ar gyfer 2012-17 i ben ar 31 Mawrth 2017. Datblygwyd Cynllun Corfforaethol 2017-2022 drwy ymgysylltu â'r gymuned, a chafodd y fersiwn ddrafft ei chymeradwyo fis Mawrth 2017. Bydd y fersiwn derfynol yn cael ei chymeradwyo fis Medi 2017 gan y weinyddiaeth newydd. Mae'r Cynllun Corfforaethol yn destun adolygiad ac ymgynghoriad pob blwyddyn ac fe geisir barn rhanddeiliaid gan gynnwys aelodau o'r cyhoedd, busnesau, Cynghorau Tref, Cynghorwyr Sir, staff, grwpiau gwirfoddol, grwpiau cymunedol a Chyngor Ieuenctid Conwy.
- F) Hysbysebwyd cyfleodd i fynegi barn ar y cynllun drafft mewn erthygl ym **Mwletin Conwy**, ar gyfryngau cymdeithasol, mewn hysbyseb ar dudalen flaen gwefan y Cyngor a thrwy ddatganiad i'r wasg a dderbyniodd sylw da yn y papur newydd lleol. Gallai rhanddeiliaid gyflwyno eu barn ar-lein, trwy e-bost, llythyr neu dros y ffôn neu drwy drafod gyda staff. Cynhaliwyd gweithdai i staff ac aelodau etholedig a chafwyd trafodaethau gyda nifer o fforymau cymunedol. Cynhaliwyd gweithdai a thrafodaeth hefyd gyda Chynghorau Tref a Chymuned, ac anfonwyd e-byst at aelodau'r fforwm busnes a Chyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Conwy (CGGC). Dadansoddwyd yr adborth o ymgynghoriadau eraill yr oedd y Cyngor wedi'u cynnal yn ystod 2016/17 hefyd.
- G) Mae'r Cynllun Corfforaethol yn darparu fframwaith sy'n helpu siapia cynlluniau cyllideb, ac y gall yr Awdurdod asesu yn ei erbyn a rhoi cyfrif i'r gymuned ar lefel y cynnydd a wnaed yn erbyn targedau a osodwyd, a'u hysbysu am y meysydd ar gyfer gwelliant pellach. Caiff y **Strategaeth Ariannol Tymor Canolig** hefyd ei hadolygu bob blwyddyn, yn unol â blaenoriaethau corfforaethol, a chafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor ym mis Mawrth 2017. Mae gan yr Awdurdod **Fframwaith Cynllunio Busnes** sy'n amlinellu'r broses a'r meini prawf ar gyfer achosion busnes ar gyfer referniw a buddsoddiad cyfalaf, a sut bydd y gwariant yn cael ei fonitro.
- K) Mae pob maes gwasanaeth yn cynhyrchu cynllun gwasanaeth sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau sy'n adlewyrchu sut mae'r gwasanaeth yn cyfrannu at y blaenoriaethau corfforaethol. Mae'r cynlluniau gwasanaeth yn cynnwys mesurau i ddangos sut y bydd camau gweithredu yn gwneud gwahaniaeth a chaiff cofrestrau risg gwasanaeth a logiau materion eu cynhyrchu i asesu unrhyw rwystr i weithredu. Caiff y cynlluniau gwasanaeth eu hadolygu bob blwyddyn a chaiff Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth eu cynnal bob chwe mis. Mae adroddiad perfformiad corfforaethol yn cael ei gyflwyno i'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet ar ôl pob rownd o APG yn manylu ar y camau gweithredu a mesur cynnydd.

C2 Adolygu Effeithiolrwydd

Mae'r Awdurdod wedi cael cynlluniau sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau tymor hir mewn lle am nifer o flynyddoedd, ac mae'r diwylliant o gynllunio yn seiliedig ar ganlyniadau yn rhan annatod o gynlluniau partneriaeth, y Cynllun Corfforaethol ac ar bob lefel yn y sefydliad, gan gynnwys cynlluniau gwasanaeth. Mae'r holl gynlluniau strategol allweddol wedi'u halinio â'r canlyniad dinesydd perthnasol a rhaid i'r holl adroddiadau a gyflwynir i'w cymeradwyo'n ddemocrataidd ddangos at ba ganlyniad y maent yn cyfrannu.

Rydym ni'n adolygu cynlluniau strategol yn rheolaidd, a chafodd y canlynol hefyd eu cymeradwyo gan y Cabinet / Cyngor yn 2016/17:

- Polisi'r Gymraeg ar gyfer cyfathrebu allanol a pholisi ar gyfer defnyddio'r Gymraeg yn fewnol
- Strategaeth Ffermydd
- Strategaeth Swyddfeydd
- Strategaeth Asedau Meysydd Parcio
- Adolygiad Polisi Oriau Hyblyg
- Adolygiad o'r Polisi yn erbyn Aflonyddu yn y Gweithle
- Gweledigaeth Twf ar gyfer Economi Gogledd Cymru
- Datganiad Strategol ar y Celfyddydau yng Nghonwy
- Polisi Camddefnyddio Alcohol a Sylweddau
- Polisi Cludiant Gofal Cymdeithasol
- Strategaeth Twf Economaidd Conwy (cymeradwyaeth ar gyfer ymgynghori)
- Cynllun Cydraddoldeb Strategol (adolygiad blynyddol)
- Polisi Recriwtio a Dethol
- Polisi Ymddeoliad
- Polisi Derbyniadau Ysgol yr Awdurdod Lleol
- Strategaeth Buddsoddi
- Datganiad Polisi Trwyddedu 2016-2020

C3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae trefniadau llywodraethu cadarn ar waith ar gyfer blaenoriaethau strategol yr Awdurdod ac mae'r rhain wedi'u seilio ar ganlyniadau am nifer o flynyddoedd. Mae gan bob cynllun strategol brosesau ymgysylltu â'r gymuned ac fe'u cefnogir gyda materion rheoli adnoddau. Ceir cysylltiadau cryf rhwng cynllunio strategol ac ariannol. Mae penderfyniadau allweddol yn adlewyrchu'r effaith ar nifer o ffactorau, gan gynnwys cynaliadwyedd, ac mae'r Awdurdod wedi dechrau ymgorffori Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) o fewn diwylliant y sefydliad. Mae grŵp gweithredu, a gadeirir gan y Prif Weithredwr yn monitro gweithrediad y camau angenrheidiol sydd eu hangen i wneud y newid diwylliannol ac ymddygiadol hwn, a chyflwynir adroddiadau cynnydd bob chwe mis.

C4 Argymhellion ar gyfer Gwella

Nid oes argymhellion ar gyfer gwella.

Egwyddor D. Penderfynu ar yr ymyriadau angenrheidiol i optimeiddio cyflawniad y canlyniadau a fwriadwyd

Mae'r sector cyhoeddus yn cyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd trwy ddarparu cymysgedd o ymyriadau cyfreithiol, rheoleiddiol, ac ymarferol. Mae penderfynu ar y cymysgedd iawn o ymyriadau yn ddewis strategol hanfodol bwysig y mae'n rhaid i gyrff llywodraethu o endidau sector cyhoeddus wneud er mwyn sicrhau eu bod yn cyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd ganddynt. Mae'n rhaid i endidau sector cyhoeddus gael mecanweithiau gwneud penderfyniadau cadarn yn eu lle i sicrhau bod eu canlyniadau yn gyraeddadwy mewn ffordd sy'n darparu'r cyfnewidiad gorau rhwng yr adnoddau gwahanol a ddefnyddir ac effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd. Mae angen adolygu'r penderfyniadau a wneir yn barhaus i sicrhau bod cyflawni canlyniadau yn cael ei optimeiddio.

D1 Trefniadau Presennol

- A) Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy **Gyfansoddiad** sy'n nodi sut mae'r Cyngor yn gweithredu, sut mae penderfyniadau'n cael eu gwneud, a beth yw'r trefnau a ddilynir i sicrhau bod y rhain yn effeithlon, yn eglur ac yn atebol i bobl leol. Mae rhai o'r prosesau hyn yn ofynnol yn ôl y gyfraith, tra bo eraill yn ddewisol i'r Cyngor. Mae'r **Cyfansoddiad**, sydd i'w weld ar wefan² y Cyngor, yn nodi:
- sut mae'r Cyngor yn gweithredu ac yn gwneud penderfyniadau;
 - y gweithdrefnau sy'n sicrhau bod gwneud penderfyniadau'n dryloyw ac yn atebol i bobl leol a rhanddeiliaid eraill;
 - swyddogaethau allweddol yr holl aelodau ac uwch swyddogion, gan gynnwys cyfrifoldebau arweiniol at ddibenion llywodraethu corfforaethol yr Arweinydd, y Prif Weithredwr ac uwch swyddogion penodedig eraill;
 - cynllun dirprwyo pwerau er mwyn gwneud penderfyniadau;
 - cyfrifoldebau am adolygu a chytuno ar drefniadau llywodraethu corfforaethol y Cyngor;
 - trefniadau ar gyfer sicrhau y caiff ei adolygu a'i ddiweddarau'n barhaus;
 - codau a phrotocolau cysylltiedig.
- B) **Aelodau etholedig sy'n cymeradwyo polisïau a gwneud penderfyniadau**, mewn cyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd, ac eithrio pan fo materion eithriedig yn cael eu trafod o dan Ddeddf Llywodraeth Leol Atodlen 12A 1972. Caiff cymeradwyaeth ei rhoi gan:
- Y Cyngor, sy'n cyfarfod o leiaf bedair gwaith y flwyddyn. Mae'n cymeradwyo polisïau cyffredinol ac yn pennu'r gyllideb bob blwyddyn. Mae'r Cyngor yn cytuno ar ffurf Pwyllgorau'r Awdurdod (yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 lle bo hynny'n briodol), yn penodi Arweinydd y Cyngor (sydd yn ei dro yn penodi Cabinet y Cyngor) ac yn cynnal holl swyddogaethau eraill a bennwyd iddo o dan y Cyfansoddiad (sy'n cynnwys unrhyw swyddogaeth statudol sy'n gyfrifoldeb y Cyngor);
 - Y Cabinet, sy'n cyfarfod o leiaf unwaith y mis, sy'n cymeradwyo'r holl benderfyniadau na phenderfynir yn eu cylch trwy'r trefniadau a ddisgrifir ym mhwynt (i) (iii) neu (iv) y paragraff hwn (B);
 - Y pwyllgorau rheoleiddio (y Pwyllgor Cynllunio, y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a'r Pwyllgor Trwyddedu a Rheoli);

² <http://modgoveng.conwy.gov.uk/ieListDocuments.aspx?CId=487&MIId=3185&Ver=4&Info=1>

- iv. Cynllun dirprwyo'r Cyngor i bwyllgorau a swyddogion fel y nodir yn y Cyfansoddiad.

Caiff rolau a chyfrifoldebau pob aelod o'r Cabinet eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor. Mae'r Cabinet hefyd yn cyfarfod yn anffurfiol (**Cyfarfod Anffurfiol o'r Cabinet**) i dderbyn adroddiadau briffio ac i drafod materion sy'n dod i'r amlwg ond ni wneir unrhyw benderfyniad yng Nghyfarfodydd Anffurfiol y Cabinet. Mae pedwar **Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**: Y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu (sy'n cyfarfod unwaith y mis), y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau, y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cwsmeriaid a'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau (sy'n cyfarfod bob 6 wythnos). Eu rôl yw adolygu, craffu a dal i gyfrif perfformiad y Cabinet, pwyllgorau gwneud penderfyniadau a swyddogion. Mae gan y Pwyllgorau Craffu broses "Galw i Mewn" ar gyfer penderfyniadau sydd wedi'u gwneud ond nad ydynt wedi'u gweithredu ac mae'r drefn honno wedi'i hymgorffori yn y Cyfansoddiad er mwyn ystyried a yw'r penderfyniadau hynny'n briodol. Cafodd 1 eitem ei 'galw i mewn' yn 2016/17. Fis Mawrth 2017 cymeradwyodd y Cyngor y trefniadau newydd ar gyfer pwyllgorau craffu (cofnod 814). O fis Mai 2017 ymlaen bydd y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu **Cyllid ac Adnoddau** (wedi'i gadeirio gan arweinydd y blaid wleidyddol fwyaf heb ei chynrychioli ar y pwyllgor gwaith), **Addysg a Sgiliau**, **Gofal Cymdeithasol ac Iechyd**, ac **Economi a Lle**. Yn ogystal, mae gan yr Awdurdod dri phwyllgor rheoleiddio: **Y Pwyllgor Cynllunio, y Pwyllgor Trwyddedu a Rheoli** a'r **Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu**. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn annibynnol ar swyddogaethau gweithredol a chraffu a'i bwrpas yw darparu sicrwydd annibynnol o ddigonoldeb y fframwaith rheoli mewnol gan gynnwys llywodraethu a rheoli risg, er mwyn darparu craffu annibynnol ar berfformiad ariannol ac anariannol yr Awdurdod a chadw trosolwg ar y broses adrodd ariannol. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru), penodwyd aelod lleyg gan yr Awdurdod i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ym mis Mehefin 2012 am gyfnod y weinyddiaeth. Yn barod ar gyfer y weinyddiaeth newydd, cyhoeddwyd hysbyseb am aelod lleyg ym Mwletin mis Rhagfyr ac fe hysbysebwyd y cyfle yn ehangach ym mis Ebrill 2017. Bydd aelod lleyg yn cael ei benodi fis Gorffennaf 2017. Mae yna hefyd **Bwyllgor Safonau** (sy'n cynnwys aelodau lleyg), sy'n anelu at hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad gan aelodau etholedig. Mae'r pwyllgorau hyn yn cwrdd yn rheolaidd drwy gydol y flwyddyn ac mae pob dyddiad cyfarfod yn cael eu cyhoeddi ar amserlen flynyddol o gyfarfodydd sydd ar gael ar wefan yr Awdurdod.

Yn ogystal, mae gan yr Awdurdod **Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd**. Swyddogaethau'r pwyllgor yw sicrhau bod cefnogaeth ddigonol ar gyfer cyfarfodydd y Cyngor a'i Bwyllgorau; i hyrwyddo rôl Trosolwg a Chraffu; darparu cymorth a chynghor i Gynghorwyr unigol wrth ymgymryd â'u rolau fel aelodau a darparu datblygiad a hyfforddiant i'r aelodau. Gall y Pwyllgor gynhyrchu adroddiadau a gwneud argymhellion i'r Cyngor mewn perthynas â'r ddarpariaeth honno. Mae'r Pwyllgor yn cyfarfod 4 gwaith y flwyddyn.

- C) Mae'r **Grŵp Adolygu Adroddiadau** yn cynnwys y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Strategol, Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu, Pennaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau, Pennaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol a'r Dirprwy Arweinydd. Maent yn cyfarfod ddwywaith y mis i adolygu'r adroddiadau a drefnwyd i fynd i'r Cabinet, ac ystyried cynlluniau gwaith i'r dyfodol y swyddogaethau Craffu i lunio barn o ddatblygu patrymau gwaith a nodi unrhyw fater o ran capasiti a allai godi. Hefyd, mae'r Grŵp yn sicrhau synergedd rhwng cynlluniau gwaith y Cyngor, y Cabinet, y swyddogaeth graffu a'r swyddogaeth reoli strategol. Oni bai eu bod yn eithriedig, caiff yr holl adroddiadau a ystyrir gan y Cyngor, y Cabinet a'r Pwyllgorau, a chofnodion o'r penderfyniadau a gymerir, eu darparu ar wefan y Cyngor.

- D) Mae'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Strategol yn atebol am sicrhau bod blaenoriaethau'r Cyngor yn cael eu cyflawni, a bod perfformiad yn erbyn targedau allweddol yn cael ei fonitro'n rheolaidd trwy'r fframwaith rheoli perfformiad ac yn cael ei adrodd i'r aelodau. Mae gan y Prif Weithredwr amserlen o gyfarfodydd rheolaidd gyda'r Arweinydd a chynhelir cyfarfodydd rheolaidd rhwng uwch reolwyr a'r Cabinet drwy gyfarfodydd y Cabinet Anffurfiol. Cynhelir cyfarfodydd aelodau / swyddogion rheolaidd mewn perthynas â materion penodol a diweddariadau ar gynnydd yn gyffredinol. Mae'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Strategol, ynghyd â'r Pennaeth Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau, Pennaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol a'r Swyddog Monitro yn cyfarfod ddwywaith y mis fel y **Tîm Arweinyddiaeth Strategol**. Mae uwch reolwyr y Cyngor yn cyfarfod bob mis wrth i'r **Uwch Dîm Rheoli**, sy'n cynnwys y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Strategol, holl Benaethiaid Gwasanaeth a swyddogion perthnasol sy'n adrodd o bob rhan o'r Awdurdod. Mae **Fforwm Rheolwyr** yn cyfarfod bob chwarter i rannu negeseuon a cheisio cysondeb a thrafod datblygiadau rhwng Cyfarwyddwyr a rheolwyr yn y sefydliad.
- E) Mae trefniadau cytunedig yn galluogi'r Cyngor i fodloni gofynion statudol o ran **diogelu plant a diogelu oedolion diamddiffyn**. Cafodd y Polisi Diogelu ei adolygu a'i gymeradwyo fis Mehefin 2014. Cynhaliodd Swyddfa Archwilio Cymru ac Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru adolygiadau diogelu yn 2014. Fis Medi 2016 cyhoeddwyd adroddiad archwilio mewnol ar ddiogelu corfforaethol a oedd yn nodi sicrwydd cyfyngedig. Mae cynllun gweithredu ar waith i wella meysydd a nodwyd ac mae hyfforddiant diogelu gorfodol wedi'i drefnu ar gyfer yr holl reolwyr. Mae trefnau recriwtio hefyd yn gymorth i sicrhau bod gwiriadau'n cael eu cynnal ynglŷn â gweithwyr y Cyngor sy'n gweithio gyda phlant neu oedolion diamddiffyn er mwyn sicrhau eu bod yn addas i wneud hynny. Fis Rhagfyr 2016 sefydlodd yr Awdurdod **Grŵp Effeithiolrwydd a Safonau Ysgol** i adolygu perfformiad ysgolion. Mae'r grŵp, a gadeirir gan y Prif Swyddog Addysg, yn cynnwys aelodau etholedig, Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg a chynrychiolydd o Gwe. Mae'n cyfarfod gyda thimau uwch rheoli ysgolion cynradd ac uwchradd yn eu tro i adolygu a chefnogi gwelliannau i ysgolion. Bydd ysgolion uwchradd yn cael eu hadolygu'n flynyddol a bydd ysgolion cynradd yn cael eu hadolygu bob tair blynedd. Mae'r drefn yn unol â chategorïau'r ysgolion.
- F) Yn unol â'i gyfrifoldebau statudol, mae'r Cyngor wedi sefydlu **Polisi Iechyd a Diogelwch** a gweithdrefnau cysylltiedig. Mae Grŵp Arweinyddiaeth Iechyd a Diogelwch sy'n darparu trosolwg lefel uchel o'n cydymffurfiaeth â rheolau, rheoliadau ac egwyddorion Iechyd a Diogelwch er mwyn helpu i wella Iechyd, diogelwch a lles. Cynhyrchir a chyflwynir adroddiad blynyddol ar Iechyd a Diogelwch i'r Uwch Dîm Rheoli, Pwyllgor Iechyd, Diogelwch a Hyrwyddo Iechyd a'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu.

D2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Mae gan yr Awdurdod gyfrifoldeb dros gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Yn rhan o hyn, bydd y Cyfansoddiad yn cael ei adolygu'n rheolaidd gan y Swyddog Monitro. Pennaeth Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai yw'r Uwch Swyddog Cyfrifol mewn perthynas â Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio.
- B) Mae'r Awdurdod yn cael ei herio ar yr hunanasesiad ar effeithiolrwydd rheoli risg trwy gyfarfodydd dwywaith y flwyddyn gyda Swyddfa Archwilio Cymru. Gofynnir am sicrwydd hefyd gan Benaethiaid Gwasanaeth ynglŷn â rheoli risg ac ynglŷn â'r amgylcheddau rheoli y maent yn gyfrifol amdanynt.

- C) Gall adroddiadau rheolaidd ar ddangosyddion perfformiad allweddol a meysydd tanberfformio ddangos pa gamau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r dirywiad. Mae gan yr Awdurdod gylchoedd cynllunio ac ariannol clir wedi'u halinio ac mae rhaglen gwaith i'r dyfodol a gyhoeddir o'r holl gyfarfodydd pwyllgor a dyddiadau ar gyfer ystyried a chymeradwyo penderfyniadau. Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn integreiddio ac yn cydbwysu blaenoriaethau allweddol gyda fforddiadwyedd a phwysau ariannol eraill. Mae pob penderfyniad allweddol a gyflwynir i'w gymeradwyo'n ddemocrataidd â thystiolaeth i ddangos sut maent yn cefnogi canlyniadau blaenoriaeth corfforaethol a pha lefel o ymgysylltu sydd wedi digwydd a pha lefel o risg sy'n gysylltiedig â'r penderfyniad. Mae'r blaenoriaethau corfforaethol yn cael eu cefnogi gan ddangosyddion perfformiad perthnasol ac mae gan bob gwasanaeth gynllun a mesurau gwasanaeth sy'n cael eu hadolygu gan yr aelodau bob chwe mis.

D3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae'r Awdurdod yn fodlon bod swyddogaethau a rolau wedi'u diffinio'n glir er mwyn galluogi aelodau a swyddogion i gydweithio er mwyn cyflawni'r un diben, ac i benderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i gyflawni'r canlyniadau corfforaethol.

D4 Argymhellion ar gyfer Gwella

A5 Gweithredu'r argymhellion yn sgil yr archwiliad mewnol o ddiogelu corfforaethol.

Egwyddor E. Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion oddi mewn iddo

Mae endidau sector cyhoeddus angen strwythurau ac arweinyddiaeth briodol, yn ogystal â phobl â'r sgiliau priodol, cymwysterau a meddylfryd priodol i weithredu'n effeithlon ac yn effeithiol a chyflawni'r canlyniadau a fwriedir ar eu cyfer o fewn y cyfnodau a bennir. Mae'n rhaid i'r corff llywodraethu sicrhau bod ganddo'r gallu i gyflawni ei fandad hun ac i wneud yn siŵr bod polisïau ar waith i sicrhau bod gan reolaeth endid y gallu gweithredol ar gyfer yr endid yn ei gyfanrwydd. Oherwydd bydd unigolion a'r amgylchedd lle mae endid yn gweithredu yn newid dros amser, bydd angen parhaus i ddatblygu gallu'r endid yn ogystal â sgiliau a phrofiad arweinyddiaeth aelodau unigol o'r staff.

E1 Trefniadau Presennol

- A) Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy **Strategaeth Datblygu'r Aelodau 2012-2017**. Bydd Strategaeth Datblygu Aelodau newydd yn cael ei pharatoi ar gyfer gweinyddiaeth 2017-2022. Nod y strategaeth yw rhoi mynediad i aelodau etholedig at lefelau priodol o wybodaeth, sgiliau a chyfleoedd datblygu sydd eu hangen arnynt i gyflawni eu rolau. Mae **rhaglen gyflwyno** yn cael ei threfnu i sicrhau bod yr holl Aelodau Etholedig yn ymwybodol o'u rôl a'u cyfrifoldebau, ac o ddull gweithredu'r Awdurdod. Mae rhaglen barhaus o Ddatblygu Aelodau ar waith sy'n cael ei hadolygu'n flynyddol gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Y ffocws ar gyfer 17/18 fydd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), cwestiynau yn y cyfarfod craffu, cyfryngau cymdeithasol, rheoli prosiect, Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu effeithiol, a rheoli risg. Mae Fforwm Datblygu Aelodau a Gwybodaeth misol, sy'n gyfle i ddiweddarau'r Aelodau am newidiadau sydd ar y gweill.
- B) Cafodd y **Strategaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol** ei chymeradwyo gan y Cabinet fis Rhagfyr 2013 a bydd yn cael ei hadolygu ddiwedd 2017. Mae'n rhaid i'r awdurdod wella ei berfformiad yn barhaus yn erbyn cefndir o ddarpariaeth gyllidebol sylweddol is. Er mwyn gwneud hyn yn llwyddiannus, fel busnes sy'n ddwys o ran pobl, mae'n rhaid i ni roi sylw arbennig i'n staff a'n harferion busnes a gwaith.
- C) Mae'r Strategaeth AD wedi cael ei datblygu i amlinellu ymagwedd yr awdurdod i adnoddau, arweinyddiaeth, rheoli, datblygu, defnyddio, perfformiad, diwylliant a gwobrwyo gweithwyr. Mae hefyd yn helpu i ddarparu eglurder i reolwyr ac unigolion am yr hyn a ddisgwylir ganddynt. Nid yw hyn, fodd bynnag, yn strategaeth ar gyfer ein gweithwyr proffesiynol Adnoddau Dynol, mae'n strategaeth sy'n eiddo ar y cyd gan y Cyngor, o'r Cynghorwyr Sir i weithwyr sy'n darparu gwasanaeth rheng flaen. Mae amcanion corfforaethol a gwasanaeth yn cael eu rheoli yn yr un modd. Y bwriad yw cael strategaeth hyblyg sy'n adlewyrchu ein hanghenion presennol ac ar gyfer y dyfodol.
- D) Mae darparu ein Strategaeth Adnoddau Dynol yn ymwneud â sicrhau y gall yr awdurdod barhau i ddarparu gwasanaethau sy'n fforddiadwy a chreu diwylliant sefydliadol o rymuso, menter, her a chymorth arloesi, lleoli'r Cyngor i ddod yn 'Gyflogwr o Ddewis' a sicrhau bod pobl yn anelu tuag at weithio i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy oherwydd ei enw da fel cyflogwr lleol. Mae cyfres o **bolisiau Adnoddau Dynol** sy'n cynnal amrywiaeth o agweddau ar reoli staff, pob un ohonynt yn cael eu hadolygu yn rheolaidd ac yn hygyrch drwy gyfrwng mewnwydd y cyngor.
- E) Bydd pob aelod o staff yn cael cytundeb a swydd-ddisgrifiad, ac yn cael **Adolygiad Datblygu Perfformiad** yn flynyddol. Mae'r Adolygiad Datblygu Perfformiad wedi'i seilio

ar fframwaith cymhwysedd a gafodd ei gyflwyno ar draws yr awdurdod yn 2013 ac fe'i diweddarwyd yn 2016. Mae'r broses hon hefyd yn cynnwys Adolygiadau Datblygu Perfformiad grŵp ar gyfer grwpiau staff penodol lle y tybir bod hynny'n briodol. Fodd bynnag, gall staff ofyn am Adolygiadau Datblygu Perfformiad unigol hefyd. Gall yr holl staff gael mynediad at **Gynllun Hyfforddiant Corfforaethol** sy'n cynnwys amrywiaeth o gyrsiau i gefnogi datblygiad personol. Mae'r broses hon yn cael ei defnyddio i gefnogi **cynllunio olyniaeth** gwasanaethau, y gellir ei gweld trwy drosglwyddiad llyfn ar ymddeoliad diweddar nifer o uwch reolwyr a'r gallu i fod yn gallu gwneud penodiadau mewnol i gymryd eu lle pan fo hynny'n briodol.

- F) Mae gan yr Awdurdod brosesau ar waith i reoli a chefnogi staff nad ydynt yn gallu mynychu'r gwaith oherwydd salwch. Adolygwyd y Polisi Absenoldeb Oherwydd Salwch yn 2016 a chafodd ei ddisodli gan **Bolisi Rheoli Absenoldeb** a gyhoeddwyd fis Mehefin 2016. Mae presenoldeb da yn elfen allweddol o'n perfformiad, ac mae'r Awdurdod yn ceisio creu amgylchedd gwaith sy'n hyrwyddo iechyd a lles gweithwyr. Mae'r polisi yn hyrwyddo dull teg, cyson a chefnogol tuag at reoli presenoldeb ac yn annog diwylliant o bresenoldeb da. Mae'r Awdurdod yn cymryd camau rhagweithiol i reoli absenoldebau tymor byr rheolaidd, gan gynnwys cynnal cyfweiliadau dychwelyd i'r gwaith a chadw golwg ar y trothwyon. Fodd bynnag, mae'n rhaid ystyried anghenion gweithwyr sy'n absennol am gyfnodau hir, sy'n dioddef o afiechydon cronig neu'n anabl, ac mae yna ddarpariaethau i wneud addasiadau rhesymol i ddyletswyddau a'r gweithle er mwyn cynorthwyo gweithwyr i gyflawni lefelau da o bresenoldeb. Mae rheoli presenoldeb wedi'i nodi'n faes is o gymharu ag awdurdodau eraill yng Nghymru ac felly mae'n cael ei fonitro'n agos i nodi gwelliannau. Darperir adroddiadau misol i uwch reolwyr er mwyn eu galluogi i reoli presenoldeb yn eu meysydd gwasanaeth. Mae ymyrraeth gynnar mewn meysydd gyda phroblemau sylweddol yn fuddiol, ac mae swyddog AD cyfnod penodol wedi'i benodi i ddarparu cefnogaeth gyda materion rheoli presenoldeb. Mae'r Awdurdod yn defnyddio cwmni allanol ar gyfer cefnogaeth **iechyd galwedigaethol** (Health Management Ltd) sy'n cynnig sgrinio cyn-gyflogaeth ac atgyfeiriadau. Mae'r Awdurdod hefyd yn darparu cymorth i weithwyr a chynllun buddiannau gweithwyr drwy **Care First**. Gall gweithwyr dderbyn amrywiaeth o gefnogaeth fel cwnsela a gwybodaeth a chynghor am waith a materion personol. Mae Care First hefyd yn darparu **Care First Zest**, sef gwefan ac ap ffôn symudol sy'n cynnig mynediad am ddim i weithwyr ac aelodau etholedig at borth iechyd a lles rhyngweithiol sy'n cynnwys dyddiadur bwyd ac ymarfer corff, rhaglen hyfforddi ymarfer corff personol a gwiriad lles. Mae edrych ar ôl eich iechyd a'ch lles yn helpu i gryfhau imiwnedd eich corff a gwella eich lles a'ch gwytnwch personol.
- G) Mae gan yr Awdurdod **gynllun dirprwyo** sy'n diffinio'r eglur y mandad ar gyfer gwneud penderfyniadau o fewn bob lefel yn y sefydliad. Cefnogir hyn gan **Orchmynion Sefydlog a rheoliadau ariannol** sy'n cael eu hadolygu'n rheolaidd.
- H) Mae'r awdurdod ers sawl blwyddyn wedi buddsoddodd y Rhaglen Cymorth i Weithwyr Care First. Mae'r gwasanaeth yn gyfrinachol ac mae'r holl arbenigwyr gwybodaeth Care First wedi cael eu hyfforddi ac yn weithwyr cynghori profiadol sy'n gallu sicrhau bod gwybodaeth gywir yn cael ei darparu yn syth ar ystod eang o faterion sy'n effeithio ar fywyd bob dydd.
- I) Caiff gwybodaeth ei rhaeadru i'r staff drwy'r Briff Tîm, drwy e-bost, drwy'r fewnwyd a thrwy newyddlen y staff. Fis Rhagfyr 2016 adolygwyd a phenderfynwyd uno'r tîm briff a'r newyddlen i staff. Ym mis Mawrth 2017 lanswyd gwefan newydd sy'n addas ar gyfer llechi electronig a ffonau clyfar. Gofynnir i'r staff rannu eu syniadau drwy gyfrwng y Cyngor Staff, Gwella Conwy a'r dudalen 'Dweud eich Dweud' ar y fewnwyd. Nid yw'r Cyngor Staff wedi cyfarfod yn rheolaidd y flwyddyn ddiwethaf ac mae'n destun

adolygiad ar hyn o bryd. Yn ogystal â phapurau Pwyllgorau, bydd yr Aelodau'n cael Pecyn Gwybodaeth bob pythefnos sy'n trafod gweithgarwch diweddar ar draws yr Awdurdod. Cynhelir cyfarfodydd tîm yn rheolaidd gan yr holl wasanaethau. Er mwyn gwella cyfathrebu islaw lefel y Pennaeth Gwasanaeth, sefydlwyd Fforwm Rheolwyr i gefnogi dull gweithredu mwy hysbys a chynhwysol ac i hyrwyddo llywodraethu da, cyfathrebu a chydymffurfiaeth ymhlith yr holl staff. Mae rhaglen gwaith i'r dyfodol cyfathrebu wedi'i datblygu i roi trefn ar yr wybodaeth a gyhoeddir a bydd Strategaeth Ymgysylltu a Chyfathrebu yn cael ei datblygu yn ystod 2017/18.

E2 Adolygu Effeithiolrwydd

Cwblhaodd yr Awdurdod werthusiadau perfformiad ar gyfer y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwyr Strategol ac fe gynhaliwyd Adolygiadau Datblygu Perfformiad ar gyfer yr holl Benaethiaid Gwasanaeth. Mae gan y Cyngor Ddatganiad Polisi Tâl Lleol cymeradwy sy'n cael ei adrodd i'r Cyngor yn flynyddol. Mae hyn yn sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â'r angen am atebolrwydd digonol a thryloywder o gwmpas cyflogau uwch reolwyr yn y sector cyhoeddus.

- B) Gadawodd Cyfarwyddwr Strategol Economi a Lle'r Awdurdod ym mis Ebrill 2016 a bydd cyfarwyddwr newydd yn ymgymryd â'r swydd fis Mehefin 2016. Ar ôl ymddeoliad y Pennaeth Statudol Addysg, benodwyd pennaeth dros dro fis Gorffennaf 2016. Penodwyd Pennaeth Statudol Addysg parhaol fis Mawrth 2017. Rheolwyd yr holl waith recriwtio ar gyfer y swyddi hyn yn fewnol gan AD Corfforaethol. Mae'r newid sylweddol hwn ar lefel uwch reolwyr wedi'i reoli'n briodol heb unrhyw effaith ar ddarparu gwasanaethau. Mae'r newidiadau wedi'u cyfleu'n glir ac mae'r holl staff wedi cael gwybod am y newid mewn trefniadau rheolwyr atebol.
- C) Mae gan yr Awdurdod amserlen i ddatblygu a monitro capasiti a gallu aelodau a swyddogion er mwyn sicrhau eu bod yn effeithiol. Mae datblygu ein staff yn amcan yn y Cynllun Corfforaethol. Mae canran y staff sydd wedi derbyn Adolygiad Datblygu Perfformiad yn cael ei fonitro'n rheolaidd a'i adrodd i Uwch Reolwyr ac Aelodau.

Blwyddyn	Nifer yr Adolygiadau Datblygu Perfformiad
10/11	64.57%
11/12	70.47%
12/13	68.77%
13/14	62.72%
14/15	75.77%
15/16	72.79%
16/17	76.03%

- D) Mae'r perfformiad uchod yn dangos cynnydd ond mae'n parhau i fod ychydig yn is na'r targed corfforaethol o 80%, ond mae o fewn y goddefiant. Mae Adolygiadau Datblygu Perfformiad yn broses werthfawr i sicrhau bod yr holl staff yn ymwybodol o'u hamcanion, yn cael cyfle i asesu a thrafod eu cymwysedau craidd ac adolygu eu hanghenion hyfforddiant. Bydd perfformiad Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth yn cael ei fonitro trwy waith yr Adain Archwilio Mewnol ac adolygiadau perfformiad gwasanaeth. Er bod trefniadau da yn eu lle i gefnogi gweithwyr, nid yw presenoldeb staff cystal â phresenoldeb staff mewn awdurdodau eraill yng Nghymru.

Ar gyfer cyfnod Ebrill 2016 – Mawrth 2017, nifer y dyddiau a gollwyd yn sgil absenoldeb oherwydd salwch fesul gweithiwr cyfwerth â llawn amser oedd 11.67. Mae hyn yn ddirywiad o 1.06 diwrnod o gymharu â 2015/16 lle'r oedd nifer y dyddiau a gollwyd yn 10.61 fesul gweithiwr cyfwerth â llawn amser.

Cafwyd 39,477 o ddiwrnodau o absenoldebau oherwydd salwch. Mae hyn yn gynydd o 3,375 diwrnod o gymharu â 2015/16.

Bu 12 o'r 24 uned adrodd wella ar amcangyfrif y Cyngor o 10 diwrnod fesul gweithiwr cyfwerth â llawn amser.

Bu i 10 o'r 24 uned adrodd gyrraedd neu wella ar amcangyfrifon penodol eu gwasanaeth.

Cyhoeddwyd 205 o rybuddion gwella.

- E) Pennir Uwch Reolwyr ac Aelodau Cabinet i fod yn gyfrifol am bob Blaenoriaeth Gorfforaethol fel bo modd dwyn yr unigolion hynny i gyfrif ynghylch effeithiolrwydd y gweithredu. Caiff gweithrediad y Strategaeth Datblygu Aelodau ei fonitro gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Mae'r holl Aelodau Etholedig sy'n derbyn uwch gyflog yn cael Adolygiadau Datblygu Perfformiad blynyddol ac fe gynigir Adolygiadau Datblygu Perfformiad i'r holl gynghorwyr eraill pe baent yn dewis cael un. Fel isafswm, mae'n rhaid i'r holl Aelodau Etholedig lenwi holiadur dadansoddiad o anghenion hyfforddiant. Yn dilyn yr etholiadau lleol ar 4 Mai 2017, bydd yr Aelodau hynny a ail-etholwyd yn cael cyfle i lunio adroddiad blynyddol ar gyfer 2016/17. Fodd bynnag, nid yw'r adroddiadau hyn yn orfodol ac ym Mhapur Gwyn 'Diwygio Llywodraeth Leol, Cadernid ac Adnewyddiad' mae Llywodraeth Cymru yn cwestiynu eu heffeithiolrwydd.

E3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae systemau da ar waith i gefnogi a datblygu Aelodau Etholedig a staff. Bu i asesiad dilynol y Gwasanaeth Archwilio Mewnol o Adnoddau Dynol fis Ionawr 2017 sgorio'r gwasanaeth â sicrwydd uchel. Mae rolau a chyfrifoldebau Aelodau a Swyddogion wedi'u diffinio'n glir - yn enwedig mewn perthynas â rôl yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr, sy'n cyfarfod yn rheolaidd i drafod ac adolygu cynnydd yr Awdurdod. Mae'r Cyflwyniad Corfforaethol ar gyfer Aelodau Etholedig a staff bellach wedi'i ymgorffori'n dda ac yn cael ei adolygu'n rheolaidd i sicrhau ei fod yn cynnwys pob newid allweddol, gan sicrhau bod pob gweithiwr newydd yn ymwybodol o brosesau llywodraethu o fewn yr awdurdod a'r gefnogaeth sydd ar gael i'w datblygu yn eu rôl broffesiynol. Mae'r Strategaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol yn darparu cyfeiriad ar ddatblygu'r gweithlu, a fydd yn hanfodol i gefnogi staff drwy'r broses rheoli newid moderneiddio. Mae canlyniadau Adolygiadau Datblygu Perfformiad yn dangos cynnydd bychan ac yn dal yn is na'r targed, fodd bynnag mae o fewn y goddefiant ac yn cael ei adolygu'n rheolaidd.

E4 Argymhellion ar gyfer Gwella

A6 Cwblhau adolygiad o'r Cyngor Staff

A7 Parhau i fonitro a rheoli presenoldeb staff er mwyn gwella cyfraddau presenoldeb

Egwyddor F. Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gryf

Mae'n rhaid i gyrff llywodraethu endidau sector cyhoeddus sicrhau bod yr endidau maent yn goruchwyllo wedi gweithredu – ac y gallant gynnal - system rheoli perfformiad effeithiol sy'n hwyluso darpariaeth effeithiol ac effeithlon o wasanaethau a gynlluniwyd. Mae rheoli risg a rheolaeth fewnol yn rhannau pwysig ac annatod o system rheoli perfformiad ac yn hanfodol i gyflawni canlyniadau. Maent yn cynnwys proses barhaus a gynlluniwyd i nodi a mynd i'r afael â risgiau sylweddol ynghlwm wrth gyflawni canlyniadau endid.

Mae system gadarn o reolaeth ariannol yn hanfodol ar gyfer gweithredu polisiau sector cyhoeddus a chyflawni canlyniadau arfaethedig, gan y bydd yn gorfodi disgyblaeth ariannol, dyrannu adnoddau'n strategol, cyflenwi gwasanaeth effeithlon, ac atebolrwydd.

F1 Trefniadau Presennol

- A) Mae'r Awdurdod yn defnyddio system rheoli perfformiad integredig, **CAMMS**, i gefnogi cynllunio gwasanaethau, rheoli risg, archwilio a rheoli prosiectau. Mae CAMMS yn hwyluso cysylltiad ac integreiddio gwell rhwng canlyniadau gwasanaeth, camau gweithredu a rheoli risg, gan gefnogi'r gofyniad bod rheoli risg yn rhan annatod o wneud penderfyniadau a chamau gweithredu. Cafodd y **Fframwaith Rheoli Perfformiad** ei adolygu yn 2016/17 i adlewyrchu'r newid diwylliannol angenrheidiol er mwyn ymgorffori Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r fframwaith yn ceisio darparu cyswllt clir ynghylch sut mae'r gwaith o gyflawni amcanion, a osodwyd ar gyfer swyddogion unigol yn eu cynlluniau datblygu personol, yn cyfrannu at gyflawni cynlluniau gwasanaeth sydd yn ei dro yn helpu i gyflawni canlyniadau dinesydd y Cynllun Corfforaethol ac felly cyfraniad yr Awdurdod tuag at wella Sir Conwy, gan ddiwallu anghenion heddiw heb effeithio ar anghenion cenedlaethau'r dyfodol. Mae'r Fframwaith Rheoli Perfformiad yn cynnwys manylion y camau gweithredu y dylid eu cymryd i ddatblygu blaenoriaethau sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau dinasyddion a chyrraedd targedau perfformiad, a'r modd y caiff y camau hynny eu rhaeadr i Gynlluniau Gwasanaeth ac i Adolygiadau Datblygiad Perfformiad unigol. Caiff cynnydd yn erbyn camau a mesurau perfformiad ei fonitro ddwywaith y flwyddyn drwy'r **Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth**. Mae'r adolygiadau yn ffurfio hunanasesiad o berfformiad ac yn ddull o geisio sicrwydd gan Benaethiaid Gwasanaeth bod trefniadau rheoli mewnol yn eu lle o fewn eu maes gwasanaeth. Yn flynyddol mae pob Pennaeth Gwasanaeth a'u Cyfarwyddwr Strategol yn llofnodi datganiad o sicrwydd. Mae'r Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth yn cael eu mynychu gan Gyfarwyddwr Strategol, y Dirprwy Arweinydd, Aelod Portffolio'r Cabinet, a chynrychiolwyr o'r ddau Bwyllgor Craffu mwyaf perthnasol, sy'n darparu cefnogaeth a her i hunanasesiad y gwasanaeth. Caiff gwahoddiadau agored eu hestyn i bob Aelod Etholedig i fynychu adolygiad perfformiad gwasanaeth. Caiff **Adroddiad Perfformiad Corfforaethol** ei lunio bob chwe mis, a bydd **Adroddiad Blynyddol** sy'n rhoi cyfrif am berfformiad ac yn meincnodi yn erbyn Awdurdodau eraill yn cael ei gyhoeddi erbyn 31 Hydref bob blwyddyn.
- B) Mae'r gan yr Awdurdod **Bolisi Rheoli Risg a Llawlyfr Trefniadol** yn eu lle. Cawsant eu hadolygu a'u cymeradwyo gan yr Uwch Dîm Rheoli yn 2016/17 i adlewyrchu'r newidiadau sy'n ofynnol dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae polisi a llawlyfr trefniadol ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd wedi'u cynnwys yn nhrefniadau gwasanaeth rhanbarthol gwella ysgolion Gwe. Mae'r Polisi Risg a Llawlyfr Trefniadol yn ymgorffori'r fframwaith ar gyfer rheoli risgiau ar draws yr Awdurdod ac yn cynnwys rolau a chyfrifoldebau ar gyfer rheoli risg. Yn ogystal â

chofrestrau risg y Gwasanaethau, mae'r Awdurdod wedi sefydlu Cofrestr Risg Gorfforaethol. Caiff pob risg ei neilltuo i Gyfarwyddwr Strategol neu Bennaeth Gwasanaeth ac aelod etholedig arweiniol. Mae'r gofrestr yn cael ei chynnal a'i rheoli drwy'r Grŵp Gwella ac Archwilio, y Tîm Arweinyddiaeth Strategol a'r Uwch Dîm Rheoli. Caiff y risgiau eu hadrodd i aelodau etholedig yn ffurfiol trwy'r broses ddemocrataidd. Mae'r Awdurdod yn trafod ei risgiau corfforaethol gyda'i archwilwyr allanol yn rheolaidd, ac mae'r broses hon yn caniatáu ystyried y risgiau mewn modd rheolaidd a strwythuredig, gydag elfen o gefnogaeth a her allanol. Mae hyfforddiant ar reoli risg yn cael ei drefnu ddwywaith y flwyddyn drwy'r Tîm Hyfforddiant Corfforaethol. Hefyd, bydd risgiau corfforaethol yn cael eu hystyried yn ystod proses y **Fframwaith Cynllunio Busnes**, sy'n cefnogi proses dyrannu adnoddau'r Awdurdod. Yn dilyn hyfforddiant CIPFA, mae'r Awdurdod bellach wedi dechrau rhaglen dreigl o **Reoli Risg Gwell**, sy'n cynnwys adolygiad manwl o bob risg gorfforaethol i asesu effeithiolrwydd y rheolaethau risg a'r camau gweithredu a'r atebolrwydd priodol er mwyn darparu lefel sicrwydd ar gyfer rheoli pob risg.

- C) Mae **Fforwm Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau** yn cyfarfod yn chwarterol. Mae'r mynychwyr yn cynnwys Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau dynodedig ar draws yr Awdurdod ynghyd â Swyddogion Cefnogi Prosiect a Swyddogion sy'n dymuno datblygu eu sgiliau. Rôl y Fforwm yw rhannu gwybodaeth ac arfer gorau a darparu Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau â'r wybodaeth gorfforaethol (h.y. llywodraethu, archebion sefydlog ac ati) maent eu hangen i weithredu eu Prosiectau a Rhaglenni. Mae'r Fframwaith Rheoli Rhaglenni a Phrosiectau wedi'i adolygu i adlewyrchu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a'r newidiadau o fewn CAMMs. Bydd yn cael ei gyflwyno i'r Uwch Dîm Rheoli ei gymeradwyo'n ffurfiol yn haf 2017.
- D) Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i wella ei brosesau caffael ac mae'r Gwasanaeth Caffael Corfforaethol yn chwarae rhan weithredol wrth gefnogi gwasanaethau i gaffael nwyddau a gwasanaethau wrth gydymffurfio â deddfwriaeth berthnasol a rheolau mewnol yr Awdurdod a ymgorfforir yn ei Reolau Sefydlog Contractau. Mae gan y Cyngor gysylltiadau cryf gyda Llywodraeth Cymru drwy ei Dîm Gwerth Cymru a chyrrff sector cyhoeddus cyfagos. Ymunodd y Cyngor â'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ym mis Rhagfyr 2012. Mae hyn wedi galluogi'r Awdurdod i ymgymryd â chaffael eitemau gwariant cyffredin ac ailadroddus ar sail Genedlaethol ar draws y sector cyhoeddus cyfan, gyda'r nod o sicrhau arbedion effeithlonrwydd ac arbedion pris trwy leihau nifer o ymarferion caffael ac agregu pŵer prynu. Mae'r gweithdrefnau gogyfer â thendro a rhoi gwaith ar gontract wedi'u cynnwys yn Rheolau Sefydlog Contractau'r Cyngor. Cymeradwyodd y Cyngor set ddiwygiedig o **Reolau'r Weithdrefn Gontractau** ym mis Rhagfyr 2014, a chymeradwywyd **Strategaeth Caffael Corfforaethol** ddiwygiedig ym mis Chwefror 2016. Mae'r strategaeth gaffael yn anelu at wella dealltwriaeth o Reolau'r Weithdrefn Gontractau i gynulleidfa staff ac Aelodau ehangach. Mae trefniadau **Rheoli Trysorlys** y Cyngor yn dilyn arfer proffesiynol a chânt eu hadolygu'n rheolaidd. Er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu cyflenwi a phrosiectau'n cael eu cwblhau'n llwyddiannus, rhoddir arweiniad canolog ar gyfer **caffael a rheoli prosiectau**. Mae'r holl raglenni a phrosiectau arwyddocaol yn cael eu monitro'n gorfforaethol a'r **Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu** perthnasol lle gellir atgyfeirio adroddiadau amlygu am graffu a herio pellach.
- E) Mae trefniadau cadarn ar gyfer **rheolaeth ariannol** effeithiol trwy weithdrefnau cyfrifyddu'r Cyngor a Rheoliadau Ariannol. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau cynllunio cyllideb sefydledig, sydd yn destun asesiad risg, ac adroddiadau rheolaidd i'r aelodau'n cymharu rhagolygon o wariant referniw a chyfalaf i gyllidebau blynyddol a phroses Fframwaith Cynllunio Busnes sy'n cefnogi proses dyrannu adnoddau'r Awdurdod. Ym mis Chwefror 2017 cymeradwyodd y Cyngor **Strategaeth Ariannol**

Tymor Canolig sy'n rhoi eglurder i'r broses gynllunio ariannol ac i'r cysylltiadau rhwng dyraniad adnoddau tymor canolig a'r blaenoriaethau corfforaethol. Mae rôl y **Prif Swyddog Ariannol** (Swyddog S151) wedi'i gynnwys yng nghyfrifoldebau Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd. Y Cyfarwyddwr sy'n gyfrifol am weinyddu materion ariannol y Cyngor, yn ôl gofynion Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, ac mae'n gyfrifol am oruchwylio bod trefniadau llywodraethu cadarn yn eu lle ac yn cael eu hymgorffori yn yr Awdurdod. Mae hyn yn cynnwys cydlynu'r adolygiad o'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol a gweithredu unrhyw faes i'w wella. Mae'r Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd yn aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol ac yn adrodd i'r Prif Weithredwr. Fel aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol, mae'r Cyfarwyddwr Strategol, Cyllid ac Effeithlonrwydd, yn gallu datblygu a gweithredu strategaethau a darparu adnoddau a chyflawni amcanion strategol yr awdurdod, gan sicrhau eu bod yn gynaliadwy, er lles y cyhoedd, ac wedi'u halinio â'r strategaeth ariannol gyffredinol. Mae'r Cyngor yn cydymffurfio'n llawn ag egwyddorion Datganiad CIPFA ar rôl y Prif Swyddog Ariannol mewn Llywodraeth Leol (2010). Caiff Datganiad o Gyfrifon Blynnyddol y Cyngor ei baratoi yn dilyn y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol ac yn amodol ar archwiliad gan Swyddfa Archwilio Cymru.

- F) Mae gan yr Awdurdod **Strategaeth Rheoli Gwybodaeth 2013-2017**. Mae hon yn cael ei hadolygu a bydd strategaeth ddiwygiedig yn barod ar gyfer 2018. Diben y strategaeth hon yw sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu gwneud y defnydd gorau o'i asedau gwybodaeth i lywio ei ofynion busnes gweithredol, strategol a thrawsnewidiol ac yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth, safonau a chodau ymarfer ar gyfer rheoli cofnodion a gwybodaeth. Mae gweithrediad y Strategaeth yn cael ei oruchwylio gan Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth. Diben y grŵp yw darparu cyfeiriad strategol ar gyfer rheoli gwybodaeth. Mae cylch gorchwyl y grŵp hwn yn cael ei adolygu ar hyn o bryd. Cadeirydd y Grŵp Llywodraethu gwybodaeth yw Pennaeth Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai ac ers 1 Mehefin 2016 ef hefyd yw Uwch-Berchennog Risg Gwybodaeth y Cyngor. Ym mis Rhagfyr 2013 cymeradwywyd Strategaeth TGCh Corfforaethol ac mae hon ar hyn o bryd yn cael ei diwygio ar gyfer 2017-2022.
- G) Mae'r Cyngor yn gweithredu polisi **Diogelu Data** ac mae ganddo weithdrefnau ar waith i gyflawni ei gyfrifoldebau dan y **Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol a Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000**. Er mwyn cydymffurfio gyda'r olaf, mae gwefan y Cyngor yn cynnwys Cynllun Cyhoeddi Mynediad i Wybodaeth sy'n rhoi canllawiau ar wybodaeth y mae'r Cyngor yn ei chyhoeddi fel mater o drefn. Mae'r wefan hefyd yn cynnwys gwybodaeth arall y mae gofyn i'r Cyngor gyhoeddi, fel lwfansau a dalwyd i aelodau yn unol â darpariaethau statudol. Mae gan yr Awdurdod **Uned Ymchwil a Gwybodaeth** sy'n darparu data ystadegol a dadansoddiadau o anghenion i gefnogi a hysbysu penderfyniadau.

F2 Adolygu Effeithlonrwydd

- A) Mae'r Cyngor yn monitro gweithdrefnau tendro'r Cyngor yn ofalus i sicrhau bod gofynion cyfreithiol yn cael eu bodloni a bod contractau mawr yn cael eu rheoli'n well. Mae'r Cyngor yn monitro hyn drwy:
- I. Fforwm Prosiectau a Rhaglenni ar gyfer rheolwyr;
 - II. Fforwm Contractau i sbarduno gwelliant o ran adeiladu a chontractau peirianeg;
 - III. ymestyn hyfforddiant i reolwyr sy'n canolbwyntio ar wireddu buddion caffael yn allanol;
 - IV. rhaeadru tôn galetach o frig y sefydliad ynglŷn â chydymffurfiaeth; a
 - V. cyfres o archwiliadau mewnol mewn meysydd risg.

- B) Mae gan y Cyngor hanes diweddar o reoli ei gynlluniau gwario o fewn y gyllideb a gymeradwywyd. Mae Adroddiadau Gwella Blynyddol olynol gan Swyddfa Archwilio Cymru yn nodi bod gan y Cyngor reolaeth fewnol dda. Yn ôl archwiliad diweddar Swyddfa Archwilio Cymru, 'Llywodraethu Da wrth Benderfynu ar Newidiadau Sylweddol i Wasanaethau' (Ebrill 2017), *"Mae gan arweinwyr gwleidyddol ac uwch swyddogion berchnogaeth a dealltwriaeth gadarn o flaenoriaethau'r Cyngor, ac maent yn cydweithio'n dda. Mae'r lefel uchel o ymddiriedaeth a chydweithredu rhwng cynghorwyr a staff yn un o nodweddion amlwg y Cyngor. Mae gan uwch swyddogion y Cyngor weledigaeth glir o'r hyn maent yn ceisio ei gyflawni. Ym marn cynghorwyr a staff mae uwch reolwyr yn effeithiol iawn wrth hyrwyddo dull gweithredu 'Tîm Conwy'. Mae dull gweithredu 'Tîm Conwy' yn creu'r amgylchedd ar gyfer diwylliant o fewn y Cyngor cyfan sy'n canolbwyntio ar weithgareddau craidd sydd angen eu gwella ac ymddengys fod trefniadau presennol yn gweithio'n dda wrth ystyried newidiadau i wasanaethau. Roedd y staff y gwnaethom siarad â nhw ynglŷn â newidiadau i wasanaethau o'r farn bod dull gweithredu 'Tîm Conwy' yn parhau i greu ymdeimlad o falchder yng ngwaith y Cyngor, ynghyd â diwylliant cryf lle maent yn teimlo'n atebol am berfformiad gwasanaethau."*
- C) Mae'r **Rhaglen Foderneiddio** yn parhau i weithredu'r achos busnes a'r polisïau perthnasol er mwyn cyflawni'r amcan corfforaethol i foderneiddio'r ffordd rydym ni'n gweithio. Cadeirydd y Bwrdd yw'r Prif Weithredwr ac mae'r bwrdd yn datblygu ffrydiau gwaith corfforaethol ar gyfer Dinasyddion, Cyfathrebu, Asedau, TGCh, Prosesau Busnes a Chyfathrebu a Rheoli Newid.
- D) Cadarnhaodd **Tystysgrif Cydymffurfiaeth Flynyddol** bod y Cyngor yn cydymffurfio â'i gyfrifoldebau mewn perthynas ag adrodd ariannol, defnyddio adnoddau, cynllunio gwelliant a rheoli perfformiad. Fel sy'n wir ym mhob sefydliad yn y Sector Cyhoeddus, sicrhodd yr Awdurdod arbedion cyllidebol sylweddol yn ystod 2016/2017 (£8,873 miliwn). Mae'r Awdurdod yn mynd ati i gynllunio i sicrhau arbedion pellach ac yn wynebu diffyg adnoddau o £14.282 miliwn yn 2017/18 ac yn paratoi ar gyfer diffyg posibl o £9,207 miliwn yn 2018/19 a £6.549 miliwn yn 2019/20. Mae'r Awdurdod yn archwilio modelau cyflenwi amgen lle bo'n briodol, a bydd yn adolygu'r gofynion llywodraethu i adlewyrchu newidiadau yn ôl yr angen.
- E) Gwahoddir rheoleiddwyr allanol i gefnogi a herio proses asesu risg yr Awdurdod ddwywaith y flwyddyn. Caiff yr Adroddiad Blynyddol a wneir ynglŷn ag asesiad yr Awdurdod o'i berfformiad a'r Dangosyddion Perfformiad sy'n cael eu cyhoeddi, eu harchwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru trwy gyfrwng Asesiad o Berfformiad Corfforaethol. Pob pedair blynedd cynhelir Asesiad Corfforaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru. Digwyddodd hyn yn 2013 yng Nghonwy, a daeth archwiliad dilynol o'r 6 cynnig ar gyfer gwella i'r casgliad bod y Cyngor yn mynd i'r afael â'i gynigion ar gyfer gwella yn effeithiol. Mae canfyddiadau'r holl archwiliadau a wnaed yn ystod y flwyddyn ariannol yn cael eu crynhoi yn eu Hadroddiad Gwella Blynyddol. Derbyniwyd Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru ym mis Mai 2017 a daeth i'r casgliad bod y Cyngor yn bodloni'r gofynion statudol o ran gwelliant parhaus. Nid oedd argymhellion ar gyfer gwella ac mae yna gynlluniau gweithredu yn eu lle i fynd i'r afael â'r cynigion ar gyfer gwella a nodwyd mewn archwiliadau unigol.
- F) Yn rhinwedd eu gwaith proffesiynol, mae Penaethiaid Gwasanaeth yn darparu sicrwydd ar gyfer eu maes gwasanaeth drwy gyflwyno adroddiadau, ac adolygiadau gwasanaeth chwe-misol sy'n rhoi sicrwydd o ran rheoli risg, gweithredu ar argymhellion mewnol ac allanol a chynnydd o ran perfformiad. Caiff effeithiolrwydd ei herio gan adolygiadau a gynhelir yn fewnol (Craffu, Archwilio Mewnol, Adolygiadau o Berfformiad Gwasanaeth,

a'r Grŵp Gwella ac Archwilio) a hefyd gan adroddiadau a gyhoeddir gan archwilwyr ac arolygwyr allanol. Bob mis Mai mae pob Pennaeth Gwasanaeth a'u Cyfarwyddwr Strategol yn llofnodi datganiad o sicrwydd.

- G) Mae gan yr Awdurdod broses hunanasesu, Gwella Conwy, a gynhelir gan dimau o staff ac aelodau etholedig sy'n cynnig argymhellion ynglŷn â sut i wella llywodraethu a pherfformiad o fewn yr Awdurdod. Mae'r fformat yn canolbwyntio ar wneud gwelliannau i gefnogi blaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol. Mae hyn wedi bod yn ddull effeithiol o sicrhau cyfranogiad staff o bob lefel yn y sefydliad ac yn eu galluogi i gael profiad y tu allan i'w hardal waith arferol. Caiff yr argymhellion eu hadrodd i'r Uwch Dîm Rheoli, Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'u cymeradwyo gan y Cabinet. Mae argymhellion a gymeradwywyd yn cael eu monitro trwy adolygiadau perfformiad gwasanaeth. Cyflwynir adroddiadau cynnydd chwe-misol i'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu. Ar gyfer 2016/17 defnyddiwyd y broses hon i gynorthwyo'r gwaith o ddatblygu'r Cynllun Corfforaethol drafft.

F3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod gyfeiriad strategol clir sy'n seiliedig ar ganlyniadau sy'n canolbwyntio ar y dinesydd, ac mae'r ddarpariaeth yn gysylltiedig â rheoli risg. Mae'r cyfarfodydd rheolaidd gyda'n harchwilwyr allanol i wahodd her ar ein cofrestr risg gorfforaethol yn dystiolaeth o bwysigrwydd y broses lywodraethu hon o fewn yr Awdurdod. Mae prosesau cadarn wedi'u sefydlu i sicrhau defnydd economaidd, effeithiol ac effeithlon o adnoddau ac i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y caiff swyddogaethau eu cyflawni. Mae'r Awdurdod hefyd yn cadw golwg ar ddatblygiadau ac yn gwneud y paratodau gofynnol ar gyfer gofynion deddfwriaethol newydd ac yn y dyfodol. Daeth Adroddiad Gwella Blyneddol 2016/17 Swyddfa Archwilio Cymru i'r casgliad bod y Cyngor yn debygol o gydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol (2009) yn ystod 2017-18.

F4 Argymhellion ar gyfer Gwella

A8 Adolygu'r Strategaeth Wybodaeth.

Egwyddor G. Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i gyflwyno atebolrwydd effeithiol

Mae atebolrwydd yn ymwneud â sicrhau bod y rhai sy'n gwneud penderfyniadau a chyflwyno gwasanaethau yn atebol drostynt, er bod ystod a chryfder gwahanol berthnasodd atebolrwydd yn amrywio o sefydliad i sefydliad. Mae atebolrwydd effeithiol yn ymwneud ag adrodd ar gamau gweithredu a gymerir a sicrhau bod rhanddeiliaid yn gallu deall ac ymateb wrth i'r endid gynllunio a chynnal ei weithgareddau mewn modd tryloyw. Mae'r swyddogaeth archwilio allanol a mewnol yn cyfrannu at atebolrwydd effeithiol.

G1 Trefniadau Presennol

- A) Mae'r holl raglenni ac adroddiadau ar gael ar wefan y Cyngor, oni bai eu bod yn cynnwys gwybodaeth eithriedig. Mae hyn yn cynnwys 'datganiadau o gysylltiad' a wneir mewn cyfarfodydd. Mae'r Awdurdod wedi lansio system rheoli gwefan newydd ac wedi ail-ddylunio'r wefan fel ei bod yn canolbwyntio mwy ar breswylwyr ac yn addas i lechi electronig a ffonau clyfar. Mae'r Cynllun Corfforaethol yn cynnwys cynllun cryno sydd wedi'i adolygu er mwyn gwneud cynllun cryno drafft 2017-2022 yn fwy hygyrch ac yn gynllun sy'n canolbwyntio mwy ar ddinasyddion. Pob blwyddyn cyhoeddir adroddiad perfformiad blynyddol ar y wefan sy'n cynnwys adroddiad cryno ac yn 2016/17 crëwyd animeiddiad byr i wneud yr wybodaeth yn fwy hygyrch i'r cyhoedd. Mae'r Awdurdod yn adolygu'r Strategaeth Gyfathrebu Gorfforaethol ac yn ystyried ffyrdd amgen i gyflwyno blaenoriaethau allweddol ac i esbonio'r hyn y mae'r Awdurdod yn ei wneud.
- B) Ceir 4 **Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**: y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu, Pwyllgor Craffu Partneriaethau, Pwyllgor Craffu Cwsmeriaid a Phwyllgor Craffu Cymunedau. Fis Mai 2017 bydd y pwyllgorau hyn yn cael eu disodli gan Bwyllgorau Trosolwg a Chraffu Cyllid ac Adnoddau (wedi'i gadeirio gan y blaidd wleidyddol fwyaf heb gynrychiolaeth ar y pwyllgor gweithredol), Addysg a Sgiliau, Gofal Cymdeithasol ac Iechyd ac Economi a Lle. Eu rôl yw adolygu, craffu a dal i gyfrif perfformiad y Cabinet, gwirio a yw polisïau presennol yn effeithiol a helpu i lunio polisïau newydd; adolygu neu ymchwilio i faterion o bryder arbennig naill ai o fewn y Cyngor neu o fewn y gymuned. Fis Mehefin 2016 derbyniodd Aelodau'r Pwyllgorau Craffu a'r Cabinet drosolwg o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a'r goblygiadau o ran cymeradwyo a chraffu ar adroddiadau a sicrhau bod penderfyniadau yn diwallu anghenion presennol heb amharu ar anghenion cenedlaethau'r dyfodol. Ymgorfforir hyn yn y broses gyflyno newydd ar gyfer Aelodau. Mae gan y Pwyllgorau Craffu broses "Galw i Mewn" ar gyfer penderfyniadau sydd wedi'u gwneud ond heb eu gweithredu ac mae wedi'i chynnwys yn y Cyfansoddiad i alluogi'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu i ystyried a yw'r penderfyniadau a wneir yn briodol. Yn 2016/17 galwyd un eitem i mewn. Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, sefydlwyd **Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd** ym mis Mai 2012. Rôl y pwyllgor yw nodi Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd (sy'n gyfrifol am gefnogi trosolwg a chraffu, gwasanaethau aelodau a gwasanaethau pwyllgor) ac adolygu darpariaethau staff, swyddfa ac adnoddau eraill sydd ar gael i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd er mwyn sicrhau bod y rhain yn ddigonol. Caiff **Cofrestr Cysylltiadau'r Aelodau** hefyd ei chyhoeddi ar y wefan. Rhoddwyd y gorau i weddarlleu rhai cyfarfodydd pwyllgor ym mis Medi 2016 ar ôl i'r cyllid ar gyfer hynny ddod i ben. Gweddarlleu yw trosglwyddo sain a fideo dros y rhyngwrdd. Roedd camerâu yn y siambr yn recordio'r cyfarfodydd ac yna roedd y ffilm yn cael ei throsglwyddo i wefan y Cyngor. Cafodd nifer yr ymweliadau ei fonitro a'i adrodd i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Oherwydd y gost, argymhellodd yr Aelodau y dylid ymchwilio ymhellach i ddarlleu sain. Fodd bynnag ceir cynigion ym Mhapur Gwyn 'Cadernid ac Adnewyddiad' Llywodraeth Cymru i wneud darlleu cyfarfodydd y Cyngor yn ofyniad statudol. Mae'r Awdurdod yn ystyried hyn ymhellach.

- C) Mae'r **Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu** yn cyfarfod o leiaf bob chwarter i ystyried effeithiolrwydd trefniadau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu'r Cyngor; i ystyried adroddiadau a chynlluniau gweithredu argymhellion archwilwyr ac arolygwyr mewnol ac allanol; monitro'r berthynas rhwng archwilwyr a'r staff; a monitro'r ymateb i argymhellion archwilio ac arolygu. Mae hefyd yn gyfrifol am gymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon blynyddol a'r adroddiadau cysylltiedig (sy'n cynnwys y datganiad hwn). Mae'r broses ar gyfer monitro argymhellion archwilio sydd eto i'w gweithredu yn cynnwys adrodd am gamau gweithredu mewnol ac allanol sydd heb eu cwblhau.
- D) Mae'r **Grŵp Gwella ac Archwilio** yn sicrhau yr eir i'r afael yn briodol â risgiau a ganfyddir a bod argymhellion archwilio mewnol ac allanol ar gyfer gwella'n cael eu trin yn briodol. Mae'r mesurau hyn yn ymgorffori egwyddorion rheoli perfformiad a rheolaeth fewnol. Mae'r grŵp yn cynnwys Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd, Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael, Rheolwr Archwilio, Rheolwr Perfformiad a Gwella Corfforaethol, Swyddog Perfformiad a Gwella Corfforaethol, Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Cymdeithasol a Rheolwr Adain Safonau Ansawdd.
- E) Mae gan y Cyngor berthynas wrthrychol a phroffesiynol gyda'i archwilwyr allanol a'i arolygwyr statudol, fel y nodir yn yr Adroddiad Gwella Blynyddol³. Mae hwn i'w weld ar wefan Swyddfa Archwilio Cymru a'r Cyngor. Mae'r Cyfarwyddwyr Strategol, yr Arweinydd a'r Dirprwy Arweinydd, a Swyddogion Archwilio Mewnol a Pherfformiad Corfforaethol a Gwella yn cyfarfod yn rheolaidd â rheoleiddwyr allanol i drafod y Gofrestr Risgiau Corfforaethol, datblygiadau allweddol, canfyddiadau'r holl adroddiadau allanol ac i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd yr argymhellion. Cynhelir cyfarfodydd bob yn ddeufis gyda Swyddfa Archwilio Cymru, Cyllid Corfforaethol a Gwella a Datblygu Corfforaethol er mwyn darparu'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd a datblygiadau llywodraethu.

G2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Cyhoeddir adroddiad blynyddol am berfformiad y swyddogaeth graffu er mwyn ei hystyried a'i hadolygu. Mae gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Raglen Gwaith i'r Dyfodol a chynhelir sesiynau briffio cyn y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu fel mater o drefn gyda'r Cadeirydd, yr Is-Gadeirydd ac Aelod Cabinet Cyllid ac Adnoddau i drafod eitemau'r rhaglen ac i gefnogi herio effeithiol.
- B) Mae Adroddiad Llywodraethu Da wrth Benderfynu ar Newidiadau Sylweddol i Wasanaethau a gyhoeddwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru fis Mai 2017 yn adolygu effeithiolrwydd llywodraethu corfforaethol ac yn dod i'r casgliad bod gan y Cyngor drefniadau llywodraethu da ar waith ond bod angen gwella cysondeb asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb a thryloywder arbedion gwasanaethau.
- C) Daeth Adroddiad Blynyddol 2016/17 y Pennaeth Archwilio i'r casgliad bod gan y Cyngor brosesau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu boddhaol i reoli'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod.
- D) Caiff yr adolygiad o effeithiolrwydd ei lywio gan waith y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Strategol sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd a'r diwylliant llywodraethu. Mae'n rhaid i'r Pennaeth Archwilio Mewnol Iunio Adroddiad Blynyddol yn rhoi barn ynglŷn â digonolrwydd ac effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol y Cyngor, gan roi manylion

³ www.conwy.gov.uk/atebolrwydd neu www.archwilio.cymru

unrhyw wendid a fyddai'n cymhwyso'r farn hon a rhoi gwybod am unrhyw fater sy'n berthnasol wrth lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi tystiolaeth a sicrwydd bod y Gwasanaeth Archwilio Mewnol gweithio tuag at gyrraedd Safonau Archwilio Mewnol 2013 y Sector Cyhoeddus er mwyn galluogi'r Cyngor i gymryd sicrwydd o'r farn hon. Mae'r gwasanaeth yn cynnal adolygiadau rheolaidd o'r systemau a'r rheolaethau ariannol i roi sicrwydd i'r Cyngor drwy ei Bwyllgor Archwilio a Llywodraethu.

- E) Fis Gorffennaf 2017 derbyniodd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio, a oedd yn dod i'r casgliad bod gan y Cyngor brosesau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu corfforaethol boddhaol i gyflawni amcanion yr Awdurdod ar gyfer y 12 mis yn diwedd 31 Mawrth 2017. Cafodd y canfyddiadau o ran archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn ystod 2016/17 eu hadrodd i'r Pwyllgor Archwilio yn chwarterol a dangoswyd, o'r 178 o gamau gwella a wnaed gan Archwilio Mewnol, bod 72 eto i'w gweithredu neu'n destun gwaith parhaus, sef cyfradd weithredu o 61%. Fodd bynnag, mae gwaith ar 47 o'r argymhellion yn mynd rhagddo a phan fydd wedi'i orffen bydd y gyfradd yn codi i 86%. O ran yr argymhellion critigol a sylweddol, mae pob un ohonynt wedi'u gweithredu.
- F) Mae pob un o'r archwiliadau a gyflawnwyd yn ystod 2016/17 wedi arwain at lefelau cadarnhaol o sicrwydd ac eithrio adolygiad o Ddiogelu Corfforaethol a Ffonau Symudol, a roddodd sgôr **sicrwydd cyfyngedig**. Bydd archwiliadau dilynol yn cael eu cynnal yn ystod 2017/18 i wirio cydymffurfiaid â'r argymhellion a wnaethpwyd.
- G) Nid oes unrhyw ddigwyddiad arwyddocaol yn 2016/17 sy'n haeddu sylw yn Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio.

G3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod fynediad at wybodaeth dda ar gyfer gwneud penderfyniadau mewn modd tryloyw mewn cyfarfodydd cyhoeddus a gofnodir. Mae Aelodau yn ymwybodol y dylai penderfyniadau ystyried Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) ac mae atodlen yn ei lle ar gyfer Rhaglen Gyflwyno Aelodau newydd i sicrhau eu bod yn deall eu cyfrifoldebau craffu. Mae penderfyniadau yn destun craffu allanol a mewnol effeithiol ac os canfyddir gwendidau caiff cynlluniau gweithredu eu rhoi ar waith yn syth a'u monitro trwy grŵp corfforaethol a'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i sicrhau y gwneir gwelliannau. Mae'r Awdurdod wedi dechrau defnyddio animeiddiadau a ffilmiau byrion i amlygu a chrynhofi gwybodaeth gymhleth, ac mae'r broses hon yn datblygu'n barhaus wrth i ni ymchwilio i dechnoleg newydd.

G4 Argymhellion ar gyfer Gwella

Nid oes unrhyw argymhelliad ar gyfer gwella.

8 Rhaglen o Welliannau ar gyfer Materion Llywodraethu

- 8.1 Mae gan y Cyngor drefniadau llywodraethu da ond nid yw'n hunanfodlon. Mae parhau i adolygu trefniadau ac ystyried arferion gorau mewn mannau eraill yn angenrheidiol i gynnal llywodraethu da, a adlewyrchir drwy ddefnyddio egwyddorion diweddaraf CIPFA fel fframwaith hunanasesu. Drwy ddefnyddio'r broses hon, mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cynnwys meysydd lle dylid gwneud gwelliannau pellach.
- 8.2 Mae rhan fwyaf o'r materion llywodraethu a nodwyd yng nghynllun gweithredu 2015/16 y Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'u datrys. Mae'r materion sy'n weddill wedi'u dwyn ymlaen a'u cynnwys yn y datganiad hwn. Caiff cynnydd y mesurau gwella angenrheidiol ei gydlynw a'i fonitro gan y Grŵp Gwella ac Archwilio, ac adroddir ar y

cynnydd wrth y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu. Hefyd, cefnogir pob cam gwella a nodwyd gan y rheoleiddwyr allanol a'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol gan gynlluniau gweithredu manwl gydag amserlenni gweithredu, y mae'r Grŵp Gwella ac Archwilio, y Gwasanaeth Archwilio Mewnol a'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn eu monitro.

9 Crynodeb o'r Sicrwydd

- 9.1** Llywodraethu da yw'r sylfaen ar gyfer darparu gwasanaethau o ansawdd uchel sy'n diwallu anghenion yr holl drigolion lleol ac mae'n sylfaenol i ddangos bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n ddarbodus. Fel y nodwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru,

Mae llywodraethu da yn hanfodol er mwyn gwarchod arian cyhoeddus yn effeithiol a darparu gwasanaethau cyhoeddus effeithlon yr ymddiriedir ynddynt yn barhaus. Mae'r hinsawdd ariannol bresennol a'r setliadau is i lywodraeth leol yn ogystal â'r galw cynyddol am rai gwasanaethau yn golygu ei bod yn debygol y bydd angen i bob cyngor barhau i wneud penderfyniadau ynghylch cyfluniad gwasanaethau a'r modd y cânt eu darparu yn y dyfodol. Mae'n briodol bod cyrff cyhoeddus yn ceisio gwella'n barhaus. Gwneir newidiadau cynyddrannol, bach i'r modd y darperir gwasanaethau ar lefel rheolwyr a lefel weithredol fel rhan o'r broses arferol o wneud newidiadau gweithredol. Fodd bynnag, mae llywodraethu da wedi'i ategu gan waith cynllunio effeithiol a phrosesau trylwyr yn hanfodol wrth benderfynu ar newidiadau sylweddol i wasanaethau. Yn aml mae'r fath benderfyniadau yn rhai dadleuol ac yn ennyn cryn dipyn o ddiddordeb lleol a gallant gael effeithiau sylweddol ar yr unigolion a'r grwpiau y maent yn effeithio arnynt. (Llywodraethu Da wrth Benderfynu ar Newidiadau Sylweddol i Wasanaethau, Mai 2017).

- 9.2** Yn seiliedig ar yr adolygiad, yr asesiad a'r gwaith monitro parhaus yn ystod 2016/17, rydym o'r farn bod trefniadau llywodraethu da mewn grym, bod y systemau allweddol yn gadarn ac nad oes tystiolaeth o wendidau rheoli sylfaenol. Ni all unrhyw system reoli roi sicrwydd llwyr yn erbyn camddatganiad na cholled. Ar sail yr addewidion amrywiol a gafwyd, mae'r datganiad hwn yn rhoi sicrwydd rhesymol bod trefniadau boddhaol wedi'u sefydlu ar gyfer llywodraethu corfforaethol a'u bod yn gweithio'n effeithiol.
- 9.3** Ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod, cynigir cymryd camau i ddatrys y materion llywodraethu a nodwyd yn y datganiad hwn i wella ein trefniadau. Rydym yn fodlon bod y camau hyn yn mynd i'r afael â'r gwelliannau a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd a byddwn yn monitro ein cyflawniad a'n gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnod

Dyddiad 04/09/2017

Iwan Davies
Prif Weithredwr

Llofnod

Dyddiad 04/09/2017

Cynghorydd Gareth Jones
Arweinydd y Cyngor

Crynodeb o'r Argymhellion

- A1** Gweithredu'r argymhellion a nodwyd yn adroddiad yr Ombwdsman.
- A2** Rhoi'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd yn sgil asesiad allanol PSIAS o'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar waith.
- A3** Cwblhau'r adolygiad o'r strategaeth ymgysylltu a chyfathrebu.
- A4** Datblygu camau gweithredu a nodi arweinwyr gwasanaeth i wella cysondeb ac ansawdd asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb.
- A5** Gweithredu'r argymhellion yn sgil yr archwiliad mewnol o ddiogelu corfforaethol.
- A6** Cwblhau'r adolygiad o'r Cyngor Staff.
- A7** Parhau i fonitro a rheoli presenoldeb staff er mwyn gwella cyfraddau presenoldeb.
- A8** Adolygu'r Strategaeth Wybodaeth.

Argymhellion Sy'n Mynd Rhagddynt o'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol blaenorol

- 0R2** Adolygu trefniadau'r Cyngor ar gyfer y Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned er mwyn diwallu anghenion arfordirol a gwledig.
- 0R4** Dylai Arweinwyr Grwpiau weithio i annog mwy o Aelodau Etholedig i ymgymryd â hyfforddiant priodol ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad.